

పక్షి

వనిత

1-1-1976

1-1-1976

వెల: ఒక రూపాయి

1-1-76

Scan
B

తప్పక చూడండి!

హిందూరామకృష్ణ సమర్పించు

శ్రీ విఠల్ ప్రొడక్షన్స్ & కానా

కల్యాణం

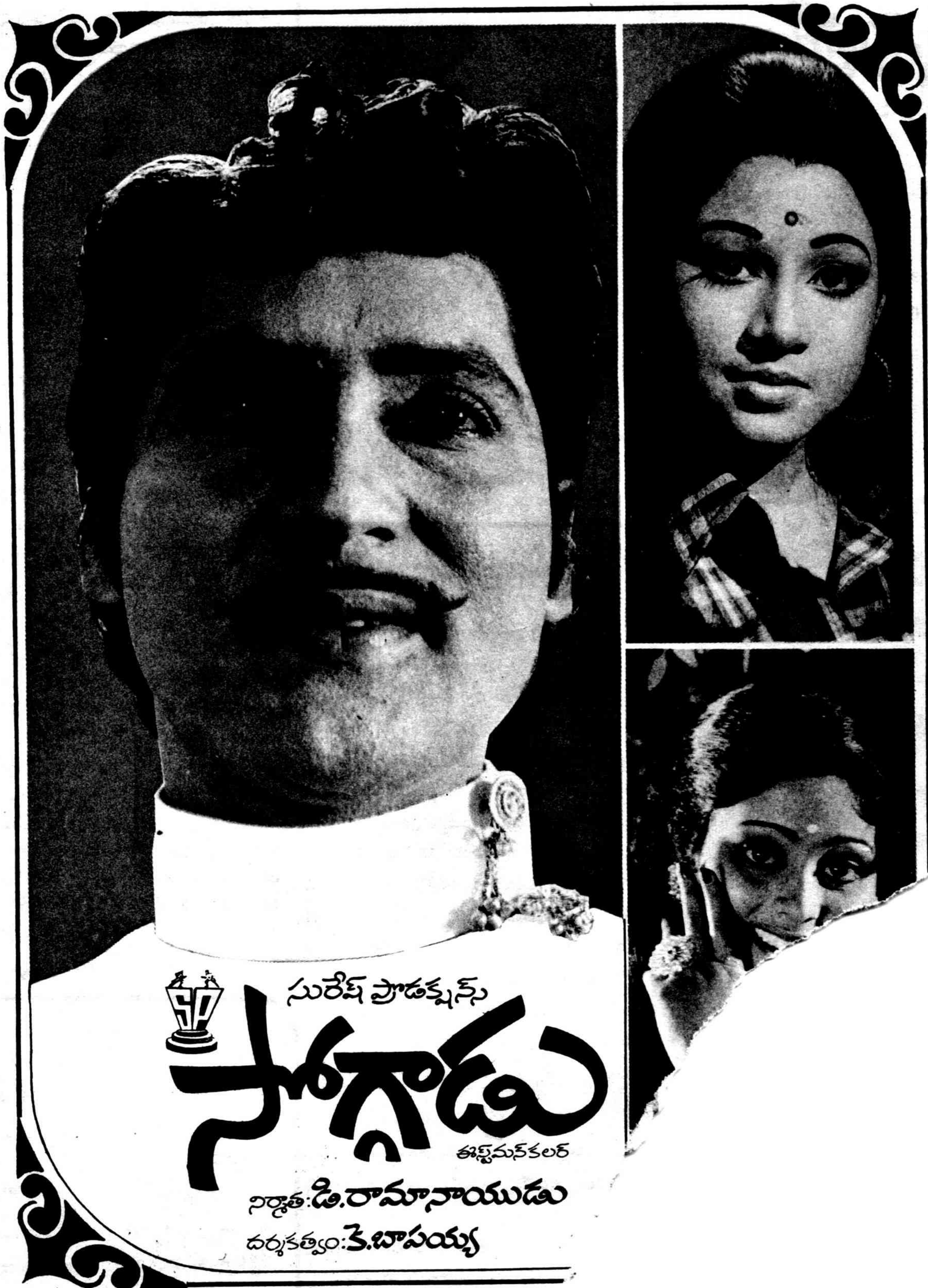
2 వ యానింగ్ దర్శకులు జి.విశ్వనాథ్, వైకుంఠరామ శర్మ

నిర్మాత-దర్శకత్వం: జి.విఠల్ ఆచార్య మాటలు: జి.కె. మూర్తి

ఆంధ్ర: పూర్ణానికర్, చిత్తూరు: కృష్ణవేణి పిక్చర్స్, కడప: శ్రీ శివశంకర్ ఫిలింస్, టెన్జర్, కడప: బజారి, అనంతపురం, జయలక్ష్మి, ఏకర్, గుంటూరు

60121

సురేష్ ప్రొడక్షన్స్

నాగూడు

ఈశ్వరమన్ కలర్

నిర్మాత: డి.రామానాయుడు

దర్శకత్వం: కె.బాపయ్య

ఆంధ్ర-నీడెల్: నవయుగ డిస్ట్రీబ్యూషన్

వనిత

స్త్రీ జన పక్ష పత్రిక

సంపుటి: 1 సంచిక: 13

జనవరి ఒకటి: 1976

విడి ప్రతి: ఒక రూపాయి

సం||ర చందా: ఇరవైనాలుగు రూపాయిలు

పింహళం: 0. 97 పెంట్స్

మలేసియా: 65 పెంట్స్

ముఖచిత్రం:

కొత్త సంవత్సరానికి

స్వాగతం చెబుతున్న వనిత

చిత్రకారుడు: ప్రభాకర్

పదాలకు 'రాయడం', 'రాశారు' అని వుండడం విచారకరం. ఆ పదానికి అసలు రూపమే మరుగున పడిపోయే ప్రమాదం రానివ్వకండి.

—పాణ్యం ఇందిరమ్మ, వేంపల్లె
వనితలో ఇంతవరకు ప్రచురింపబడిన కథలన్నీ చాలా బాగావున్నాయి. రాబోయే కథలు వీటిని మించి వుంటాయని ఆశిస్తున్నాను. ఒక్కటి కూడా బాగులేని కథ లేదు. మంచి కథలనే ఎన్నిక చేస్తున్నారు. మీరు వేస్తున్న కథలు చదువుతుంటే నాక్కూడా ఇట్లా కథలు వ్రాయడం వస్తే ఎంత బాగుండును అనిపిస్తున్నది.

—బి. మృదుల, రాజమండ్రి
వనితలో చీరలకు రంగులు అద్దుకోవటం, ఫ్యాబ్రిక్ పెయింటింగ్ ఎట్లా వేయటం, కొన్ని పాత చీరలకి తిరిగి డిజైన్లు వేయటం గురించి తెలియపరస్తే మేమింకా సంతోషిస్తాము. వనిత వచ్చే క్రొత్త సంవత్సరంలో కొంగ్రొత్త శీర్షికలతో మమ్మల్ని మురిపిస్తారని ఆశిస్తున్నాను.

—ఎమ్. ఎ. లక్ష్మి, హైదరాబాద్
'వనిత' పత్రిక నాకెంతోనచ్చింది. అన్ని వయసుల్లో వారికి, అన్ని రకాల మనఃప్రవృత్తులు కలవారికీ నచ్చేటట్లుగా మీరు ఎన్నుకొంటున్న విషయాలు ఎంతో ఆసక్తిని కలిగిస్తున్నాయి. అందులో ముఖ్యంగా అన్ని పత్రికలలో వచ్చే నీనిమాలు, పక్షపలాలు వంటి విషయాలే ప్రచురించక పోవటమే మీ ప్రత్యేకత. వనితలో ప్రతి శీర్షిక ఎంతో ఆసక్తిదాయకంగా ఉంటోంది. వంటకాలు చేసి చూస్తున్నాం. చాలా బావుంటున్నాయి. ముఖ్యంగా మారుమూల గ్రామాలలో ఉంటూ తమ విలువ తామే తెలుసుకోలేని వనితలకు వనిత చాలా ఉపయోగకరమైనది. 'వనిత' పది కాలాల పాటు వర్ధిల్లాలని కోరుతున్నాను.

—ఆర్. విజయలక్ష్మి, కొత్తపేట

నేను కాలిన తర్వాత' కథ... బద్దెపూడి సుధా... ఈమె... రబ్బు:... గో

అభిప్రాయాలు

'వనిత' లోని నిత్యావసర వస్తువుల ధరల పట్టిక అంత ఉపయోగం కాదని నా అభిప్రాయము. ఉత్పత్తిరీత్యా, రవాణా చార్జీలరీత్యా ఒక్కో వస్తువు ధరలోనూ ఒకచోటికి మరోచోటికి 5, 10 పైసల వ్యత్యాసం వుంటూనే వుంటుంది. ఆ వ్యత్యాసం తెలుసుకొని అంగడికి వెళ్ళి అడిగితే యిష్టం వుంటేనే తీసుకోండి అంటూ వుంటారు. కనుక ధరల పట్టిక కంటే వంట నూనెలు, పప్పులు, కాయగూరలు మొదలైన వాటిలోని రకాల గురించి తెలుసుకొని ఆరోగ్యరీత్యా అవి ఎంతెంత ఉపయోగ కరమో తెల్పితే కొంచెం వెల ఎక్కువ అయినా కొని ఉపయోగించుకోడానికి ప్రయత్నించ వచ్చు. ఈసారి "వివిధ భాషల్లో పప్పు దినుసులు, పప్పులు" ఎంతో ఉపయోగకరంగా వుంది.

—ఎమ్. వసుంధరా దేవి, అవడి - మద్రాసు

మీరు వనితలో ప్రచురిస్తున్న 'నిత్యావసర ధరల పట్టిక' చాలా ఉపయోగకరంగా ఉంది. నెలా ఇలాగే ఈ పట్టిక ప్రచురించగలరని న్నాను.

—పాతూరి మందరి, గుంటూరు
అభివృద్ధికి ఎన్నోవిధాల దోహదంచేస్తున్న 'వ్రాయుట', 'వ్రాశారు' అన్న

వచ్చే సంచికలో
ముఖచిత్రం: రెండు కథలు:
భరతనాట్య తార ఒక రాధ కథ
పద్మా సుబ్రమణ్యం — ఇంచెరాదేవి
ప్రత్యేకగోష్ఠి:
ప్రసిద్ధ రచయిత్రి క్షణం శాంతి లేదు
కె. రామలక్ష్మితో — ఉషారాణి భాటియా
వర్ణచిత్రంతో వ్యాసం: పాతకుల వ్యాసాలు:
మాయా దేవి వరకట్నాలు ఎందుకు?

విద్యార్థినుల జీవితం

ఏ మగువ చరిత్ర చూడనా...

ఏ మగువ చరిత్ర చూచినా
ఏమున్నది గర్వకారణం?
నారీజాతి చరిత్ర సమస్తం
పురుషసేవా పరాయణత్వం.
ఈదేశంలో వెనుకబడ్డ జాతి ఏది?
నిస్సందేహంగా నారీ జాతి.
బలవంతుడైన మగవాడికి
భామ-జీతం లేని బానిస సృష్ట్యాదినండి.
ఎవరైతేనేం? ఏ దేశమైతేనేం?
ఏ కాలమైతేనేం?

పురుషుల దృష్టిలో స్త్రీనిర్ణీత పదార్థం—
అత్త, సొంత ఆలోచన, మనసులేని
మట్టి
చెట్టు చేమా
చెంబూ తప్పేలా.
మగడు తెచ్చిన జీతం రాళ్ళకి
జమాఖర్చులు వ్రాసే గుమస్తానా భార్య?
అతని అవసరం తీర్చినందుకు
అతడు “ప్రతిఫలం”గా—కూడు పడేస్తే
మహదానందంగా “కడుపు నింపుకుని”
విశ్వాసంతో ఇంటిని కాచే కుక్క వనిత?
కాదు కాదు.....కానే కాదు.
స్త్రీజాతిని అణచి పెట్టేందుకు
చెప్పా రెన్నో కథలు
పుత్ర దండన, పురుష దండన పేరిట
చేశా రెన్నో మోసాలు

కాలక్షేపానికి — తిరికగా వాదించడానికి
కల్పించారు ప్రశ్నలు—
స్త్రీకి విద్య అవసరమా?
స్త్రీకి అస్త్ర హక్కు ఉండాలా?—అంటూ.
ఎందుకొస్తాయి ఇలాంటి పనికిమాలిన
సందేహాలు?
అర్థంలేని ఆలోచనలు? చొప్పుదంటు
ప్రశ్నలు?
అడది మనిషి కాదా? ఆమెకు చదువు వద్దా?
అబ్బాయిలాగే అమ్మాయి పుట్టలేదా?
అతడికిచ్చేటప్పుడు రాని అస్త్ర ప్రశ్న
ఆమెకిచ్చేటప్పుడు ఎందుకు రావాలి?
కట్నం ఇస్తున్నాంగా, అంటారా!
ఎవరిమ్మన్నారు? ఎవరు తీసుకోమన్నారు?
ఒక్క మాట—
అడదానికి అంత చేశాం ఇంత చేశాం
అని గొప్ప చెప్పకొవద్దు
గుండెలు బాదుకొవద్దు
ఒక్కసారి నింపాదిగా
అహంకారం మరచి, ఈర్ష్యాసూయలనుకాల్చి
ఆలోచించాలి అడదంటే ఏమిటో!
అలా ఆలోచించనంత వరకు
అడదాని అసలు విలువ అర్థంకానంతవరకు
ఏ మగువ చరిత్ర చూచినా
ఏమున్నది గర్వకారణం?

సి. హెచ్. సుశీల

[ఎం. ఎ (మొదటి సంవత్సరం) గుంటూరు]

బి. ఎస్.సి. రెండవ సంవత్సరం పరీక్షలలో రసాయన
శాస్త్రంలో 92 మార్కులు పొంది ఆంధ్ర విశ్వకళా
పరిషత్తులో ప్రథమశ్రేణిగా వచ్చింది కుమారి గిరిజ.
పెద్దాపురం (తూర్పు గోదావరి జిల్లా) మహారాణి
కళాశాలలో బి. ఎస్.సి. చివరి సంవత్సరం చదువు
తున్న గిరిజకు రసాయన శాస్త్రం ప్రధాన పాఠ్య
విషయం. ఇటీవల జరిగిన ఆంధ్ర విశ్వకళా పరిషత్తు
బోర్డ్ ఆఫ్ స్టడీస్ సమావేశాలలో రసాయన శాస్త్ర
విభాగంలో ఆమె నభ్యురాలిగా హాజరు కావడం ఒక
విశేషం. ఆమెకు సంగీతంలో కూడా ప్రవేశం ఉంది.
“వాకు పెద్ద శాస్త్రజ్ఞురాలు కావాలని ఉంది”
అంటుంది కుమారి గిరిజ.

కుమారి కర్నూలు రాజశ్రీ—గుంటూరులోని వట్టారి
పురం హైస్కూలులో 1974-75 లో నిర్వహించిన
విడవ తరగతి కామన్ పరీక్షలలో స్కూలంతటికీ
ప్రథమస్థానం సంపాదించింది. సగటున 82 శాతం
మార్కులు పొందిన రాజశ్రీ ప్రస్తుతం ఎనిమిదవ
తరగతి చదువుతున్నది. ‘వాకు మరింత బాగా
చదువుకోవాలని ఉంది’ అంటుంది ఆ అమ్మాయి

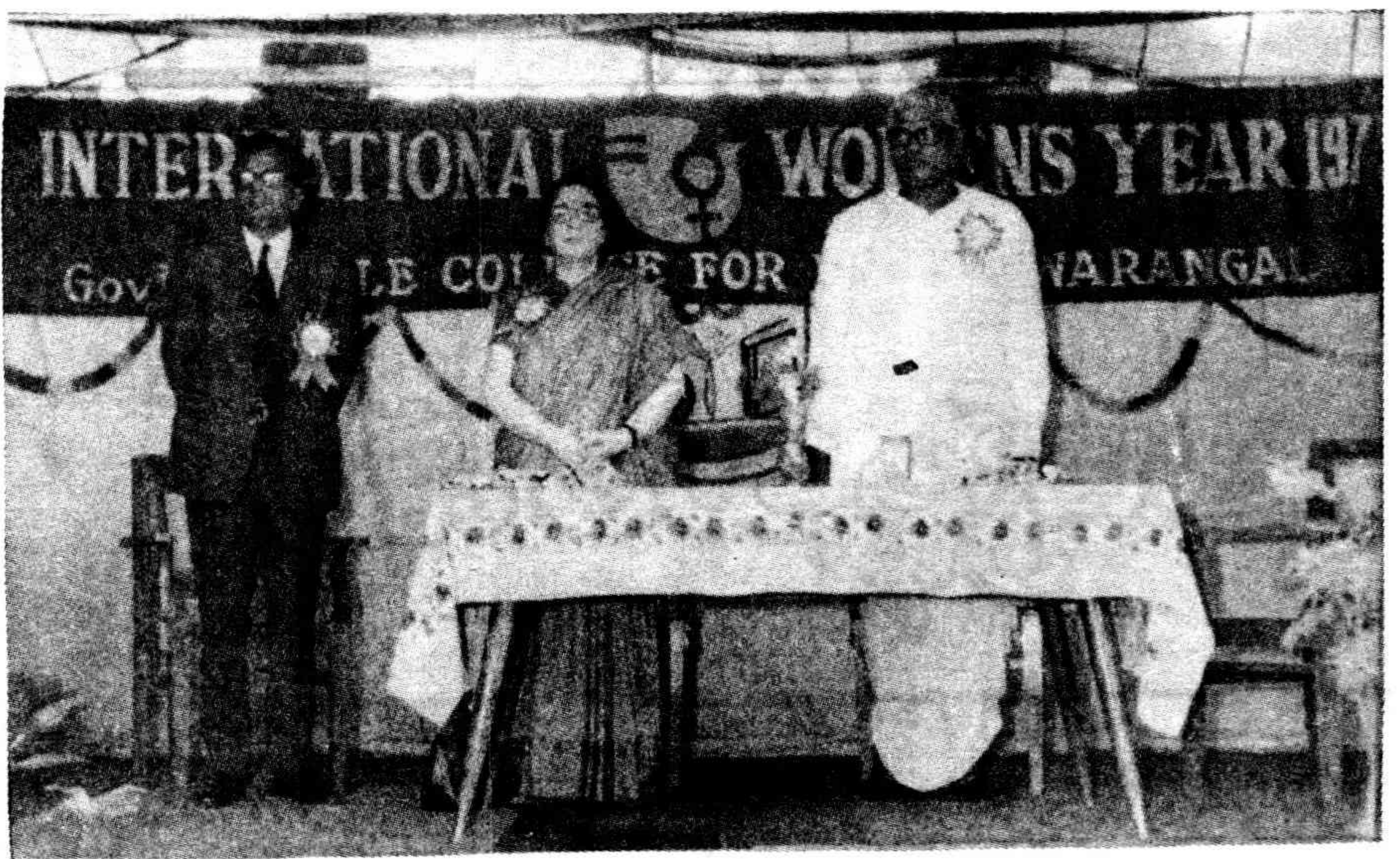

ఇటీవల ఆంధ్ర అవతరణ దినం సందర్భంగా తమ కాలేజీలో జరిగిన వక్తృత్వ పోటీలో కుమారి ముప్పిడి రమాదేవి మొదటి బహుమతి పొందింది. కరీంనగర్ లోని గవర్నమెంట్ గర్ల్స్ జూనియర్ కాలేజీలో ఇంటర్ చివరి ఏడు చదువుతున్న రమాదేవి కళాశాలలో — వక్తృత్వ పోటీలలోను, వ్యాసరచన పోటీలలోను పాల్గొని ఎన్నో బహుమతులు పొందింది. ఈమె జిల్లా స్థాయిలో జరిగే బాలికల ఆటల పోటీలలో కూడా పాల్గొని ఎన్నో బహుమతులు సంపాదించింది. తనకు ఎం. బి. బి. ఎస్. చదివి డాక్టరై గ్రామ ప్రజలకు సేవ చెయ్యాలని ఉందంటుంది ఆమె.

*

ప్రస్తుతం నిజామాబాద్ శ్రీల కళాశాలలో చరిత్ర మెయిన్ గా తీసుకుని బి. ఎ. మొదటి సంవత్సరం చదువుతున్న కుమారి ఐ. ప్రేమలత పాటల పోటీలలో పాల్గొని ఎన్నో బహుమతులు పొందింది. చిన్నతనం నుంచీ స్కూలు వాటకాలలోనూ, వాట్య ప్రదర్శనలలో పాల్గొంటున్నది ఆమె.

వరంగల్లు ప్రభుత్వ పింగ్లే మహిళా కళాశాలలో అంతర్జాతీయ మహిళా సంవత్సరం సందర్భంగా జరిగిన కార్యక్రమంలో....

అంతర్జాతీయ మహిళా సంవత్సరం సందర్భంగా వరంగల్లులోని ప్రభుత్వ పింగ్లే మహిళా కళాశాలలో ఇటీవల ప్రత్యేకంగా ఉత్సవం ఒకటి జరిగింది. రెండు రోజులపాటు జరిగిన ఈ కార్యక్రమంలో విద్యార్థినులు ఒక ప్రదర్శన జరిపారు. అందులో వారు రూపొందించిన వస్తువులు ప్రదర్శించారు. ఆ ప్రదర్శనను జిల్లా పరిషత్తు చేర్మన్ శ్రీ జనార్దనరెడ్డి

లో పాల్గొన్న విద్యార్థినులకు బేగంపేట ప్రభుత్వ మహిళా కళాశాల ప్రిన్సిపాలు శ్రీమతి కే. ఆర్. జేమ్స్ బహుమతులు అందజేశారు. విద్యార్థినులు సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలను ప్రదర్శించారు. కార్యక్రమాలకు వచ్చిన అతిథులను కళాశాల ప్రిన్సిపాలు శ్రీ పురుషోత్తం స్వాగతం చెప్పారు.

శ్రమదానం చేసిన కడప ప్రభుత్వ మహిళా కళాశాల విద్యార్థినులు కొందరు

ప్రారంభించారు. శ్రీమతి శ్రీదేవి ప్రారంభోపన్యాసం చేశారు. రెండవరోజు 'జాతీయ ఘనర్నిర్మాణంలో శ్రీ పాత్ర' అన్న విషయం గురించి చర్చిస్తున్నారు. ఆ రోజు సాయంకాలం సభలో శ్రీమతులు ఇల్లిందల సరస్వతిదేవి యోగదారెడ్డి శ్రీల స్థితిగతులలో కాల క్రమంగా వచ్చిన మార్పుల గురించి ఉపన్యసించారు. ఈ కార్యక్రమం సందర్భంగా విర్పాటుచేసిన పోటీ

కడపలోని ప్రభుత్వ శ్రీల కళాశాలకు చెందిన విద్యార్థినులు ఇటీవల శ్రమదానం చేసి తమ కళాశాలలో ఒక కుటీరం నిర్మించారు. ఇందువల్ల కళాశాలకు కొంత మేర కలిసి వచ్చింది. పదిరోజుల బాటు సాగిన ఈ శ్రమదాన కార్యక్రమం కలిసి కట్టుగా పనిచేస్తే విద్యార్థినులు సాధించరానిదంటూ ఏమీ ఉండదని విరూపించింది.

ఆంధ్రప్రదేశ్ శ్రీ శిశు సంక్షేమ శాఖ మంత్రిని శ్రీమతి లక్ష్మీదేవి తో గాట్టి

లోనూ పార్లనడం అంటే ఎంతో ఇష్టం. చదువు పూర్తయ్యాక శ్రీల సంక్షేమం కోసం నడుము కట్టి మహిళామండలుల ద్వారా పాటుపడడం ప్రారంభించారు.

ఎలాగైనా సంఘ సేవ చెయ్యాలనే ఆమె ఆసక్తికి రాష్ట్ర పంచాయతీరాజ్ శాఖలో ఎక్స్ టెన్షన్ ఆఫీసరు ఉద్యోగం వీలు కలిగించింది. ఆ ఉద్యోగంలో ఉన్నప్పుడు ఆమె హరిజనులకు, వెనుకబడ్డ జాతుల వారికి ఎంతో సేవ చేశారు.

1972 లో జరిగిన ఎన్నికలలో ఆమె కాంగ్రెసు అభ్యర్థిగా కల్యాణదుర్గ (రిజర్వ్) నియోజక వర్గం నుంచి ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనసభకు ఎన్నికయ్యారు. ఆ తర్వాత ఆమె శ్రీ వెంగళరావు మంత్రివర్గంలో శ్రీ శిశు సంక్షేమ శాఖ మంత్రి అయ్యారు.

తమ మంత్రిత్వ శాఖ కార్యక్రమాలను గురించి ప్రశ్నించినప్పుడు శ్రీమతి లక్ష్మీదేవి ఇలా అన్నారు: “శ్రీలకు నిజంగా సంక్షేమం, అభివృద్ధి జరగాలంటే వారు ‘అర్థికంగా అభివృద్ధి

చెందాలి. అలా అభివృద్ధి చెందినప్పుడే దేశం పురోగమించగలదు. ఈ దృష్టితోనే ప్రతి పల్లె లోనూ, గ్రామాలలోనూ, పట్టణాలలోనూ కో ఆర్డినేషన్ కమిటీలను ఏర్పరచాము. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం లోని వివిధ శాఖలకు చెందిన ప్రముఖులు ఈ సంఘాలలో సభ్యులుగా ఉండి శ్రీ సంక్షేమ కార్యకలాపాలకు కావలసిన వనరులను చేకూర్చటం జరుగుతున్నది. ఆ కార్యక్రమాలను ఆచరణలో పెట్టడానికి నిర్విరామంగా కృషి చేస్తున్నాము.

“ఆంధ్రప్రదేశ్ సహకార చట్టం కింద కొన్ని మహిళా మండలులను రిజిస్టర్ చేయించి, వాటి ద్వారా ఆర్థిక సహాయం అందించే ఏర్పాట్లు చేస్తున్నాము. అలా కోళ్ళ పెంపకం, పాడి పరిశ్రమ, కుట్టుమిషిన్లు వంటి వాటిని సామూహికంగాగానీ, వ్యక్తిగతంగాగాని ఏర్పరచు కోవడానికి శ్రీలకు అవకాశం కలిగిస్తున్నాం. పేదవారికి, వెనుకబడ్డవారికి ప్రత్యేక సదుపాయాలు అందజేస్తున్నాము. సంఘాల ద్వారా, మండలుల

“మన శ్రీలకు సేవ చెప్పగలిగింది ఒక్కటే. అది - తమ చుట్టూ ఉన్న సంఘంలో వస్తున్న మార్పును అర్థం చేసుకోమని. రాష్ట్రప్రభుత్వమూ, కేంద్రప్రభుత్వమూ తమకోసం రూపొందించి అమలు జరుపుతున్న కార్యక్రమాలను వారు అర్థం చేసుకోవాలి. ఈ కార్యక్రమంలో పాల్గొని సాటి శ్రీల పురోగతికి, తద్వారా సమాజానికి పనికివచ్చే తీరులో వారు తయారు కావాలి” అన్నారు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ శ్రీ శిశు సంక్షేమ శాఖామంత్రి శ్రీమతి లక్ష్మీదేవి ‘వనిత’ ప్రత్యేకంగా జరిపిన ఇంటర్వ్యూలో మాట్లాడుతూ.

శ్రీమతి లక్ష్మీదేవి 1936 జూలై 1వ తేదీ అనంతపురం జిల్లా కేసపల్లి గ్రామంలో ఒక సామాన్య కుటుంబంలో పుట్టారు. ఇతరులకు తమ చేతనైనంత సాయం చెయ్యడంలో ఎంతో ఆనందం ఉందని ఆమె చిన్నతనంలోనే ఒక అభిప్రాయం ఏర్పరచుకున్నారు. ఆ అభిప్రాయం ఆమెతోపాటే పెరిగి పెద్దదయింది.

హిందూపూరులోని గ్రామసీమ మందిర్లో నేర్చుకున్న ప్రాథమిక విద్య. అనంతపురంలో చదువుకున్న ఉన్నత విద్య. శ్రీవేంకటేశ్వర విశ్వ విద్యాలయం నుంచి పొందిన బి. ఏ. డిగ్రీ ఆమెను చదువు, సంస్కారం గల వ్యక్తిగా తీర్చిదిద్దాయి. చదువుకొనే రోజుల్లో ఆమెకు వక్రృత్వపు పోటీలలోనూ, విద్యార్థుల సంక్షేమ కార్యకలాపాల

ద్వారా విద్య నేర్చి, ప్రతిస్థితి తాను కష్టించి కృషి చెయ్యవలసిన అవసరాన్ని గుర్తించేలా చేశాము. అలా స్త్రీల ఆర్థిక పురోభివృద్ధికి కావలసిన వసతులు కల్పించడం జరిగింది. ఇన్నాళ్ళూ తమ సంక్షేమం కోసం కృషి చేసే రాష్ట్రప్రభుత్వ శాఖ ఒకటి ఉందని తెలియని వారికి కూడా తమ గురించి ప్రభుత్వం వహిస్తున్న శ్రద్ధ గురించి తెలియబరచడం జరిగింది.”

స్త్రీల సంక్షేమాన్ని ఉద్దేశించి అటు కేంద్ర ప్రభుత్వమూ, ఇటు రాష్ట్ర ప్రభుత్వమూ కూడా ఎన్నో చర్యలు తీసుకున్నాయి. ఇన్ని జరిగినా స్త్రీల పరిస్థితిలో పెద్ద మార్పు వచ్చినట్టు కనిపించదు. ఈ విషయం గురించి ప్రస్తావించగా, శ్రీమతి లక్ష్మీదేవి “ప్రజల్లో - అంటే సంఘం దృక్పథంలో మార్పు వస్తేనే గానీ ఏ చట్టమూ అంత సులువుగా పనిచెయ్యదు. మన స్త్రీల హీన స్థితికి వారికి అంతగా చదువు లేకపోవడం ఒక కారణం. అయితే చదువు ఒకటి మాత్రమే స్త్రీల పరిస్థితిని మెరుగుపరచజాలదు. స్త్రీలు సంఘంలో తమ స్థానం ఏమిటో గుర్తించి అందుకు తగ్గట్టు ప్రవర్తించాలి. మన సంప్రదాయాలు ఎన్నో సందర్భాలలో స్త్రీలకు అడ్డంకులుగా నిలుస్తున్నాయి. అందువల్ల స్త్రీలు ముందంజ వెయ్యడానికి స్వాతంత్ర్యం రావడానికి ముందు పెద్దగా వీలు లేకపోయింది. అయితే ఆ తర్వాత అమలులోకి వచ్చిన ఎన్నో కార్యక్రమాలు, ప్రణాళికలు స్త్రీల పురోగతికి దోహదం చేస్తూ ఉన్నాయి” అన్నారు.

పాశ్చాత్య దేశాలలో ఈ మధ్య ప్రచారంలో ఉన్న ‘ఉమెన్స్ లిట్’ వంటిది మన దేశంలో ప్రయోజనకరం కాదని ఆమె అభిప్రాయం.

“పాశ్చాత్య దేశాలలో స్త్రీలకు పురుషుల సహకారం లేదు. మనదేశంలో అటువంటి సమస్య లేదు. స్త్రీల ఉద్ధరణకూ, సంక్షేమానికీ పురుషులు ఎంతో కృషి చేశారు. అందువల్ల మనదేశంలో ‘స్త్రీల విమోచనం’ అన్నమాటకే అర్థం లేదు. అయితే మన స్త్రీలు తాము పురుషులకన్న తక్కువ అన్న భావం మాత్రం కలిగి ఉండకూడదు. ప్రతి స్త్రీ తాను అన్నివిధాలుగా ముందంజ వెయ్యడానికి అర్హురాలే అన్న అభిప్రాయం కలిగి ఉండాలి. ఇవాళ మనదేశాన్ని ఆర్థికంగా పెంపొందింప చెయ్యడంలో స్త్రీలపాత్ర కూడా ఎంతో వుంది. ఇల్లాలుగా స్త్రీ ఎన్నో విషయాలు సాధించ గలదు:” అంటారు ఆమె.

“నేటి రచయిత్రులు కొందరు తమ రచనలలో కలలాంటి జీవితాన్ని ప్రతిబింబించినా, ఎందరో ప్రయోజనాత్మకమైన రచనలు చేస్తూనే ఉన్నారు. సాహిత్యం-భవిష్యత్తు మీద నమ్మకం కలిగించేది గాను, ప్రజలను సంస్కారవంతులుగా తీర్చిదిద్దేది గానూ ఉండాలి. దేశప్రగతికోసం కృషిచెయ్యడానికి ప్రజలను పురికొల్పే రచనలు చెయ్యడానికి రచయిత్రులు ముందుకు రావాలని నా కోరిక” అన్నారు శ్రీమతి లక్ష్మీదేవి-నేటి రచయిత్రుల గురించి మాట్లాడుతూ.

ఎప్పుడూ ఏవో పనులతో, ఎప్పటికప్పుడు స్త్రీ శిశుసంక్షేమం గురించిన కొత్త కార్యక్రమాలను

రూపొందించే ప్రయత్నాలతో తీరికలేకుండా ఉండే శ్రీమతి లక్ష్మీదేవికి పిల్లల పెంపకం, తోటపని చెయ్యడం అంటే ఎంతో ఆసక్తి. ఆమెరు 1960 లో శ్రీ కె. బి. నారాయణప్పగారితో వివాహమైంది. ఇద్దరు కుమారులు, ముగ్గురు కుమార్తెలు ఆమె సంతానం. “ప్రతి స్త్రీ కూడా వీలు కల్పించుకుని ఏదో ఒక ప్రయోజనకరమైన పనిచేస్తూ ఉండాలి. గ్రామీణ స్త్రీలు బాగా కష్టపడి పనిచేస్తూంటారు. వారు తమకు విశ్రాంతి దొరికి నప్పుడు పశువుల పెంపకం, కోళ్ళ పెంపకం వంటివి చేస్తే బావుంటుంది. పట్టణాలలోని స్త్రీలు తమ వీలునుబట్టి కుటీర పరిశ్రమల వంటివి నెలకొల్పి అటు తాము ఆర్థికంగా అభివృద్ధి చెందడంతో బాటు దేశాన్ని కూడా ఆర్థికంగా అభివృద్ధి చెయ్యడానికి పాటుపడవచ్చు” అని అభిప్రాయపడ్డారు ఆమె.

వరకట్నం సమస్య గురించి మాట్లాడుతూ “ప్రతి తల్లి తన పిల్లలకు వరకట్నం తీసుకోను అని స్థిరంగా నడుచుకోవాలి. అలా నడుచుకుంటే ఈ కట్నం బెడద వదలిపోతుంది” అన్నారు ఆమె.

పరిస్థితుల ప్రభావంవల్ల పతితలైన స్త్రీల సమస్యగురించి ప్రభుత్వం ఎటువంటి చర్యలు తీసుకుంటున్నది అని ప్రశ్నించగా శ్రీమతి లక్ష్మీదేవి ఇలా అన్నారు:

“రకరకాల ఇబ్బందులకు గురి అయి, చెయ్యదగ్గది ఏమీలేని పరిస్థితులలో పెడదారి పట్టిన స్త్రీల సమస్యను ప్రభుత్వం ఎప్పటికప్పుడు సానుభూతితో పరిశీలిస్తూనే ఉన్నది. అటువంటి వారి కోసం ప్రభుత్వం ప్రత్యేకమైన వసతి గృహాలు ఏర్పాటుచేసి, అక్కడ వారికి చదువు, తక్కిన నృత్తివిద్యలు నేర్పుతున్నది; అటువంటి వారి పిల్లలకు సంరక్షణకు కూడా తగిన ఏర్పాట్లు చేసి, వారిని మంచి పౌరులుగా తీర్చిదిద్దుతున్నది.”

అంతర్జాతీయ మహిళా సంవత్సరంవల్ల స్త్రీలస్థితి గతులలో ఉన్నలోపాలను గుర్తించడం జరిగిందని, వాటిని వీలువెంటడి నిర్మూలించే ప్రయత్నాలూ దేశవ్యాప్తంగా చురుగ్గా సాగుతున్నాయనీ ఆమె అభిప్రాయం.

“ప్రధానమంత్రి శ్రీమతి ఇందిరాగాంధీగారు చెప్పినట్లు మనం ఈనాడు ఒక నూతన శకానికి నాంది పలుకుతున్నాము. అంచేత ప్రతిస్త్రీ కష్టించి పని చేసి తాను, తన కుటుంబం సంతోష సౌఖ్యాలను అనుభవించడంతోబాటు, దేశ ప్రగతికి కూడా దోహదం చెయ్యాలి” అంటారు శ్రీమతి లక్ష్మీదేవి.

—జి. కె. కుమారి

“నాకు చిన్నప్పటి నుంచీ సాహిత్యం మీద అభిరుచి వుండేది. నా అభిరుచిని మా నాన్నగారు గుర్తించి ప్రోత్సహించారు. ఐదుగురు అడపిల్లలలోనూ నేనే చిన్న. మా అక్కయ్యలు నలుగురూ బాగా చదువుకున్నవారే. మొదటి సోదరి జర్నలిజంలో డిగ్రీ తీసుకున్నారు. రెండవ సోదరి ఆర్కిటెక్ట్ గా రాణించారు. మూడవ సోదరి పట్టభద్రురాలు. నాలుగవ సోదరి మెడికల్ టెక్నాలజిస్ట్. ఇక నా సంగతి సరేసరి” అన్నారు మద్రాసులోని ‘కోనిమారా’ హోటల్ లో పబ్లిక్ రిలేషన్స్ ఆఫీసర్ గా ఈ మధ్యనే పదవి స్వీకరించిన షీలా భగవాన్ దాస్ ‘వనిత’ జరిపిన ప్రత్యేక గోప్టిలో.

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ ప్రధాన కార్యదర్శి యన్. భగవాన్ దాస్ గారి కుమార్తె - కుమారి షీలా. సాహిత్యం, రాజకీయ శాస్త్రం, ఆర్థిక శాస్త్రం ప్రధాన పాఠ్యభాగాలుగా ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం నుంచి 1971లో పట్టభద్రురాలయిన షీలా 1972 లో ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం నుంచే జర్నలిజంలోనూ డిగ్రీ తీసుకున్నారు. అమెరికాలో రెండు సంవత్సరాలు ఉండి ఇల్లినాస్ విశ్వవిద్యాలయం నుంచి ‘అడ్వర్టైజింగ్’ లో ‘యమ్. యస్’ డిగ్రీ స్వీకరించారు. ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయంలో జర్నలిజం అభ్యసిస్తున్న విద్యార్థులకు ‘అడ్వర్టైజింగ్’ గురించి కొంతకాలం బోధించారు. ప్రముఖ

పత్రిక ‘ఈవ్నింగ్స్’ లో కొంతకాలం ఉప సంపాదకురాలుగా పనిచేశారు.

‘నేను ఈవ్నింగ్స్ లో సబ్ - ఎడిటర్ గా వుండే రోజుల్లో కోనిమారా హోటల్ కి పబ్లిక్ రిలేషన్స్ ఆఫీసర్ కావాలనే ప్రకటన చూశాను. అప్లికేషన్ వంపాను. అదృష్టం నన్ను వరించింది’ అన్నారు షీలా ప్రస్తుత ఉద్యోగంలో ఎలా ప్రవేశించారో వివరిస్తూ. “నాకు ముందుగా ఈ పదవిని నిర్వహించిన శ్రీమతి షీలా మురారి విశిష్టమైన సాంప్రదాయం నెలకొల్పారు. నాకూ మార్గం చూపించారు” అంటూ కుమారి షీలా సంభాషణ కొనసాగించారు.

ఈవ్నింగ్స్, పెమినా, ఇలస్ట్రేటెడ్ వీక్లీ, డక్కన్ క్రానికల్ వంటి ప్రముఖ పత్రికలలో కథలు, గేయాలు, నిత్యజీవిత సంఘటనల గురించి వ్యాఖ్యలు అనేకం కుమారి షీలా వ్రాశారు. అతి చిన్న వయసులో పెద్ద పేరు సంపాదించారు.

గుర్రపు స్వారీలో కూడా నైపుణ్యం సంపాదించిన షీలాకి చిత్రలేఖనం, పుస్తక వ్రతనం, ఈత ఇష్టమైన విషయాలు. ‘పోటోగ్రఫీలో కొంత ప్రవేశం వున్నా ఇప్పుడు కెమెరాని ముట్టుకోవడం లేదు’ అన్నారు షీలా.

పబ్లిక్ రిలేషన్స్ ఆఫీసర్ గానే కాక సేల్స్ మానేజర్ గానూ వ్యవహరిస్తున్న కుమారి షీలా తమ ఉద్యోగ విధులను గురించి ఇలా వివరించారు:

“వివిధ దేశాలవారు వివిధ భాషల వారు అనేకమంది హోటల్ కి వస్తూ వుంటారు. వారికి కావలసినవి అతి ఓర్పుగా కనుక్కోవాలి. ప్రతి నిమిషమూ హోటల్ కి గౌరవం తెచ్చే విధంగా మా విధులు నిర్వహించాలి. ఆధునిక నాగరిక జీవితంలో వున్న పోటీలో నెగ్గడం పబ్లిక్ రిలేషన్స్ ఆఫీసర్ ప్రధాన కర్తవ్యం. ప్రతి రోజు సాయంత్రం ఐదున్నరకి ఇంటికి వెళ్ళడం అనేక సందర్భాల్లో సాధ్యం కాదు. చూడండి.... ఈ రోజు మ్యూర్ సర్జన్ ల మహాసభ జరుగుతోంది. రాత్రి పదివరకూ ఇక్కడ వుండాలి.”

అతి ‘సింపిల్’ గా వుండే షీలాకి చురుకుతనం, వినయం, శాంతం అలంకారాలు. ఆమె సంభాషిస్తూ వుంటే మధుర సంగీతం వింటోన్న అనుభూతి కలుగుతూ వుంటుంది.

‘మా భవిష్యత్ కార్యక్రమం ఏమిటి?’ అని షీలాని - ఆమె ‘కుమారి’ అన్న విషయం గుర్తు చేస్తూ - అడిగితే - ‘గతాన్ని అప్పుడప్పుడు నేను సమీక్షించుకుంటాను. కాని భవిష్యత్తు గురించి ఎప్పుడూ ఆలోచించను. రేపు మనదేననే ఆశ నాకు వుంది’ అన్నారు ఆమె చిరునవ్వుతో. ఆ చిరునవ్వు వయసు 23 సంవత్సరాలు! □

—పి. దుర్గ

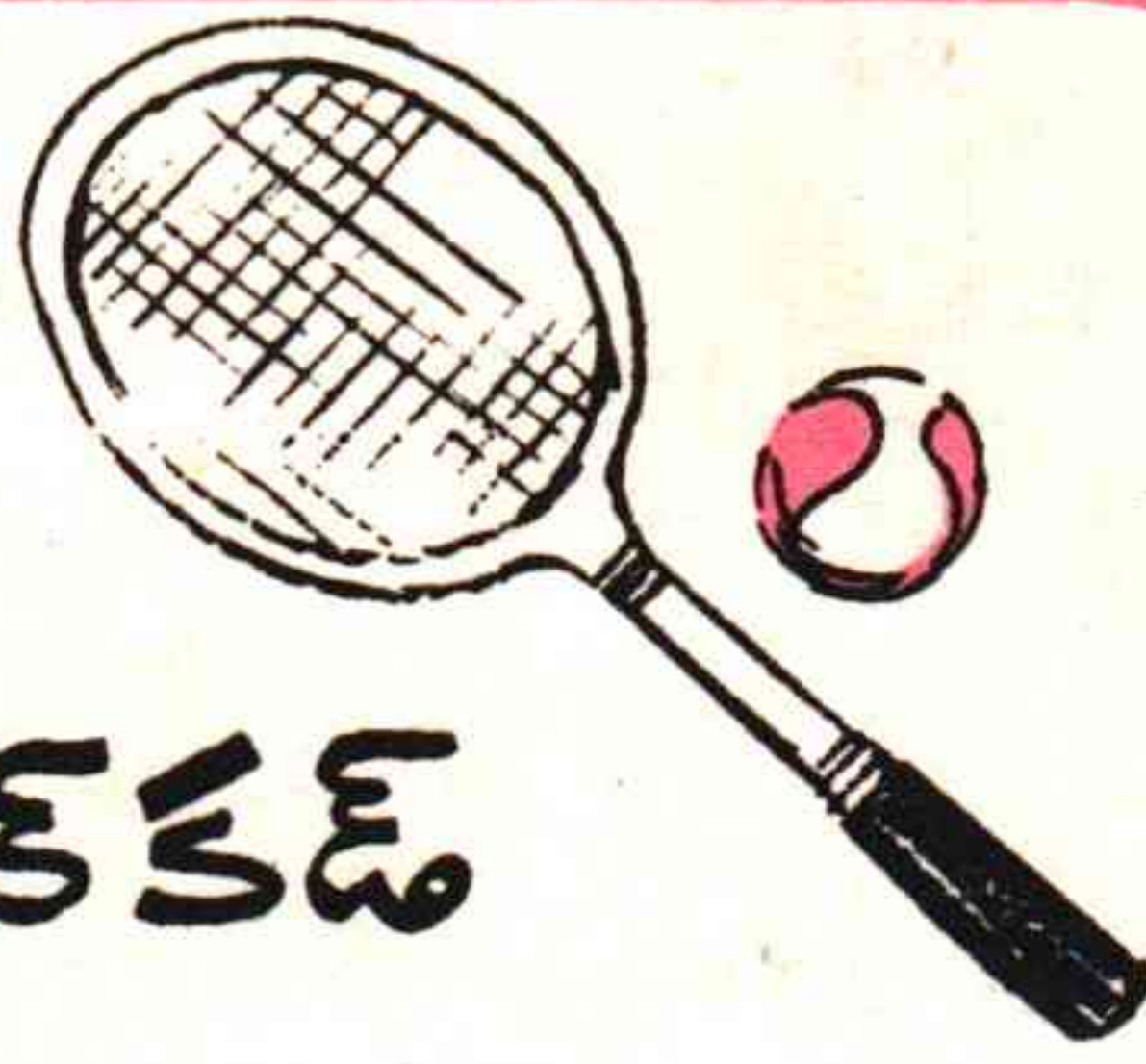
ఉద్యోగం వనితా లక్షణం :

మీలో భగవద్దాస్

క్రికెట్ తార నిరుపమాన క్రీడ

టెన్నిస్ ఆటగత్తెగా మన విజయాలు సాధించిన భారతీయ వనిత శ్రీమతి నిరుపమా మన్ కడ్. పన్నెండేళ్ళ పసి వయసునుంచే టెన్నిస్ ఆడడం ప్రారంభించిన నిరుపమా తన 18 వ ఏట జాతీయ ఛాంపియన్ గా ఎన్నికయింది. ఆమె తండ్రి గోవిందజీ వసంత్ కూడా గొప్ప టెన్నిస్ ఆటగాడే. ఆయన డేవిస్ కప్ పందాలలో కూడా పాల్గొన్నారు. “నేను టెన్నిస్ తార కావడానికి మా నాన్న గారు ఇచ్చిన తర్ఫీదు, ప్రోత్సాహాలే కారణాలు. వాటితోనే - నేను 1962 లో నా పదిహేనవ ఏటనే జాతీయ జూనియర్ ఛాంపియన్ షిప్ గెలుచుకోగలిగాను” అన్నది నిరుపమా.

ఆమె ప్రస్తుతం భారతదేశంలో టెన్నిస్ ఆటగత్తెలలో మొదటి స్థానం వహిస్తున్నది. ఈ స్థానాన్ని ఇంతకుముందే తొమ్మిదిసార్లు ఆమె అందుకోవడం చాలా గొప్ప విషయం. “1965 నా జీవితంలో మరపురాని సంవత్సరం. ఆ ఏడాదే నేను జాతీయ ఛాంపియన్ అయ్యాను. ఆ ఏడాదే ఆసియా ఛాంపియన్ గా కూడా ఎన్నికయ్యాను!” అన్నది ఆమె. మరో మూడేళ్ళ తర్వాత మళ్ళీ ఆసియా ఛాంపియన్ అయింది ఆమె.

1965లోనే ఆమె వింబుల్డన్ జూనియర్ ఛాంపియన్ షిప్ పోటీలలో పాల్గొన్నారు. అయితే రెండవ రౌండులో ఆమె ఓడిపోయారు. ఆరేళ్ళ తర్వాత ఆమె మళ్ళీ వింబుల్డన్ పోటీలలో పాల్గొంది. “వింబుల్డన్ పోటీలలో గెలుపొందకపోయినా, వాటిలో పాల్గొనడం, అక్కడ పాల్గొనడానికి వచ్చిన తక్కిన నిపుణుల ఆటను చూడడం నా కెంతో మేలు చేశాయి” అంటుంది ఆమె.

ఆమె ప్రఖ్యాత క్రికెట్టు ఆటగాడు అశోక్ మన్ కడ్ ను పెళ్ళాడింది. “పెళ్ళయిన తర్వాత నా భర్త, అత్తా మామలు నా ఆటకు ఎంతో ప్రోత్సాహం ఇచ్చారు. ఆ ప్రోత్సాహం నా కెంతో నిబ్బరం కలిగించింది” అన్నది శ్రీమతి నిరుపమా మన్ కడ్. ఆమెకు రెండేళ్ళ కొడుకు ఉన్నాడు.

అంతర్జాతీయ మహిళా సంవత్సరం సందర్భంగా ఉత్తర కొంబాయి జేసేస్ వారు ఆమె బొంబాయికి చెందిన ప్రసిద్ధ వనితలలో కరుగా గుర్తించి గౌరవించారు. —హెసీమిత్రి

కుమారి ఫాజీ ఖరీదీ - క్రికెట్టు ఆటలో ప్రావీణ్యం సంపాదించిన యువతి. వికెట్ కీపింగ్ లోను, బాటింగ్ చెయ్యడంలోను ఆమె సిద్ధహస్తురాలు అనిపించుకుంది. మనదేశంలో క్రికెట్టు ఆడే స్త్రీలలో కుమారి ఫాజీ స్థానం ప్రత్యేకమైనది. ప్రస్తుతం మద్రాసులోని విమెన్స్ క్రిక్కియన్ కాలేజీలో బి.ఎన్.పి (న్యూట్రీషన్) చదువుతున్న ఫాజీకి మొదట్లో బేస్ బాల్ ఆట అంటే ఇష్టం ఎక్కువ. బేస్ బాల్ ఆట ఆడడంవల్ల ఆమె క్రికెట్టు ఆటగత్తెకావడం సులభమైపోయింది. దాంతో ఆమె అంచెలంచెలుగా క్రికెట్టు తార అయిపోయింది.

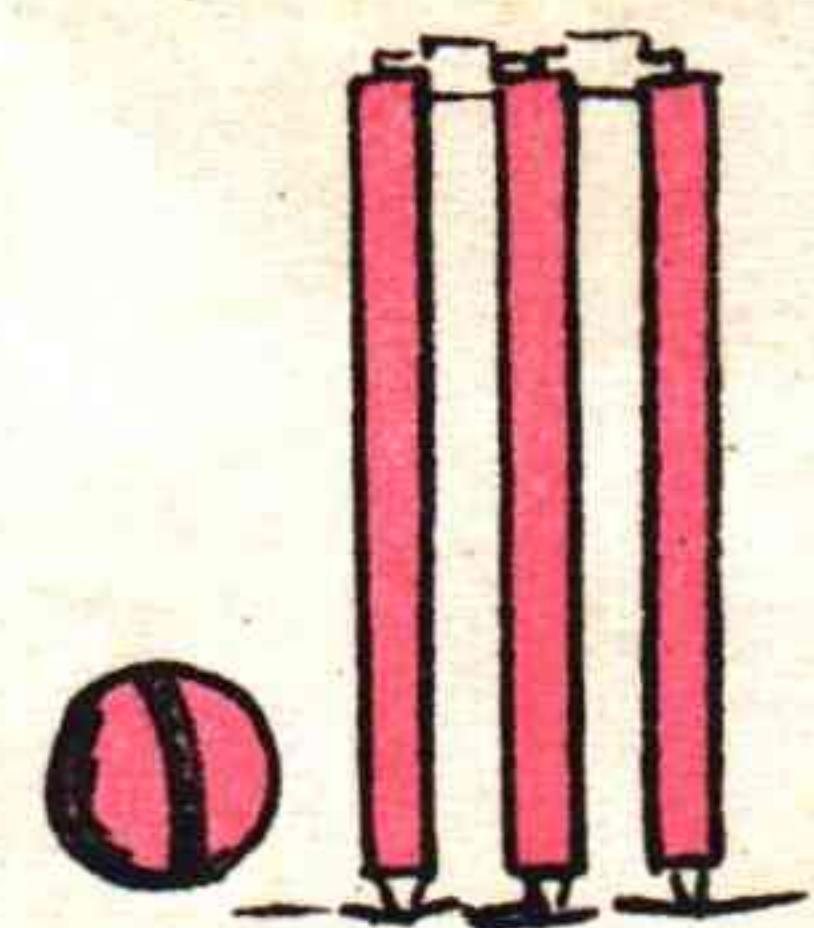
పోయిన ఏడాది ఆస్ట్రేలియా స్త్రీల జట్టుకు మనదేశపు స్త్రీల జట్టుకు కలకత్తాలో జరిగిన క్రికెట్టు టెస్టులో ఫాజీ ఖరీదీ అద్భుతంగా ఆడింది. ఆ ఆటలో ఆమె ఎక్కువ పరుగులు చేసింది. ఆ తర్వాత ఆమె భారతస్త్రీల జట్టుకు ‘వైస్ కెప్టెన్’ గా ఎన్నికయింది! ఇది క్రికెట్టులో ఫాజీ సాధించిన పురోగతికి చక్కని గుర్తు.

ఫాజీ పూర్వీకులు ఎప్పుడో పెర్షియానుంచి భారతదేశానికి వచ్చి స్థిరపడ్డవారు. ఆమె కుటుంబంలోని పెద్దలు ఆమె ఆటకు ఎంతో ప్రోత్సాహం ఇచ్చి ఆదరిస్తున్నారు. ఆ ప్రోత్సాహంతోనే ప్రస్తుతం ఆమె పాటియాలాలో క్రికెట్టు ఆటలో శిక్షణ పొందుతున్నది. “ఈ శిక్షణ నన్ను మరింత చక్కని ఆటగత్తెను చెయ్యగలదు” అంటుంది ఫాజీ ఖరీదీ.

1976లో భారత స్త్రీలజట్టు న్యూజిలాండు స్త్రీలజట్టుతో క్రికెట్టు పోటీలలో పాల్గొంటుంది. అప్పుడు ఫాజీకి తన ప్రతిభను ప్రదర్శించే అవకాశాలు మరింతగా లభించగలవు అని క్రికెట్టు ప్రేయుల నమ్మకం.

చదువు, సంస్కారమూ రెండూ ఉన్న కుమారి ఫాజీ ఖరీదీకి ‘మరింత మంచి ఆటగత్తె’ అనిపించుకోవాలనే పట్టుదల కూడా ఉంది. ఆ పట్టుదల ఫలితాలు ఇప్పటికే కనిపిస్తున్నాయనీ, జాతీయ స్థాయిలోనే గాక అంతర్జాతీయ స్థాయిలో కూడా ఫాజీ ఖరీదీకి గుర్తింపు లభించే రోజు త్వరలో వస్తుందనీ క్రికెట్టు అభిమానులు అంటూ ఉంటారు. —సుజాత

క్రికెట్టు ఆటగత్తె ఫాజీ ఖరీదీ

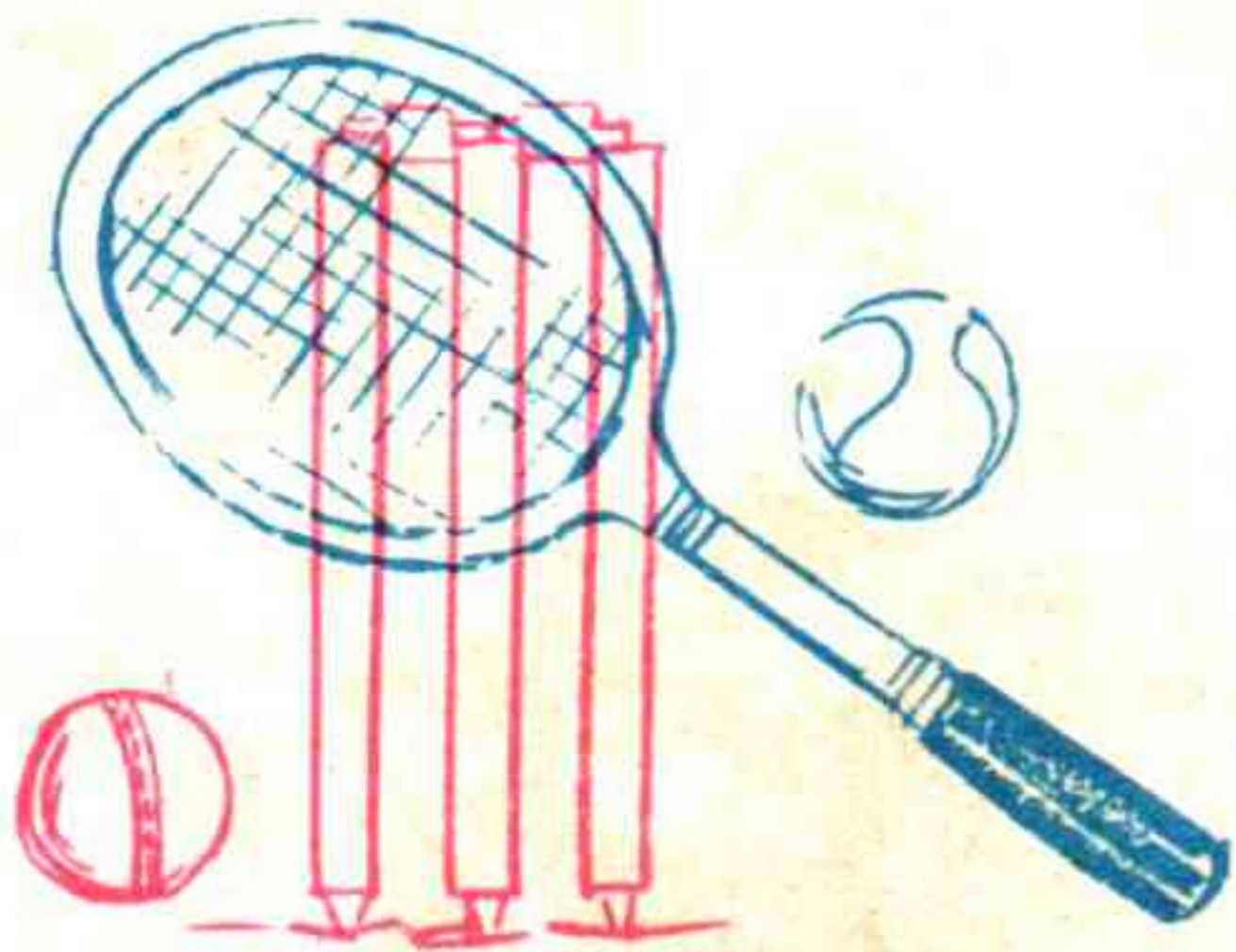

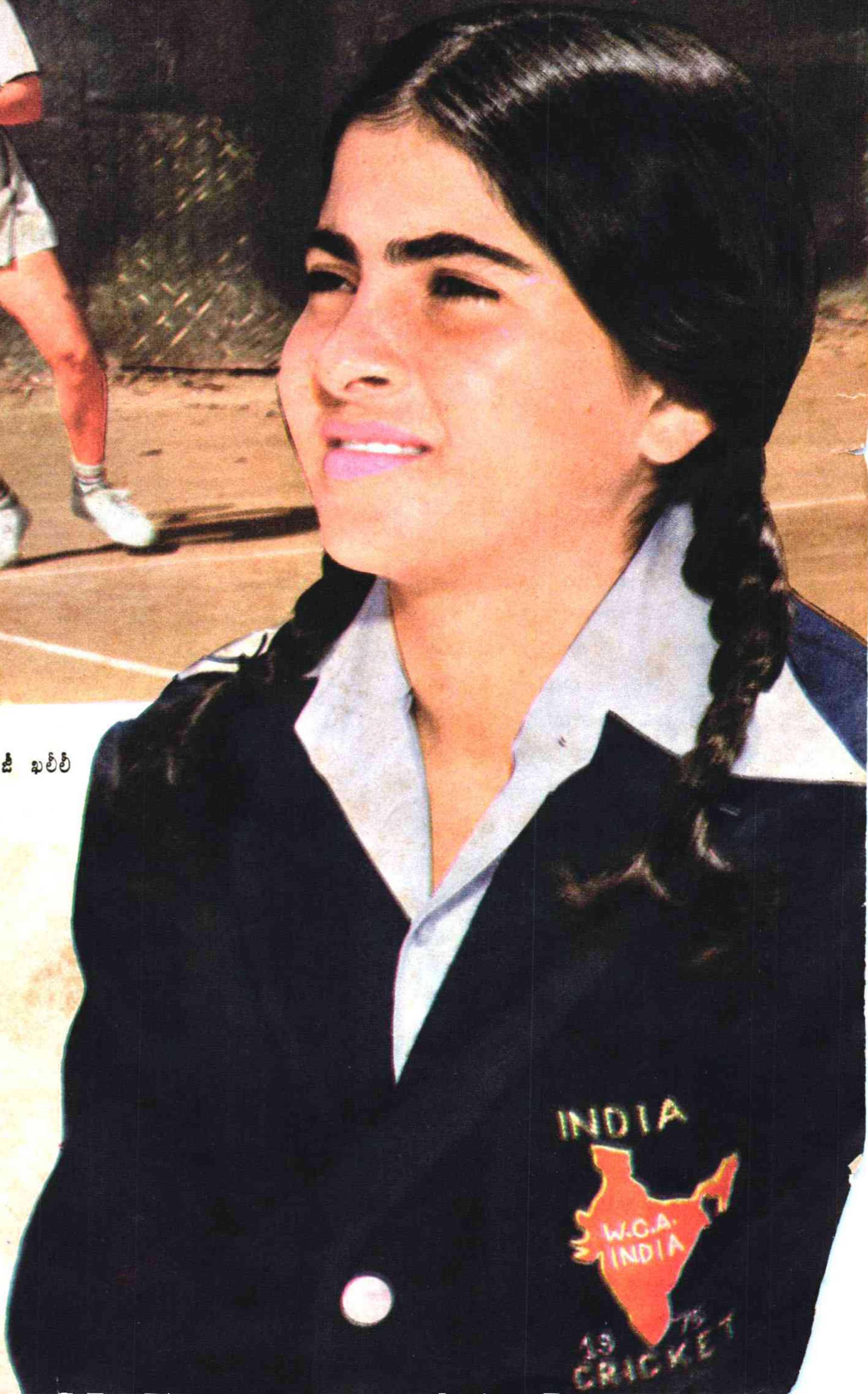

నిరుపమా మన్ కర్

ఫాటీ ఖలీలీ

అన్ని రంగాలలో ముందంజ వేసినట్లే
 వనితలు క్రీడారంగంలోనూ ముందంజ వేస్తున్నారు.
 'పురుషులకే ప్రత్యేకం' అనడగ్గ ఆటలు కూడా
 తాము ఆడగలమని స్త్రీలు రుజువు చేస్తున్నారు.
 'ఆటగ తైలు' గా పేరు గడించిన
 ఇద్దరు వనితలను ఈ సారి పరిచయం చేస్తున్నాము.
 వర్ణచిత్రం : సత్యకుమార్

గర్భవిచ్ఛేదం సమస్య మూలంగా మానసిక, నైతిక, ధార్మిక, మత సంబంధమైన సంఘర్షణలు అనాదిగా వస్తున్నాయి.

గర్భప్రావం కూడా హత్యలాంటి నేరమే అంటారు కొందరు.

“కొన్నివారాల జీవం పోసుకొన్న కొద్దికణాల ముద్దను మనిషి అనడం ఎల్లాగ? వాటిని తొలగించడం హత్య అవుతుందా?” అని మరికొందరి వాదం.

మానవ జాతిని కొనసాగించడం శ్రీ ధర్మం. ప్రకృతి నియమాలకు భంగం కలిగించడం తప్పు అంటారు కొందరు.

మరి రోగం, మరణం మాత్రం ప్రకృతి నియమాలు కావా? వాటిని ప్రతిఘటించడమూ తప్పేనా?

అయితే ఏ వాదమూ, ఎప్పుడూ సర్వజనా మోదం పొందదు.

కొన్ని ప్రాచీన సమాజాలలో యుద్ధకాలం లోనూ, పంటలు పండే నప్పుడూ—గర్భవిచ్ఛేదాలు చెయ్యడానికి అంగీకరించినా ప్రశాంతంగా ఉన్నప్పుడు దాన్ని నిషేధించారు.

ప్రాచీనకాలపు ఈజిప్టులో గర్భప్రావం అతి సామాన్య విషయం. షిబర్స్ పేపిరస్ (క్రీ. పూ. 1760) లో లేని పోని భేషజాలకు పోకుండా అనవసరం అనిపించిన గర్భాన్ని ఎల్లా వదులుకోవాలో సలహాలు ఇవ్వబడ్డాయి.

ప్రాచీనకాలపు గ్రీసులోనూ, రోములోనూ, గర్భవిచ్ఛేదాల్ని ప్రోత్సహించారు. ప్లేటో, అరిస్టాటిల్ గర్భవిచ్ఛేదాన్ని జనాభాను పరిమితంగా వుండడానికి, సమాజ సంక్షేమాభివృద్ధికి మార్గంగా భావించారు. మధ్య యుగంలో పాశ్చాత్యదేశాలలో దీని గురించిన వాద ప్రతివాదాలు ఆపేశారు.

ఇప్పటికీ కొన్ని దేశాలలో గర్భప్రావం శిక్షార్హం అనే శాసనాలున్నాయి. కాని గర్భప్రావాలను ఆమోదిస్తున్న దేశాల సంఖ్య క్రమంగా పెరుగుతున్నది.

గర్భప్రావాన్ని నిషేధిస్తూ చట్టాలున్న దేశాలలో కూడా ఎన్నో మినహాయింపులున్నాయి. అయితే వాటిని కచ్చితంగా అమలు జరపడం లేదు.

మొత్తం మీద చూస్తే, దీని గురించి యుగ యుగాలుగా ప్రజాభిప్రాయంలో వస్తున్న మార్పులు దేశ ఆర్థిక అభివృద్ధి, మనుష్య శక్తి అవశ్యకత వంటి ఆర్థిక అంశాలను పట్టి వుంటున్నట్లు కనబడుతుంది.

సోవియట్ యూనియన్ లో జనభా పెరగడం మా అభిష్టం. అయినా గర్భవిచ్ఛిత్తిని అంగీక

గర్భప్రావం

విల్హెం నావిక్వ

ప్రాచీనకాలం నుంచి గర్భప్రావం సమంజసమే కాదా అన్న విషయం గురించి ఎన్నో తర్జన భర్జనలు జరుగుతున్నాయి. గర్భప్రావానికి సంబంధించిన రకరకాల సమస్యలను, సోవియట్ యూనియన్ లో ఈ విషయంపట్ల వనితల భావాలను వివరించే—ఈ ప్రత్యేక వ్యాసాన్ని డాక్టర్ ఎలెనా నోవికోవా రాశారు. ఆమె సోవియట్ యూనియన్ లో మాతాశిశు సంరక్షణ శాఖను నిర్వహిస్తూ ఆరోగ్యశాఖ ఉపమంత్రిగా పని చేస్తున్నారు.

రిస్తున్నాము. తల్లి క్షేమం, కుటుంబం క్షేమం, మంచి ప్రధానమని మా అభిప్రాయం. పైగా చట్ట విరుద్ధంగా చేసే గర్భవిచ్ఛిత్తి కన్న చట్టం అంగీకారం పొంది గర్భవిచ్ఛిత్తి చెయ్యడం వల్ల హాని తక్కువ.

గర్భవిచ్ఛిత్తిని ఎంతగా వ్యతిరేకించినా, నిషేధించినా, వాటి సంఖ్య ఎప్పుడూ పెద్దగా తగ్గింది లేదు.

గర్భవిచ్ఛేదానికి సరియైన మార్గం కనబడనప్పుడు మహిళ వైద్యవిద్యా నైపుణ్యం ఏ మాత్రమూ లేని ఏ నాటు వైద్యుల సాయమో తీసుకుంటుంది. వేలాదిమంది ఈ విధంగా ఆరోగ్యాలు చెడ గొట్టుకొన్నారు. ప్రాణాలు పోగొట్టుకొన్నారు.

సోవియట్ యూనియన్ లో గర్భవిచ్ఛిత్తిని చట్టబద్ధం చేయడంతో దానివల్ల కలుగుతున్న మరణాలు ఇంచుమించు పూర్తిగా తగ్గిపోయాయి.

జనాభా అభివృద్ధిని ప్రోత్సహించడం మా ప్రభుత్వానికి ఇష్టమే కావచ్చు. కాని మేము మహిళల మాతృవాంఛను ప్రోత్సహిస్తామే గాని, పిల్లల్ని కనడం నిర్బంధం చేయం.

అందుచేత ప్రసూతి అలవెన్సులు, పిల్లల అలవెన్సులు ధారాళంగా ఏర్పరచాము. నర్సరీలూ, కిండర్ గార్డెన్లు, పిల్లల్ని పెంచేందుకు ప్రభుత్వ సహాయం, హెచ్చుమంది పిల్లలను పెంచిన తల్లులకు పతకాలు ఇచ్చాము.

గత పదేళ్ళలో సోవియట్ యూనియన్ లో జీవనస్థాయి బాగా పెరిగింది. కాని, చాలా కుటుంబాలలో, ముఖ్యంగా నగరాలలో ఇద్దరు పిల్లలే కనిపిస్తారు.

జననాల వేగం కొంచెం పెరిగింది. కాని రష్యాలో తొమ్మిది, పదిమంది పిల్లలుండే పెద్ద కుటుంబాలు వుండడం ఎప్పుటికైనా సామాన్యం అవుతుందని నమ్మలేను. వర్తమాన దేశాలలో అది మామూలే. దానికి వెనుకనుండే అధిక శిశు మరణాలు, వార్ధక్యంలో ఆసరా అనే భావం, స్త్రీలను పిల్లలను కనే యంత్రాలుగా చేయడం వంటి కారణాలు రష్యాలో లేవు.

అధునాతన యువతి కుటుంబానికి అంటి పెట్టుకు కూర్చోవాలనుకోదు. చదువుకోవాలని, సంఘానికి ఉపయోగపడే పని చెయ్యాలని, మానసిక, సృజనాత్మక ప్రతిభలను పెంపొందించుకోవాలని ఆమె కోరుతుంది.

ఇద్దరు లేక ముగ్గురు పిల్లలకన్న ఎక్కువమంది వుండడం మంచిది కాదని సోవియట్ వనితలలో ఎక్కువమంది భావిస్తున్నట్లు సర్వేలవల్ల తెలుస్తూంది. నా అభిప్రాయమూ అదే.

ముగ్గురు పిల్లల తర్వాత మహిళలలో ప్రసూతి మరణాలకు, మధుమేహ వ్యాధికి, కొన్ని రకాల కేన్సర్లకు గురి అయ్యే అవకాశం లెక్కువ అని ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ నిపుణులు చెప్తున్నారు.

అంటే గర్భవిచ్ఛేదం తప్పదనా? కాదు. తమ పిల్లల సంఖ్యను మహిళలు పరిమితం చేసుకొంటారు. తప్పదు. కాని, సంతాన నిరోధానికి మంచి మార్గం గర్భవిచ్ఛిత్తి మాత్రం కాదు.

ఇంతవరకూ దుష్ప్రతిభల నివ్వకుండా గర్భ నిరోధం చేసే మంచి మార్గం ఏదీ లేదు. అటువంటి దానికోసం పరిశోధిస్తున్న సంస్థలు సోవియట్ లో చాలా వున్నాయి.

ఇందుకు హార్మోన్లను ఉపయోగించే అవకాశాల గురించి పరిశోధించేందుకు ప్రపంచ ఆరోగ్యసంస్థ జాతీయ ప్రసూతి పరిశోధనా సంస్థలో ఒక ప్రత్యేక విభాగాన్ని ఏర్పాటు చేసింది.

'పిల్' విషయమై మేమింకా చాలా అనుమానంగానే వున్నాం. అది మానవ శరీరానికి ఆపద కలిగించడనే నమ్మకం లేదు. అలాగని మేము గర్భనిరోధ పద్ధతులకే వ్యతిరేకులం అనుకోవద్దు.

గర్భనిరోధానికి అనేక పద్ధతులు సూచించబడుతున్నాయి. కాని, ఏదీ నూటికి నూరు పాళ్ళు సమర్థవంతం కాదు.

వాటిని ఉపయోగించే పద్ధతులు మహిళలకు నేర్పితే గర్భస్రావం అవసరం వుండదు. మూత్ర పిండాలకూ, గుండెకూ వచ్చే జబ్బులూ, మధుమేహమూ - గర్భవిచ్ఛిత్తిని తప్పనిసరి చేస్తాయి. ఆ ఘట్టం రాకుండా జాగ్రత్త పడవచ్చు. ఈ వ్యాధులు ప్రసవాన్ని చాల కష్టం చేస్తాయి. కనక డాక్టర్లే గర్భవిచ్ఛిత్తిని సూచిస్తారు.

అయితే ఇప్పుడు ఎక్కడో గాని అటువంటి ఘట్టం తటస్థపడడం లేదు. మన ప్రసూతి వైద్యశాలలు, ప్రసవ పూర్వ చికిత్సాలయాలు స్త్రీలను నిరంతరం పరీక్షిస్తూ సకాలంలో చర్యలు తీసుకొంటున్నాయి.

ఒక్కొక్కప్పుడు కొందరు ఏ కారణం లేకుండానే గర్భవిచ్ఛేదం కోరుతారు. అలాంటప్పుడు వారికి హాస్పిటలుకు వచ్చే రోగులను ముందుగా తనిఖీ చేసే డాక్టరు-గర్భవిచ్ఛిత్తి వల్ల కలిగే మంచి చెడ్డలన్నీ తెలియ చెప్పడం జరుగుతుంది. □

మనదేశానికి ఆదాయం సంపాదించి పెడుతున్న ప్రధాన పరిశ్రమలలో - టీ పరిశ్రమ, పొగాకు పరిశ్రమ, కొబ్బరి పీచు పరిశ్రమ ప్రధానమైనవి. వీటి వెనక కీలకమైన పాత్రలు వహించేవారు స్త్రీలే. అందుకని స్త్రీలు ప్రాధాన్యం వహించే 'టీ పరిశ్రమ' గురించి వ్యాస రూపంలో ఇక్కడ తెలియజేస్తున్నాము.

వర్ణచిత్రాలు : దిలీప్ దేవర్స్టీ

◀ సీలగిరులలో

మనదేశంలోని పెద్ద పరిశ్రమలలో ద్వితీయ స్థానం వహిస్తున్నది టీ పరిశ్రమ. టీ పరిశ్రమలో అద్వితీయమైన భాగం వహించేవారు స్త్రీలు. టీ పరిశ్రమలో స్త్రీలపాత్ర చాలా కీలకమైనది.

టీ పరిశ్రమలో ప్రధానమైన భాగం తేయాకును గిల్లడం. ఆకులను వడిగా, సరిగా గిల్లడంకూడా ఒక కళే. ఈ కళలో స్త్రీలు సంపాదించినంత ప్రజ్ఞ పురుషులకు లేదు. అంచేత మనదేశంలోని తేయాకు తోటలలో ఆకులు తీసేవారందరూ స్త్రీలే. వాళ్ళు తమ వీపుమీద కట్టుకున్న బుట్టలలో తేయాకులను గిల్లి పడవేసే వేగం బాగా ఎక్కువ. ప్రతి స్త్రీ రోజుకు కనీసం 60 పౌనుల ఆకులను తియ్యగలదు :

డార్జిలింగులో ▶

వనితులు ప్రాముఖ్యం వహించే టీ పరిశ్రమ

మనదేశం మొత్తంమీద టీ తాగేవాళ్ళు ఎక్కువ. టీ తాగేవారిలో అన్నితరగతులవారూ వున్నారు. టీ ఉత్పత్తి గురించి జపానువారు ఒక జానపద గాథ చెబుతారు. దరుమ అనే భారతీయ బౌద్ధ భిక్షువు క్రీ.శ. 500 ప్రాంతంలో మత ప్రచారం కోసం చైనాకు వెళ్ళాడట. పెకింగు చేరుకున్నాక ఆయన తొమ్మిదేళ్ళబాటు నిద్రపోరాదని వ్రతం పూనాడనీ, అయితే మధ్యలో ఒకసారి ఆయన రెప్పలు శ్రమకు తట్టుకోలేక మూసుకుపోగా, ఆయనకు నిద్రపట్టిందనీ ఆ కథ చెబుతుంది. దాంతో దరుమ కోపం పట్టలేక తన రెప్పలు చించి పారేశాడనీ, ఆ పారేసిన చోట ఒక పచ్చని పొద మొలిచిందనీ, ఆయన ఆ ఆకులను తుంచి, వాటిని వేన్నీళ్ళలో వేసి కాచి తాగాడనీ ఆ కథలో ఉంది. అది తాగాక ఆయనకు ఎంతో ఉత్సాహం కలిగి నిరాటంకంగా జపం చేసుకున్నాడట!

ఈ కథ నిజానిజాలు ఎలా ఉన్నా దానినిబట్టి టీ చైనాలో వుట్టిందన్న విషయం మాత్రం తెలియ వస్తుంది. మన దేశానికి 1774 ప్రాంతంలో టీ విత్తనాలు చైనానుండి రాసాగాయి. అయితే అస్సామ్ ఎగువ ప్రాంతాలలోని కొండచరియలలో అంతకు ముందు నుంచి కూడా టీపొదలు విచ్చలవిడిగా పెరుగుతూ ఉండేవి. కాని 1833 దాకా మనదేశం టీని పెంచడంపట్ల పెద్ద ఆసక్తి చూపలేదు. ఇందుకు అప్పటి తూర్పు ఇండియా కంపెనీవారికీ, చైనాకు మధ్య ఉన్న గుత్తవ్యాపారం కారణం. 1833లో ఈ గుత్త అయిపోయాక చైనానుండి విత్తనాలు తెప్పించి మనదేశంలో ఈశాన్య ప్రాంతంలోని మైదానాలలోను, డార్జిలింగులోను నాటి టీ సాగు ప్రారంభించారు. అయితే అస్సామ్లో స్వతహాగా పెరిగే టీని-సాగుచెయ్యడం తేలిక అనీ, దాని రుచి కూడా బాగుందనీ తెలిశాక, చైనా టీ సాగుదల తగ్గిపోయింది.

1839లో అస్సాం టీ కంపెనీ అనే సంస్థ రూపొందింది. 1840 నుంచి మనదేశంలో టీ అమ్మకం ప్రారంభమైంది. మొదట ఎగువ

అస్సామ్లో ప్రారంభమైన టీ సాగు మెలమెల్లగా తక్కిన ప్రాంతాలకు కూడా వ్యాపించింది. ఇవాళ పశ్చిమ బెంగాలులోని దూవార్, బెరాయ్, డార్జిలింగ్ లలోను, అస్సామ్ లోని కచార్ జిల్లాలోను, త్రిపుర లోను, ఉత్తర ప్రదేశ్ లోని కొండల ప్రాంతంలోను, హిమాలయాలలోను, తమిళ నాడులో దక్షిణనీలగిరులలో కణ్ణన్ దేవన్ కొండల లోను, ఆనమలై కొండలలోను - టీ సాగుచేస్తున్నారు. మనదేశపు వాయవ్య భాగంలో కూడా టీ సాగుచేస్తున్నారు. ప్రస్తుతం టీ పరిశ్రమ అభివృద్ధికోసం ప్రభుత్వం ఎన్నో సౌకర్యాలు కల్పిస్తున్నది.

మన దేశంలో పండే టీ-రంగు, రుచి, వాసన అంతర్జాతీయంగా ప్రసిద్ధికెక్కాయి. అయితే ఒక్కొక్క చోట సాగయ్యే టీ ఒక్కొక్క తీరుగా ఉంటుంది. డార్జిలింగు టీ రుచి, వాసన చాలా ప్రసిద్ధికెక్కాయి.

టీ సాగు చాలా క్రమబద్ధంగా సాగుతుంది. కొన్ని మొక్కలను ఎన్నుకొని వాటిని 5 నుంచి 10 మీటర్ల ఎత్తుదాకా పెంచుతారు. ఆ తర్వాత వాటి నుంచి విత్తనాలు తీసి విడి విడిగా నాటుతారు. 9 నుంచి 12 నెలలు గడిచేసరికి మొక్కలు మొలకెత్తుతాయి. అప్పుడు వాటిని మళ్ళీ విడిగా నాటి ఉంచుతారు. ఇలా నాటాక వాటికి ఒక రకమైన బుట్టనుకప్పి ఉంచుతారు. ఇలా చెయ్యడంవల్ల ఆ మొక్కలు ఎండ, గాలి, వాన మొదలైనవాటి బారికి గురిఅయి నశించే ప్రమాదం ఉండదు. ఇలా నాలుగు సంవత్సరాలు గడిచాక టీ మొక్క రెండు మీటర్ల ఎత్తుదాకా పెరుగుతుంది. అలా వదిలేస్తే పది మీటర్లదాకా కూడా పెరుగుతుంది. ఈ పొదలు ఆకులను సమృద్ధిగా ఇవ్వడానికి 3 నుంచి 6 సంవత్సరాల దాకా పడుతుంది. మామూలు టీ మొక్క సాధారణంగా 50 ఏళ్ళదాకా బతుకుతుంది.

మొక్క 90 సెంటీమీటర్ల ఎత్తుదాకా ఎదిగిన

తర్వాత 50 సెంటీమీటర్ల పొడవుకు కత్తిరించేస్తారు. ఆ తర్వాత వర్షాకాలంలో అవి మొలకెత్తడానికి ప్రారంభిస్తాయి. అలా అవి ఒక ఎత్తుదాకా ఎదిగాక టీ ఆకులను గిల్లడం ప్రారంభిస్తారు.

టీలో నల్లటి, పచ్చటి, ఊలాంగ్ టీ అనే రకాలు ఉన్నాయి. నల్లటి-భారతదేశం, శ్రీలంక, ఇండోనేషియా, తూర్పు ఆఫ్రికా వంటి దేశాలలో ఎక్కువగా సాగు అవుతున్నది. ఈ తరహా టీకి బ్రిటన్ లోను, అమెరికాలోను మంచి గిరాకీ ఉంది. ఆప్టనిస్థాన్, మొరాకోలలో పచ్చ టీకి గిరాకీ ఎక్కువ.

మన దేశంలో టీ సాగు గురించి ప్రత్యేక పరిశోధనలు చేసే సంస్థలు ఉన్నాయి. ఈ సంస్థలు టీని మరింత చక్కగా సాగుచెయ్యడానికిగల వీలు గురించి పరిశోధనలు జరుపుతున్నాయి.

ఇవాళ మన దేశంలో దాదాపు పది లక్షల మంది స్త్రీ పురుషులు టీ పరిశ్రమమీద ఆధారపడి జీవిస్తున్నారు. స్త్రీలు ఆకులుగిల్లి పరిశ్రమిస్తే, పురుషులు టీ ఆకులు రవాణా చెయ్యడం, టీ కర్మాగారాలలో పని చెయ్యడం వంటివి చేస్తున్నారు. ఈ కార్మికుల బాగుకోసం ప్రభుత్వం ఎన్నో కార్యక్రమాలు అమలు జరుపుతున్నది.

1954 లో కలకత్తాలో ఏర్పడిన టీ బోర్డు టీ ఎగుమతి గురించి శ్రద్ధ వహిస్తున్నది. ఈ సంస్థ అటు ప్రభుత్వానికి, ఇటు టీ ఉత్పత్తిదారులకు మధ్య వంతెనలా పనిచేస్తున్నది. ప్రతి ఏడాది కలకత్తా, కొచ్చిన్ లలో ఎగుమతి కావలసిన టీని వేలం వేస్తుంటారు. ఇటీవల గోహాతీలో కూడా ఈ వేలం సాగుతున్నది.

ఒకప్పుడు టీ అంటే ఎందరికో ఇష్టం ఉండేది కాదు. అయితే ఇప్పుడు మాత్రం టీ చురుకు దనాన్ని కలిగించే పానీయంగా ప్రసిద్ధి సంపాదించుకుంది.

టీ పరిశ్రమ-వనితల ప్రాముఖ్యాన్ని చక్కగా వివరించే పరిశ్రమ.

ఈ అంతర్జాతీయ మహిళా సంవత్సరంలో రచయిత్రిగాను, కళాకారిణి గాను - మీ ప్రతిభను గుర్తిస్తూ ఆంధ్ర విశ్వకళా పరిషత్తు - మిమ్మల్ని 'కళాప్రపూర్ణ' అన్న డాక్టరేట్ బిరుదుతో సత్కరించడం విశేషం! మీ రచనా వ్యాసంగం ఏ విధంగా ప్రారంభమైంది? మీ భావ ప్రకటనకు 'సాహిత్యం' - 'సినిమా'లలో ఏ 'మీడియం'ను మీరు బాగా వినియోగించగలిగారు?

సాహిత్యంలో నాకు శ్రీమల్లాది విశ్వనాథ కవిరాజు గారు గురువర్యులు. కవిరాజుగారు 'మాలతీ మాధవం' చిత్ర రచన చేస్తున్నప్పుడు, విశ్వనాథ సత్యనారాయణగారు అప్పట్లో 'పాండురంగ మహాత్మ్యం' చిత్ర రచనకై పూనుకున్నప్పుడు (ఆ చిత్రం విడుదల కాలేదు) వీరిద్దరి వద్దా సాహిత్యం గురించి, చందస్సు గురించి ఎన్నో విషయాలు తెలుసుకుని వాటిలో 'ఓనమాలు' దిద్దే మహద్భాగ్యం నాకు లభించింది. అప్పట్లోనే కొన్ని పద్యాలు కూడా రాశాను. కవిరాజుగారి 'దొంగాటకం', 'అనంపూర్ణ రామాయణం' మొదలైన రచనల్లోని - హాస్యం, వ్యంగ్యధోరణి నన్ను బాగా ఆకట్టుకున్నాయి. నా రచనల్లో వ్యంగ్య ధోరణి కనిపించడానికి వారి రచనలే కారణం అనుకుంటాను. అలా నా 14 వ ఏట తొలిసారిగా నేను 'మరచెంబు' అన్న కథానిక రాశాను. ఆ తర్వాత వరసగా రాయడం ప్రారంభించాను. నా కథలు అప్పట్లో 'ప్రజామిత్ర', 'జనవాణి' మొదలైన పత్రికల్లో ప్రచురింపబడ్డాయి. హాస్యం - కేవలం హాస్యం కోసమే అన్న ధోరణిలో కాకుండా - సమాజానికి ఉపయోగపడేది, వ్యక్తులలో చైతన్యం కలిగించి, తమలోని జడత్వాన్ని తొలగించేది అయితే ఇంకా బావుంటుందని, ఒక అభిప్రాయం ఉన్నది. ఆ అభిప్రాయంతో నేను ఎక్కిభవిస్తున్నాను. జార్జి బెర్నార్డుషా వంటి రచయితలు ఆ విధంగా రాసి, కృతకృత్యులు కావడం అందరికీ తెలిసిన విషయమే. ఐతే - కథా రచనలో ఇతివృత్తం ఒకలా రూపొందినప్పుడు - అందుకు తగిన వాతావరణాన్ని ఆలంబనగా చేసుకుని రచనలు చెయ్యాలే కానీ, ఆదర్శం ప్రబోధించాలికాబట్టి దానికి ఈ కథకూ ముడి పెట్టడం అంటే అది అవాస్తవికంగా తయారవుతుందనీ, కథ విజయవంతం కాదనీ నా అభిప్రాయం. నేను అత్తగారి కథలే కాకుండా - మరికొన్ని కథలు కూడా (భానుమతి కథానికలు) రాశాను. వాటిలో అక్కడక్కడా 'సోషల్ సెటైర్'

నుప్రసిద్ధ రచయిత్రి, అభినేత్రి, దర్శకురాలు, సంగీత దర్శకురాలు పి. భానుమతిని ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయం ఇటీవల 'కళాప్రపూర్ణ' బిరుదు ఇచ్చి సత్కరించింది. ఆ సందర్భాన్ని పురస్కరించుకుని 'వనిత' ఆమెతో జరిపిన 'గోష్ఠి'ని ఇక్కడ ప్రచురిస్తున్నాము.

'కళాప్రపూర్ణ' తాగోష్ఠి

లేకపోలేదు. 'సినిమా మీడియం'లో కూడా నా భావాలు కథానుగుణంగా వ్యక్తమవుతూ ఉంటాయి. 'అంతా మన మంచికే' చిత్రం ద్వారా, ఆ చిత్రంలో 'సావిత్రి' పాత్ర ద్వారా ఈనాటి సమాజంలోని వ్యక్తుల వివిధ మనస్తత్వాలను - వ్యంగ్య ధోరణిలో చిత్రీకరించాను. భావప్రకటనకు ఏ 'మీడియం' తీసుకున్నా - ప్రతి అంశానికి కొన్ని పరిధులు ఉంటాయి. ఆ పరిధులను అతిక్రమించకుండా ఉండేనే శిల్పం రాణిస్తుందని నా నమ్మకం.

ఈనాటి సాహిత్య ధోరణులలో - ముఖ్యంగా రచయిత్రుల రచనా ధోరణులపై మీ అభిప్రాయం ఏమిటి?

ఎక్కువమంది రచయిత్రులలో 'ఓరిజినాలిటీ' అన్నది కనిపించకపోవడం చాలా విచారకరం. రచనలలో జీవం ఉండడం లేదు. ఈ నాడు మనం చూస్తున్న జీవితాలకు, సంఘటనలకు - రచనల్లో కనిపించే వాతావరణానికి పాత్రే ఉండడం లేదు. 'బార్బరా కార్లెండ్,' 'డెనిస్ రాబిన్స్,' 'హెరాల్డ్ రాబిన్స్' - మొదలైన వాళ్ళ రచనలు చదివి - పేర్లుమార్చి, ఆ వాతావరణాన్ని ఇక్కడ ప్రతిబింబిస్తూ రచనలు

చేస్తున్న రచయిత్రులు ఎక్కువైపోయారు. ఈ విషయం తెలుసుకున్నవారు వాళ్ళను అవహేళన చేస్తుంటే, తెలియనివాళ్ళు 'ఓహో' అని మెచ్చుకుంటున్నారు. అలా కాకుండా పటుత్వమైన శైలితో తాను నమ్మిన ఆశయాలను రచనల్లో ప్రతిబింబించే శ్రీమతి రంగనాయకమ్మ వంటి రచయిత్రులు మనకు కొద్దిమంది లేకపోలేదు. ఏది ఏమైనా ఇప్పటి రచయిత్రుల సాహిత్య ధోరణులు పునంగా చెప్పకోవలసిన స్థాయిలో లేవు.

రచన, నటన, సంగీత దర్శకత్వం, దర్శకత్వం మొదలైన వివిధ బాధ్యతలను నిర్వహిస్తూ, గృహిణిగా మీ విధులను నిర్వహించడంలో మీకు ఎదురయ్యే సమస్యలను ఎలా పరిష్కరించగలుగుతున్నారు?

ఆధ్యాత్మిక సాధనద్వారా - మనోబలం సంపాదించుకోవడం, ఆత్మవిశ్వాసాన్ని పెంపొందింపజేసుకోవడం సాధ్యమౌతుందని నా నమ్మకం. అంచేతే ప్రతిరోజు - పూజ అయిన తర్వాతే నా కార్యక్రమాలు - ప్రారంభిస్తాను. అలాగే వారంలో ఒకరోజు - ప్రతి సోమవారం మౌనవ్రతం పాటిస్తాను. టైమ్ టేబిల్ ప్రకారం

ఏనమయానికి ఆ పనులు జరిగిపోవలసిందే. ఇవన్నీ కాకుండా తాంబరంలో ఉన్న మా కమకాన్నీ, ఇక్కడ తోట పనులనూ—వర్యవేక్షిస్తుంటాను. జ్యోతిష్యం మీద నాకు నమ్మకం ఉంది. అంచేత అప్పడప్పుడూ జాతకాలు కూడా చూస్తుంటాను. రచనలు కూడా వేను ఒకేసారి కూర్చుని రాయను. ఒకసారి ఏదైనా ఐడియా తడితే—అది ఒక నోటు పుస్తకంలో రాసుకుంటాను. ఆ తర్వాత కొన్నాళ్ళకు మళ్ళా అదే ఐడియా ఏ సందర్భంలోవైనా—వచ్చి నప్పుడే కథా రచనకు ఉపక్రమిస్తాను. నా అభిరుచినిబట్టి: తక్కిన శాఖలలో కూడా ప్రవేశం కల్పించుకోవడం, క్రమంగా వాటిని బాధ్యతలుగా స్వీకరించడం జరిగింది.

వనితా విమోచనోద్యమం (ఉమెన్స్ లిట్) పట్ల మీ అభిప్రాయం ఏమిటి? అంతర్జాతీయ మహిళా సంవత్సరం వనితలకు ఏ విధంగా ప్రయోజన దాయకమైందని మీరు భావిస్తున్నారు?

'ఉమెన్స్ లిట్'—మన దేశానికి అవసరమైనది కాదు. అలాగే ఈ వనితావత్సరం అని నిర్ణయం

చడం, ఉపన్యాసాలు, సందేశాలు చెప్పడం ఇదంతా అనవసరం అని నా అభిప్రాయం. శ్రీకి కొన్ని సమస్యలు ఉంటే ఆ సమస్యలకు పరిష్కారం—ఉపన్యాసాలవల్ల జరగదు. ఉదాహరణకు 'వరకట్నం' సమస్యకు మూలకారణం సగటు వనిత అర్థికంగా తన కాళ్ళమీద తను నిలదొక్కుకో లేని స్థితిలో ఉండడమే! అందువల్ల ఆమెను పోషించడానికన్నట్లుగా వరునితరపువాళ్ళు—డబ్బు గుంజడం ప్రారంభమైంది. వరకట్నానికి వేనెప్పుడూ వ్యతిరేకి వే. వేను నటించిన తొలిచిత్రం 'వరవిక్రయం'లో ఇతివృత్తం కూడా ఇదే అయింది! ప్రతి వనిత—తను అర్థికంగా సుస్థిరత్వాన్ని సంపాదించుకోగలిగినప్పుడు—తనను పెళ్ళాడడంవల్ల భర్తకు లాభమే చేకూరుతుందనుకున్నప్పుడు ఈ ధోరణి క్రమక్రమంగా తగ్గుముఖం పడుతుంది. అందుకుగాను శ్రీలు బాగా చదువుకోవడం, తమకున్న పరిధుల్లో వివిధ వ్యాపకాలు పెట్టుకోవడం—మొదలైనవి చేసి—తను "అబలకాదు సబల" అని నిరూపించుకోగలగాలి. ఇక కులమతభేదాలను

పట్టించుకోకుండా చేసుకున్న పెళ్ళిళ్ళు, ప్రేమ వివాహాలు—ఎక్కువగా దెబ్బతింటున్నాయంటే—అందుకు కారణం మనం ఉన్న ఈ వ్యవస్థే! భార్యా భర్తలకు బంధువుల ఆదరణ లభించక పోవడం వల్ల—వాళ్ళ సంసార జీవితంలో క్రమేణా ఎప్పుడే అర్థిక సమస్యలు, తక్కిన చిక్కులకు తగిన పరిష్కార మార్గాలు కనబడకపోయే సరికి వివాదాలు ప్రారంభమవుతాయి. ఇన్ని కులాలు, ఇన్ని వర్గాలు ఉన్న ఈ సాంఘిక వ్యవస్థలో—మూలకారణమైన సమస్య పరిష్కరింపబడకుండా—'హక్కులు కావాలి' అని నినాదాలు చెయ్యడం వల్ల పలితం ఏముంటుంది? శ్రీకి మన దేశంలో ఇప్పుడు కొత్తగా కావలసిన హక్కులేవీ లేవు. ఇతే—శ్రీవల్ల మంచి జరుగుతుంది; చెడూ జరుగుతుంది. అందుకనే మన పురాతన సంప్రదాయాలు శ్రీకి కొన్ని సరిహద్దులను ఏర్పరచి—వాటిని అధిగమించి రావద్దని చెప్పాయి.

సినిమాల్లో శ్రీని ఎప్పుడూ మగవాడి మీద ఆధార పడి బ్రతికేటట్టు చూపిస్తున్నారనీ, మన సినిమాల్లోని శ్రీ పాత్రలకు వ్యక్తిత్వం ఉన్నట్లే కనిపించదనీ ఒక అభిప్రాయం ఉంది. ఈ విషయం పై మీ అభిప్రాయం ఏమిటి?

బహుశా ఈ అభిప్రాయం వెలిబుచ్చినవారు 'అంతా మనమంచికే' వంటి చిత్రాలు చూసి ఉండరు. ఎక్కువ చిత్రాలలో శ్రీని అలా చూపిస్తున్నారేమో కాని అన్ని చిత్రాలలోనూ అలా జరగడం లేదు. పైగా శ్రీ-పురుషుణ్ణి అధిగమించి—ఎక్కడికో వెళ్ళి—ఏదో సాధించాలన్న అభిప్రాయంతో కూడా వేను ఏకీభవించను. శ్రీ ఎన్ని రంగాలలో పురోగమించినా—తన ఇల్లు, భర్త, పిల్లలు—అన్న పరిధిని మరచిపోతే—ఇక శ్రీత్వానికి, శ్రీ మమకాసురాగాలలోని లాలిత్యానికి అర్థమే ఉండదు. తన భర్త ఎంత దుర్మార్గుడైనా—భార్య అతణ్ణి సహనంతో, అనురాగంతో—మంచిగా, సరైన దారిలోకి మళ్ళించుకోగలదు. ఎక్కువ చలన చిత్రాల్లో అలా గృహాన్ని సరిదిద్దుకునే శ్రీ పాత్రలనే మనం చూస్తున్నాము. శ్రీ ఎలా ప్రగతి సాధించగలదని ప్రబోధించడం వేరు—కానీ ఇప్పుడొచ్చే ఉద్యమాలన్నీ విచ్ఛలవిడితనాన్నే ప్రబోధిస్తున్నాయి. ఇదే చాలా విచారకరమైన విషయం! *

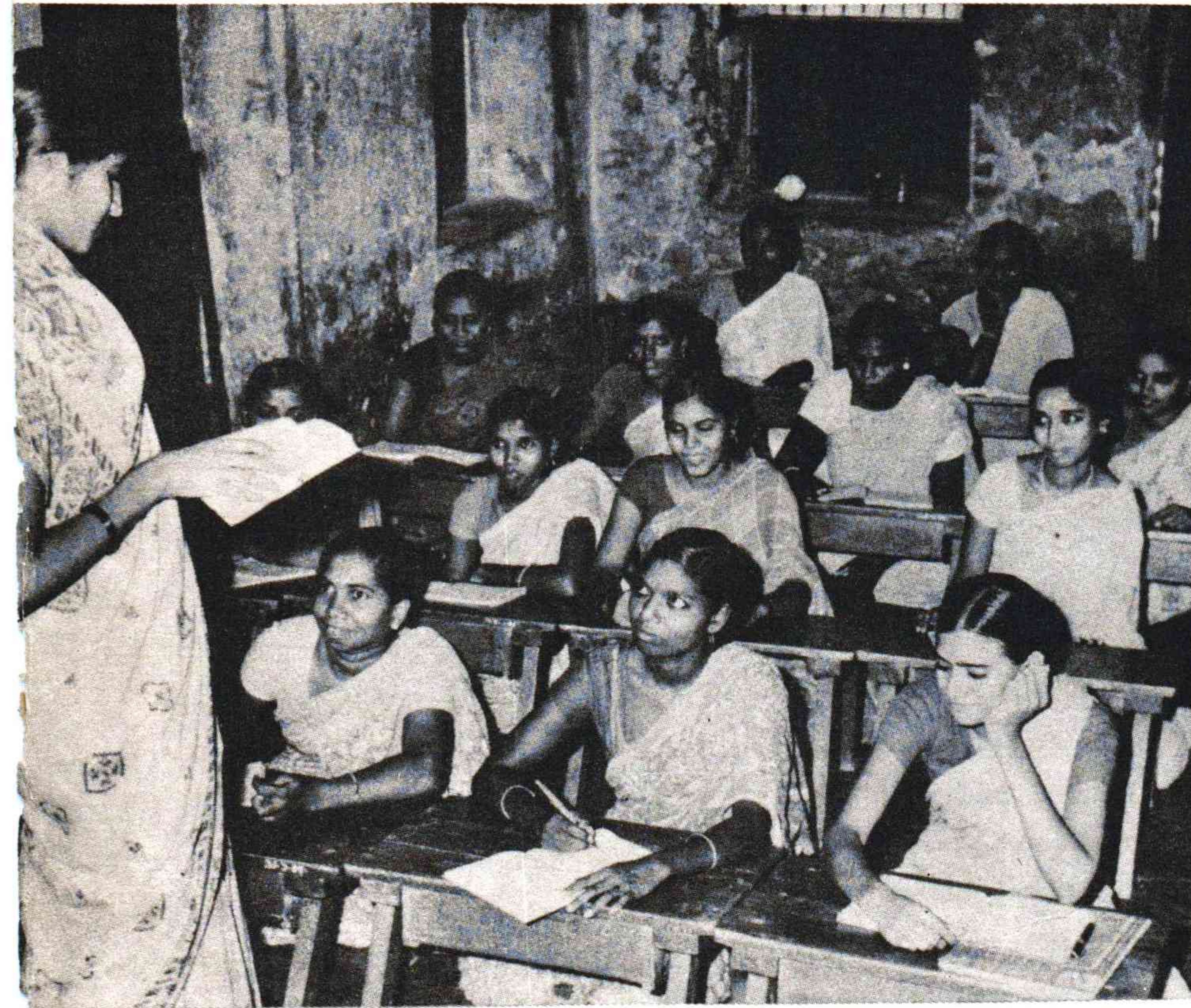
శ్రీ సంక్షేమ సంస్థలు:

విజయవాడ శ్రీ సేవాసదన్

అనాథలైన స్త్రీలకు ఆశ్రయం కల్పించే నిమిత్తం విజయవాడలో రాష్ట్రప్రభుత్వ శ్రీ శిశు సంక్షేమ శాఖవారు 1959 లో శ్రీల శరణాలయాన్ని నెల కొల్పారు. దీనిని 'శ్రీ సేవాసదన్' అని పిలుస్తూ ఉంటారు. విజయవాడ సూర్యారావు పేటలో ప్రశాంత వాతావరణంలో వున్న ఈ సదన్లో ప్రస్తుతం 69 మంది స్త్రీలు, 10 మంది పిల్లలు వున్నారు. తక్షణం చేర్పించడానికి వీలుగా ముందు దీనిని ఆశ్రయస్థానంగా ప్రారంభించారు. రెండు మూడు నెలలు స్త్రీలు ఇక్కడ ఉండేవారు. ఈ లోగా అధికారులు వారి చరిత్రను గురించి తెలుసుకుని రికార్డు షీటులు తయారు చేసేవారు. వారు ఏ ఆశ్రయమూ లేని అనాథలయితే వారిని హైదరాబాద్లోను, అనంతపురంలోను ఉన్న 'సర్వీసు హోమ్'లకు పంపడం జరిగేది.

1967లో ఈ శరణాలయాన్ని సేవాసదన్ (సర్వీసు హోమ్) స్థాయికి పెంచారు. 100 మంది స్త్రీలను చేర్చుకోవడానికి అవకాశం కల్పించారు. సంసార జీవితంలో సుఖ సంతోషాలు లేక భర్తచే విడనాడబడినవారికి, భర్తకు దూరమైనవారికి, 'నా' అనేవాళ్ళు ఎవరూ లేని అనాథ స్త్రీలకు ఇందులో ప్రవేశం కల్పించడానికి వీలు చేశారు.

గ్రామాలలో, పట్టణ ప్రాంతాలలో పనిచేసే ముఖ్య సేవికలు తమ పర్యటనలలో అనాథ స్త్రీలు ఎవరైనా కనిపిస్తే, వారికి సేవాసదన్లో చేరాలని ఉంటే వారి దగ్గర దరఖాస్తు తీసుకుని పేదరికం సర్టిఫికేట్ను తాసిల్దారు దగ్గర తీసుకుని జిల్లా శ్రీ సంక్షేమ శాఖాధికారికి పంపుతారు. జిల్లా శ్రీ సంక్షేమ శాఖాధికారి ఆ దరఖాస్తును

ప్రీ సంక్షేమ కృషి ప్రాంతీయ డైరెక్టరుకు పంపుతారు. ఆమె అభ్యర్థికి గల అర్హతలను బట్టి సేవా సదన్ లో ప్రవేశం యిస్తారు. 18-30 సంవత్సరాల లోపు వయసు వారికే ప్రవేశం లభిస్తుంది.

సేవాసదన్ లో చేరిన తర్వాత ఆ ప్రీలకు ఎంట్రానీషన్, టైలరింగ్ నేర్పుతారు. ఇవి నేర్పడానికి శిక్షణ పొందిన అధ్యాపకురాలు ఉన్నారు. ఇవిగాక చదువుకునే వారికి మెట్రిక్ పరీక్షకు వెళ్ళడానికి ఉచితంగా శిక్షణ ఇస్తారు. పార్ట్ టైమ్ టీచర్లు సేవాసదన్ కు వచ్చి రోజూ పాఠాలు చెబుతుంటారు.

సేవాసదన్ లో ప్రవేశం లభించిన తర్వాత ప్రీలు మూడు సంవత్సరాలపాటు ఉండవచ్చు. షెడ్యూల్డ్ తరగతుల ప్రీలయితే 5 సంవత్సరాల పాటు శరణాలయంలో ఉండవచ్చు.

సేవాసదన్ నిర్వహణాధికారిణి శ్రీమతి కె. కృపావేణి మాట్లాడుతూ, అనాథలైన ప్రీలకు ఈ సదన్ ఎంతో సేవ చేయగలుగుతున్నదని ఇక్కడకు వచ్చే ముందు జీవితంలో అకాంతిని చూచిన ప్రీలు ఇక్కడనుండి వెళ్ళేముందు చక్కని సంస్కారాన్ని, సభ్యతను, క్రమశిక్షణను, మంచి శీలాన్ని అలవరచుకుని వెడతారని అన్నారు.

సేవా సదన్ లోని మహిళలకు ఒక్కొక్కరికి నెలకు 40 రూపాయలు చొప్పున ప్రభుత్వంవారు బోర్డింగ్ గ్రాంటు ఇస్తారు. ఆ డబ్బుతో సదన్ లో ఉన్న ప్రీలు అంతా కలిసి స్వయంగా వంట చేసుకుని 'మెన్' నడుపుతుంటారు. వంతులవారీగా వారు ఆరోగ్య సంరక్షణ, వంటావార్చు, పిల్లల సంరక్షణ వంటి పనులకు హాజరవుతారు. పిల్లలకు ఒక్కొక్కరికి 30 రూపాయలు చొప్పున గ్రాంటు యిస్తారు.

ఉదయం 9-30 గంటలకు, మధ్యాహ్నం 1 గంటకు, రాత్రి 7 గంటలకు మొత్తం రోజుకు మూడుసార్లు భోజనం పెడతారు. వీరికి వైద్య సహాయం ప్రభుత్వ ఆసుపత్రి నుండి లభిస్తుంది. మందుల నిమిత్తం ఏడాదికి 300 రూపాయలు గ్రాంటు లభిస్తుంది.

పారిశ్రామిక, వ్యవసాయిక ప్రదర్శనల సందర్భంగా ఈ సేవాసదన్ వారు ఒక స్టాల్ తీసుకుని అందులో వారు తయారుచేసిన దుస్తులు, అల్లికలు, కుట్లు గల గృహాలంకరణ వస్తువులను ప్రదర్శిస్తారు. అప్పుడప్పుడు సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు ప్రదర్శిస్తుంటారు.

సేవాసదన్ లోని ప్రీలలో కొంతమందికి పిల్లలు ఉన్నారు. అటువంటి పిల్లలు దాదాపు 10 మంది ఉన్నారు. వారు 5 వ సంవత్సరం రాగానే సమీపాన ఉన్న మునిసిపల్ స్కూలుకు వెళ్ళి చదువుకుంటారు. పిల్లలను సేవాసదన్ లో మూడు సంవత్సరాల వరకు ఉంచుతారు. తర్వాత బందరులో ఉన్న శరణాలయానికి పంపుతారు.

సేవాసదన్ లో శిక్షణకాలం పొందిన తర్వాత ప్రీలను నర్సింగ్, బాలసేవిక శిక్షణలకు పంపుతారు. నర్సు ట్రైనింగ్ పొందినవారు ఉద్యోగాలు చూసుకుంటారు. బాల సేవిక శిక్షణ పొందిన వారికి తేలికగానే ఉద్యోగాలు లభిస్తాయి.

సేవాసదన్ లో చేరినవారు తిరిగి వివాహం చేసుకోదలిస్తే వారికి ప్రభుత్వం 300 రూపాయలు చొప్పున గ్రాంటు యిచ్చి సహాయపడుతుంది. ప్రభుత్వ నైస్యంలో పనిచేసిన జవాన్ ఇటీవల సేవాసదన్ లో ఉన్న ఒక అమ్మాయిని వివాహం చేసుకున్నాడు. ప్రభుత్వాధికారుల సమ

క్షంలో ఈ ఆదర్శ వివాహం జరిగింది. వాళ్ళ ఇప్పుడు పిల్లాపాపలతో సంతోషంగా ఉన్నట్లు శ్రీమతి కృపావేణి చెప్పారు.

ఈ శరణాలయంలో అనాథ బాలికలు ఎందరో ఉన్నారు. వారికి జీవితంలో భాగస్వామి లభించి ఆశ్రయం కలిగితే అంతకన్నా ఆనందం వేరే ఏముంటుంది? ఆదర్శ భావాలు, అభ్యుదయ భావాలు గల యువకులు ముందుకు వచ్చి ఈ బాలికలకు వెలుగుబాట చూపడం అవసరం!

సేవాసదన్ లోని ప్రీలు మెట్రిక్ ప్యాసయితే వివిధ ప్రభుత్వ కార్యాలయాలలో ఉపాధి కల్పించడం జరుగుతుంది. ఎంప్లాయ్ మెంట్ ఎక్స్ చేంజిలో వారి పేర్లు నమోదు చేయిస్తారు. ఉద్యోగాలకు భాళి వస్తే సేవాసదన్ ప్రీలకు ప్రాధాన్యం యివ్వడం జరుగుతుంది. ఆ విధంగా సదన్ కు చెందిన 70 మంది ప్రీలకు రోగడ ఉద్యోగాలు వచ్చాయి. ప్రస్తుతం ఇక్కడ 28 మంది ప్రీలు మెట్రిక్ చదువుతున్నారు.

అనాథ ప్రీలు, దగాపడిన యువకులు సమాజంలో ఎందరో ఉన్నారు. కొందరికి ఇటువంటి సంస్థల వివరాలు తెలియక, తెలిసినా ప్రవేశించడానికి ఆస్కారంలేక అవస్థలు పడుతూ వుంటారు. అటువంటి ప్రీలకు మరింత విస్తృత స్థాయిలో ఉపాధి కల్పించడానికి ప్రభుత్వం, సేవా సంస్థల వారు విశేషంగా కృషి చేయాలి. వాళ్ళు తమ తమ జీవితాలను చక్కదిద్దుకొని స్వతంత్రంగా, ఆత్మ విశ్వాసంతో జీవించగలిగే వ్యక్తులుగా రూపొందడానికి—అందరూ తోడ్పడటం అవసరం!

వై. రత్నమాల

మననాత్మం - మనిషి తాత్వం

నియాన్ లైట్ల క్రింద దివ్యంగా వెలిగిపోతున్నది హోటల్ 'ఉదయశంకర్'. ఆ లైట్ల వెలుగులో తన చోటు చూసుకొని ముడుచుకు కూర్చున్నాడు వీరయ్య.

నాలుగు రోజులుంచి పస్తులున్న కడుపు తనని నింపమని మారాం చేస్తున్నది. "నాత్రోజుల్నించి కప్పు టీ నీళ్ళక్కూడా పైసలు రాల్యలేదు మారాజులు!" అని గొణుక్కున్నాడు.

సరైన దూసుకు వచ్చి తీవిగా ఆగింది ఇంపాలా కారు.

కళ్ళు చిట్టించుకొని చూశాడు వీరయ్య. హుండాగా నలుగురు ఖరీదయిన మనుషులు కార్లోంచి దిగటం చూసి, కొంచెం ముందుకు జరిగి చేతులు జాపాడు వీరయ్య. ముగ్గురూ ముఖం చిట్టించుకొని సిగరెట్ పొగ వీరయ్య మీదకు వదిలి ముందుకు కదిలారు. ప్రసాద్ కారు లాక్ చేసి కీ చెయిన్ విలాసంగా తిప్పుకుంటూ రోపలకు నడిచాడు. 'అ....అ....' కడుపు చేత్తో పట్టుకొని ఆకలిని నైగ చేస్తున్న వీరయ్యవంక చూసి చూడ నట్లు అడుగు ముందుకేశాడు.

'యా....యా....' ప్రసాద్ ముందుకు వెళ్ళి చేయి జాచాడు వీరయ్య.

వీడిలా వెంటబడుతున్నాడేమిటా అని విసుక్కుంటూ జేబులోకి చేయి పోనిచ్చాడు.

కళ్ళు విప్పార్చుకొని ఆశగా చూస్తున్నాడు వీరయ్య.

మెత్తని నోట్లు చేతికి తగిలాయి. ఇంకా రెండు మూడు జేబులు వెతికాడు. ఎక్కడా చిల్లర తగ లేదు. నాలుగు రోజులుంచి అంటున్న పదమే మళ్ళీ పలికాడు.

"వ్స.... చిల్లర లేదు. సారీ!" వీరయ్య ముఖంలోకి సరిగ్గా చూడలేక రోపలికి నడిచాడు ప్రసాద్.

'అ....యా....' మూగ గొంతుతో అరుస్తూ ఇంకొంచెం ముందుకు వెళ్ళాడు.

"అవతలికి పో!" ఘాంకరించాడు గూర్తా.

నిస్సహాయంగా, కనుమరుగవుతున్న ప్రసాద్ వంక ఒకసారి చూసి తన చోటులోకి వచ్చి కూర్చున్నాడు వీరయ్య.

అతను ఆకలి బాధ భరించలేక పోతున్నాడు. కడుపులో నరాలన్నీ బిగదీస్తున్నాయి. ప్రాణం పోతున్నట్లుగా వుంది. ధరాపాతంగా కారుతున్న కన్నీటిని చినిగిన చొక్కాతో తుడుచుకుంటూ అనుకున్నాడు.

"అయ్యా! డబ్బున్న దొరలూ! నేను డబ్బులేనివాణ్ణి. ముష్టివాణ్ణి. మూగవాణ్ణి. అందరిలా బాధను వ్యక్తం చెయ్యటానికి నాకు బాష లేదు. నాలుగు రోజులుంచి పస్తులున్నాను. కడుపు బాళేగా వుంది. ప్రాణం పోయే బాధగా వుంది. వందలు వందలు ఖర్చు చేస్తూ ఇక్కడ తినటానికి వస్తున్నారు మీరు. ఒక్క పది పైసలు నాకు రాల్యలేకపోతున్నారా అయ్యా! గుక్కెడు టీ నీళ్ళతో ప్రాణం నిలబెట్టుకోవాలనుకుంటున్నాను నేను. నా ముఖం చూసి ఓ పది పైసలన్నా దానం చెయ్యండి బాబూ!"

మనసులో అనుకుంటున్న వీరయ్యకి ఒక్కసారిగా దుఃఖం పొంగి పొర్లింది. నోట్లో గుడ్డ కుక్కుకొని వెక్కిళ్ళు పెడుతూ కళ్ళు తుడుచుకున్నాడు.

"ఊర్కోరా వీరయ్యా! మన అదురుష్టమే అలాంటిది. నీ పానం అసలే బాగా లేదు. ఊర్కోన్నా వూర్కో!" పక్కనే కూర్చున్న మరొక ముష్టివాడు వీరయ్యను ఓదార్చాడు.

జియా మెహత

"ఆకలిగా వుందిరా!" తన గజు కళ్ళతో అతణ్ణి చూస్తూ నైగ చేశాడు వీరయ్య.

"నాదగ్గర పావలావుంది. టీకి వెళ్ళొద్దామా?" ఆశగా తలూపాడు వీరయ్య.

"అయితే....లే, ఇదో నా చెయ్యి పట్టుకో!" వీరయ్య అతని కుడిచేతిని పట్టుకొని లేచాడు. ఎడంచెయ్యి బనీనులోంచి వేలాడుతున్నది జాలిగా.

ఒక అవిటివాడు ఒక మూగవాడికి టీ ఇప్పిస్తున్నాడు. మనసు ద్రవించించి వీరయ్యకి. కళ్ళల్లో నీళ్ళు గిర్రున తిరిగాయి.

"నీ! మన బతుకులే శంకాలపు బతుకులు!"

అవునన్నట్లుగా చల్లటిగాలి శరీరానికి తగిలింది. నలుగురికి డిన్నర్ ఆర్డరిచ్చి ఆ ఎయిర్ కండిషన్ గదిలో చల్లగా కూర్చున్నాడు ప్రసాద్.

"డిన్నరాచ్చేలోపల డ్రింకేదయినా పుచ్చుకుంటే...." మొదటతను అన్నాడు.

"ఘ్యార్....ఘ్యార్!" సర్వర్ని పినిచి మూడు వంద రూపాయల నోట్లిచ్చి ఖరీదయిన 'బ్లౌక్ డాగ్' ను తెమ్మన్నాడు ప్రసాద్.

"ఎలా అయినా మన ప్రసాద్ పిల్ల జమీందారే!" రెండో అతను వెకిలిగా నవ్వాడు.

"అనువ్విప్పుడేం చూశావ్! అడిగినవాడికి లేదనడు. ఆ చేతికి ఎముకే లేదనుకో!" సిగరెట్ అంటిస్తూ అన్నాడు మూడో పెద్దమనిషి.

అదేదో హిట్టయిన విట్టయినట్లు ఒక్కసారిగా పెద్దగా నవ్వారు వాళ్ళు. చిరునవ్వుతో వింటున్న ప్రసాద్కి చటుక్కున గుర్తుకొచ్చాడు వీరయ్య. చేదు తిన్నట్లుగా అయింది అతని ముఖం.

"వాట్ హ్యాపెండ్....అలా అయ్యావేమిటి? ఒంట్లో బాగుండేదా?" కంగారుగా అడిగారు తక్కిన ఇద్దరూ.

"నో....నో.... అయామ్ ఆల్ రైట్!" కొంచెం సర్దుకు కూర్చున్నాడు ప్రసాద్.

ఆ స్కాచ్ విస్కీ సీసా, నాలుగు గాజు
గ్లాసులు, సోదాలు, మధ్యమధ్యలో తినటానికి జీడి
పప్పు, చిప్స్ ప్లేట్లు చక్కటి ట్రేలో సర్ది తీసుకు
వచ్చాడు సర్వర్.

మిగతా చిల్లర ఇవ్వబోతుంటే వుంచుకోమని
చేయి పూపాడు ప్రసాద్.

“చియర్స్” అందరి చేతుల్లో గ్లాసులు ఒక
చోటికి వచ్చి వింత శబ్దం అయింది.

“మన ప్రసాద్ ఆరోగ్యం కోసం!”
వాళ్ళల్లో ఒకతను అన్నాడు.

బలవంతంగా నవ్వాడు ప్రసాద్.

నోటి దగ్గర గ్లాసులో వీరయ్య ముఖం వికా
రంగా కనిపించింది.

గ్లాసు పట్టుకున్న అతని చేయి వణికింది.

వేడి వేడి టీ తాగితే ఆకలి కడుపు అరవదను
కున్నాడు వీరయ్య.

ఒక్కొక్క చుక్క లోపలకు వెళ్తుంటే నరాలు
ఆ వేడికి తట్టుకోలేకపోయాయి. భిన్న వాంతి
చేసుకున్నాడు అతను.

“ఏం అన్నా ఏందిరా?” తన ఒక్క
చేత్తో వీరయ్య గుండెల మీద రాస్తూ అడిగాడు
అవిటివాడు. వికారంగా ముఖం పెట్టాడు వీరయ్య.

“ఇకారంగా వుందా?”

తలూపాడు వీరయ్య.

“పద పోదాం. నీ చోట్లో కూచుండువు గాని....” వాణ్ణి నడిపించుకుంటూ తీసుకు వచ్చాడు అతను. ముడుచుకు పడుకున్నాడు వీరయ్య.

“మన బతుకులు ఎలా ఎల్తాయో ఏదో?” అన్నాడు అవిటివాడు.

“అంతా ఆ భగవంతుడి దయ!” రెండు చేతులూ పైకెత్తి ఆకాశం వంక చూపించాడు వీరయ్య.

చూశాడు ప్రసాద్. పైన వెలుగుతున్న నీలం రంగు లైట్లలో నీరసంగా కనిపించాడు వీరయ్య-మూగ భాషతో ఏదో నైగ చేస్తున్నాడు.

ఇక తాగలేకపోయాడు. విసురుగా శబ్దం అయేటట్లు గ్లాసుని టేబుల్ మీద పెట్టాడు.

“ఏమిటి ప్రసాద్? ఇందాకట్నించి అలా వున్నావేం? ఇంటి దగ్గర ఎంతో హుషారుగా బయల్దేరావు. ఇప్పుడేమయింది?” రెండో అతను అడిగాడు.

“ఏదైనా కథ చెబుతావా?” మూడో అతను వెకిలిగా నవ్వాడు.

“ఆ.... కథా.... చెప్పు....చెప్పు....ఇలాంటి పుడు మంచి మంచి ప్రేమకథలు వస్తాయి.” గారబట్టిన పళ్ళు పైకి కనబడేలా నవ్వాడు మరో పెద్దమనిషి.

“అవును....కథ చెప్పాలనే అనుకుంటున్నాను. అయితే ఇది మీరనుకున్నట్లు ప్రేమ కథ కాదు. ఒక ముష్టివాడి కథ....ఒక మూగ వాడి కథ.” ఆవేశంగా అన్నాడు ప్రసాద్.

“అయితే ఇందాకట్నించి నువ్వు వాడి గురించి ఆలోచిస్తున్నావా? అసలు అలాంటి వాళ్ళందరినీ ఊళ్ళోకి రానియకూడదు. వాళ్ళవల్లే అనేక రోగాలు ప్రజలకు అంటుకుంటున్నాయి. కుక్కల్ని షూట్ చేసినట్లు వాళ్ళను చంపి పారెయ్యాలి. మన దేశంలో అహింసా, భూతదయా అంటూ ఉపన్యాసాలు చెప్పిచెప్పి ఇలా పనికిరాని వాళ్ళందరినీ బ్రతికిస్తున్నారు గాని, అదేదో దేశంలో అయితే ముసలివాళ్ళను, ముష్టివాళ్ళను కార్ని పారేస్తారట.”

ఆ దేశమేదో చెప్పకుండా, అసలు అలాంటి దేశమేదైనా వుంటుందా అనైనా ఆలోచించకుండా మత్తెక్కి బండబారిన నాలుకతో అన్నాడు.

వాళ్ళను చూస్తుంటే మొదటిసారిగా అసహ్యం కలిగింది ప్రసాద్ కు.

ఇంతలో డిన్నరొచ్చింది.

పది, పన్నెండు రకాల అయిటమ్స్ లో స్వీట్స్ తో చూడటానికి ఎంతో అందంగా వున్నాయి ఆ డిన్నరు ప్లేట్లు.

అందరూ ఆత్రంగా ముందుకు లాక్కొని కూర్చున్నారు.

నోటిదాకా వెళ్ళిన చేయి నోట్లోకి వెళ్ళలేదు. ‘అక్కడ అతను పట్టెడు మెతుకులు లేక అల్లాడుతుంటే పంచభక్ష్య పరమాన్నాలతో తినే హక్కు తనకుందా?’ ప్రశ్నించుకున్నాడు ప్రసాద్.

ఇక తినగూడదనుకున్నాడు. ఇంక తినలేననుకున్నాడు.

అతని మనసుని, మాటల్ని పట్టించుకోని అతని మిత్రులు బలవంతంచేసి ప్లేటుని ఖాళీ చేయించారు.

కడుపు నిండింది. మనసు కూన్యంగా మిగిలి పోయింది.

బిల్లు చెల్లించాడు. కొత్త అయిదు రూపాయల నోటు ప్లేటులో మెరుస్తున్నది.

అది తీసి జేబులో పెట్టుకొని నవ్వుతూ నెల్యూట్ చేశాడు సర్వర్.

మేడ దిగి కారు దగ్గరకి వచ్చి తాళం తీశాడు ప్రసాద్.

మనసు వీరయ్యను చూడాలని కోరుతున్నది. బలవంతంగా ఆ కోరికను అదిమిపెట్టి బలంగా యాక్సిరేటర్ ను నొక్కాడు అతను.

ఆ ముగ్గుర్ని వాళ్ళ ఇళ్ళ దగ్గర దింపి అలసటగా కారులో కూర్చుండిపోయాడు. ఆ అలసట దేహానికి కాదు - మనసుకని అతనికి తెలుసు.

ఇప్పుడిప్పుడే ఇంటికి ఫెళ్ళాలని అతనికి అనిపించటంలేదు.

తన రాక కోసం ఎదురుచూసే భార్య కానీ, నన్నొచ్చాడని గంతులేసే పిల్లలు కానీ ఇప్పుడతని దృష్టిలోలేరు.

వీరయ్యను చూడాలన్న ఆలోచనే అతని మనసులో చోటు చేసుకున్నది.

ప్రసాద్ కారు హోటల్ ఉదయశంకర్ వైపు కదిలింది.

అలవాటుగా వీరయ్య కూర్చునే చోటు చూస్తే వెలితిగా కనిపించింది.

ప్రసాద్ కు చెప్పలేనంత నిరాశగా అనిపించి ప్రక్కన వున్న కిళ్ళి కొట్టు అతణ్ణి అడిగాడు. అతని మాట ప్రకారం కారుని వేగంగా జనరల్ హాస్పిటల్ కు పరుగు తీయించాడు ప్రసాద్. గేటు దగ్గర బిచ్చగాళ్ళు గూర్ఖాతో ఘర్షణ పడుతున్నారు.

సడన్ బ్రేక్ వేసి గూర్ఖా చేతిలో చేతికొచ్చిన నోటు కుక్కి వీరయ్యను రోపలకు తీసుకెళ్ళి, డ్యూటీలో వున్న డాక్టరుకు అప్పగించి తృప్తిగా గాలి పీల్చాడు ప్రసాద్. ఆ రాత్రి నిశ్చింతగా నిద్రపోయాడు.

బాగా పొద్దెక్కాక కానీ మెలకువ రాలేదు ప్రసాద్ కు.

వీరయ్యను చూసి రావాలని మనసు తొందర పెడుతున్నది. ‘వీరయ్యతో మాట్లాడి కొంచెం ఓపిక రాగానే తనింట్లో పనికి కుదుర్చుకుంటానని వైర్యం చెప్పి రావాలి.’

నిశ్చయంగా అనుకొని హాస్పిటల్ కు వెళ్ళాడు.

ఎదురుగా కొత్త డాక్టరు కన్పించాడు. తనను తాను పరిచయం చేసుకొని వీరయ్య గురించి అడిగాడు.

“పదో నెంబరు బెడ్ కదూ?”

“సారీ! నాకు బెడ్ నెంబరు తెలియదు. అతను ఈ రూమ్ లోనే వున్నాడని తెలుసు.”

“అయితే రోపలకు వెళ్ళి చూడండి.”

డాక్టరుకు కృతజ్ఞతలు చెప్పి రోపలకు వెళ్ళాడు ప్రసాద్.

ఒక్కొక్క బెడ్ దగ్గర ఆగి వీరయ్య అవునా, కాదా అని చూస్తుంటే దూరంగా నర్సు ఒక పేషెంటు మీద గుడ్డ కప్పటం చూసి అటు పరిగెత్తాడు.

“నిస్టర్ ఒక్కసారి ఆ గుడ్డ తీస్తారా? ఆ పేషెంటుని చూడాలి!” ఆత్రంగా అడిగాడు.

సూటూ బూటూ వేసుకున్న మనిషి ఒక ముష్టివాణ్ణి చూడాలనుకోవటం నిస్టర్ కు ఆశ్చర్యమనిపించింది.

ముఖాన కప్పిన గుడ్డ తొలగింది.

వీరయ్య శాశ్వత నిద్రలో వున్నాడు. ఆ మూగ గొంతు పలుకలేనని వెలపు తీసుకున్నది. నిశ్చేష్ట డయ్యాడు ప్రసాద్.

“ మీరు డబ్బున్న మారాజులు బాబూ! ముష్టి వాడికి పైసా దానం చెయ్యలేరు. సర్వర్లకు టిప్పు లంటూ పదులు, ఇరవైలూ ఇవ్వగలరు. వందలు వందలు ఖర్చు పెట్టి డబ్బున్న వాళ్ళకే డిన్నర్ల పేరుతో అన్నదానాలు చెయ్యగలరు. ముష్టివాడికి ఒక ముద్ద పడెయ్యలేరు. ఇదేం న్యాయం బాబూ! నాలుగురోజుల్నించి అడిగాను. ఒక్క పదిపైసలు రాలూరా? ఎప్పుడూ మీ దగ్గర చిల్లరుండదు నాయనలారా!

“మీరు పచ్చగా పది కాలాలపాటు అలాగే బ్రతికుంటాలి బాబయ్యా! మా బ్రతుకులిలాగే మట్టి కొట్టుకుపోతాయి. మీరు ఇలాగే మేడల్లో కులుకుతూ కూర్చోండి అయ్యలారా! మీ చదువు మీకు ఏం నేర్పింది? అయ్యా! మీరు డబ్బున్న మహారాజులు! అది మీరు చేసుకున్న పుణ్యం. మేము చేసుకున్న పాపానికి ఈ ముష్టి బతుకులు ఈడవాలి. ఇది మీ తప్పు కాదు బాబూ! కాని.... సంగిలి చెయ్యి కాకికి విడిల్చినట్లు....చిల్లర డబ్బులు మాకు ధర్మం చెయ్యండి. మేడల మీద మేడలు కట్టే మీరు అయిదు, పది పైసల్ని విదల్చుక పోవటం న్యాయమేనా? ఇదేనా మీ మానవత్వం?” వీరయ్య నాలుగువైపుల్నించి అరుస్తున్నట్లుగా వుంది. తనని నిలదీస్తున్నట్లుగా వుంది.

ఉక్కిరిబిక్కిరిగా ఊపిరి అందక అల్లాడాడు ప్రసాద్.

అతని పరిస్థితి గమనిస్తున్న సిస్టర్ ఆదుర్దాగా అడిగింది.

‘నథింగ్....నథింగ్....’ నుదుట పట్టిన చెమటను తుడుచుకుంటూ క్రిందకు దిగాడు.

పేవ్మెంటు మీద వీరయ్య శవం చుట్టూ తోటి బిచ్చగాళ్లు కూర్చోని గొంతెత్తి అరుస్తున్నారు.

‘శవానికి ధర్మం చెయ్యండి బాబూ! అనాథకి ధర్మం చేస్తే పుణ్యం నాయనా!’

తోచినవాళ్ళు తోచినంత చిల్లర పడేస్తుంటే ప్రసాద్ జేబులో చేయి పెట్టాడు. చిల్లర లేదు. అలవాటు ప్రకారం మెత్తటి నోట్లే తగిలాయి.

గుప్పెడు నోట్లను వాళ్ళ చేతుల్లో పడేసి పక్కకు తిరిగి కళ్ళు తుడుచుకున్నాడు.

ఆ తరువాత....ప్రసాద్ జేబులో చిల్లర డబ్బులు ఎప్పుడూ గలగలలాడుతూ వుండటం చాలామందికి ఆశ్చర్యాన్ని కల్గించింది.... □

పుస్తకాలు

సూర్యముఖి

(నవల)

[రచన: ఆరెకపూడి (కోడూరి) కొనల్యాదేవి; క్రొవ 1/8 సైజులో 228 పేజీలు. వెల: రూ. 5-00; ప్రచురణ: జూలై 1975; ప్రతులకు: స్వాతి పబ్లికేషన్స్, ప్రకాశం రోడ్డు, గవర్నరు పేట, విజయవాడ - 520002]

“ఈ నవలలో ఒక సగటు కుటుంబంలోని ప్రీ జీవితాన్ని-కష్టాలనూ, సమస్యలనూ చిత్రించుతూ - కొంత క్రొత్త తరహా పరిష్కారాన్ని సూచించుతూ, మరలా ఆ సూతన పంథాలో గల ముళ్ళు కూడా ఎలా గుచ్చుకుంటాయో చూపడానికి ప్రయత్నించాను!” అన్నారు రచయిత్రి తమ ‘ఒక మాట’లో.

అరవింద కలవారి యింటి ఆడపడుచు. బోరె డంత కట్నం పోసి ఆమెను సుధాకర్ అనే అబ్బాయికిచ్చి పెళ్ళి చేశారు. ఆ పెళ్ళి జరిగిన తర్వాత సుధాకర్ పై చదువులకు ‘స్టేట్స్’ వెడతాడు. వెళ్ళిన వాడు మరో భార్యతో, ఇద్దరు పిల్లలతో తిరిగి వచ్చాడు. ఈ విషయం తెలిసి అరవింద తల్లిదండ్రులూ, అన్నయ్య ఆమెను వెంటబెట్టుకొని సుధాకర్ ఇంటికి వెడతారు. అక్కడ వాళ్ళకు పరాభవం కలుగుతుంది. చివరికి అరవింద సుధాకర్ నుంచి విడాకులు పొందుతుంది. ఆమె అన్నయ్య స్నేహితుడు ప్రభాకర్ విశాల హృదయంతో ఆమెను పెళ్ళిచేసుకుంటాడు. అయితే ఆమె కష్టాలు అక్కడితో అగిపోలేదు. అనుమానాలు, అవమానాలు అన్నీ కలిసి చివరికి అరవిందను బలి తీసుకుంటాయి.

ఈ నవలలోని కొన్ని పాత్రలు ఏ మాత్రమూ మానవత లేకుండా ప్రవర్తిస్తాయి. ఇందువల్ల కొంతయినా తృప్తి పడతారు!

[‘పుస్తకాలు’ శీర్షికలో సమీక్ష కోసం పుస్తకాలు పంపేవారు ఒక్క ప్రతిని పంపితే చాలు. ఆ పుస్తకాల ప్రచురణ మాత్రం ఈ సంవత్సరంలోనే జరిగి ఉండాలి; అవీ ప్రీల రచనలే అయి ఉండాలి.]

ఆ పాత్రల చిత్రణ దెబ్బ తిన్నట్టు అనిపిస్తుంది. నవల చివర నవల పేరు సార్థకం చెయ్యడానికి ఒక పెద్ద పేరా వ్రాసినా, ‘సూర్యముఖి’ అన్న పేరు పెట్టడం ఎందుకో స్పష్టంగాలేదు.

కొత్త నిజం

[కథలు]

[రచన: రాజీవ్; ప్రచురణ: రజనీ ప్రచురణలు, రాష్ట్రపతిరోడ్డు, నిజామాబాద్. వెల: రూ. 5 లు; డెమ్మిసైజులో 120 పేజీలు; ఏక వర్ణ ముఖచిత్రం: చంద్ర]

ఈ కథల సంపుటిలో పది కథలున్నాయి. దాదాపు కథలన్నీ ఒకే ఇతివృత్తాన్ని ఆధారంగా తీసుకుని నడిచినవే. ఐతే, కథా కథనంలో మాత్రం కొంత వైవిధ్యం కనిపిస్తుంది. కథలన్నీ ‘సీరియస్ మూడ్’లోనే నడుస్తాయి. “సంప్రదాయం అనే కృత్రిమ మూఢ నమ్మకపు ముసుగుల్లో, భూమి లోకి క్రుంగిపోయి, క్రింది చూపు తప్ప, కందెత్తి ఈ విశాల విశ్వంలోకి సూటిగా చూడలేని, చూసి, స్థిరంగా వ్యక్తిత్వం నిలుపుకుని, నిలబడలేని— ఈ దేశ సమాజంలోని ప్రీ-సాధారణంగా నా కథల్లోని పాత్ర” అని రచయిత్రి చెప్పుకున్నారు కాబట్టి, అలాంటి పాత్రే దాదాపు ఈ కథలన్నింటల్లోనూ కనిపిస్తుంది.

ఈ పుస్తకానికి వాడినకాగితంమీదా, అచ్చయిన అక్షరాల మీదా మరికొంత శ్రద్ధ చూపించి వుంటే, ఐదు రూపాయలు పెట్టి పుస్తకం కొనేవాళ్ళు కొంతయినా తృప్తి పడతారు!

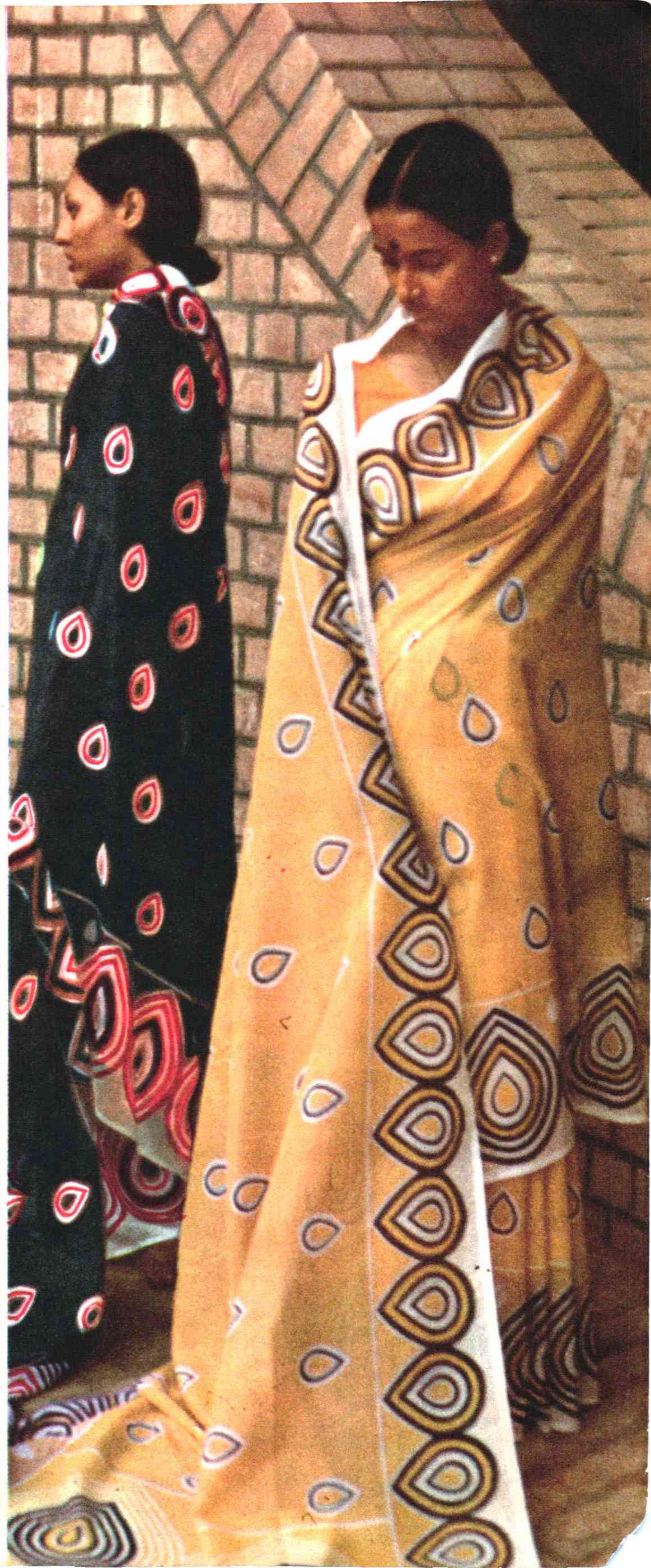
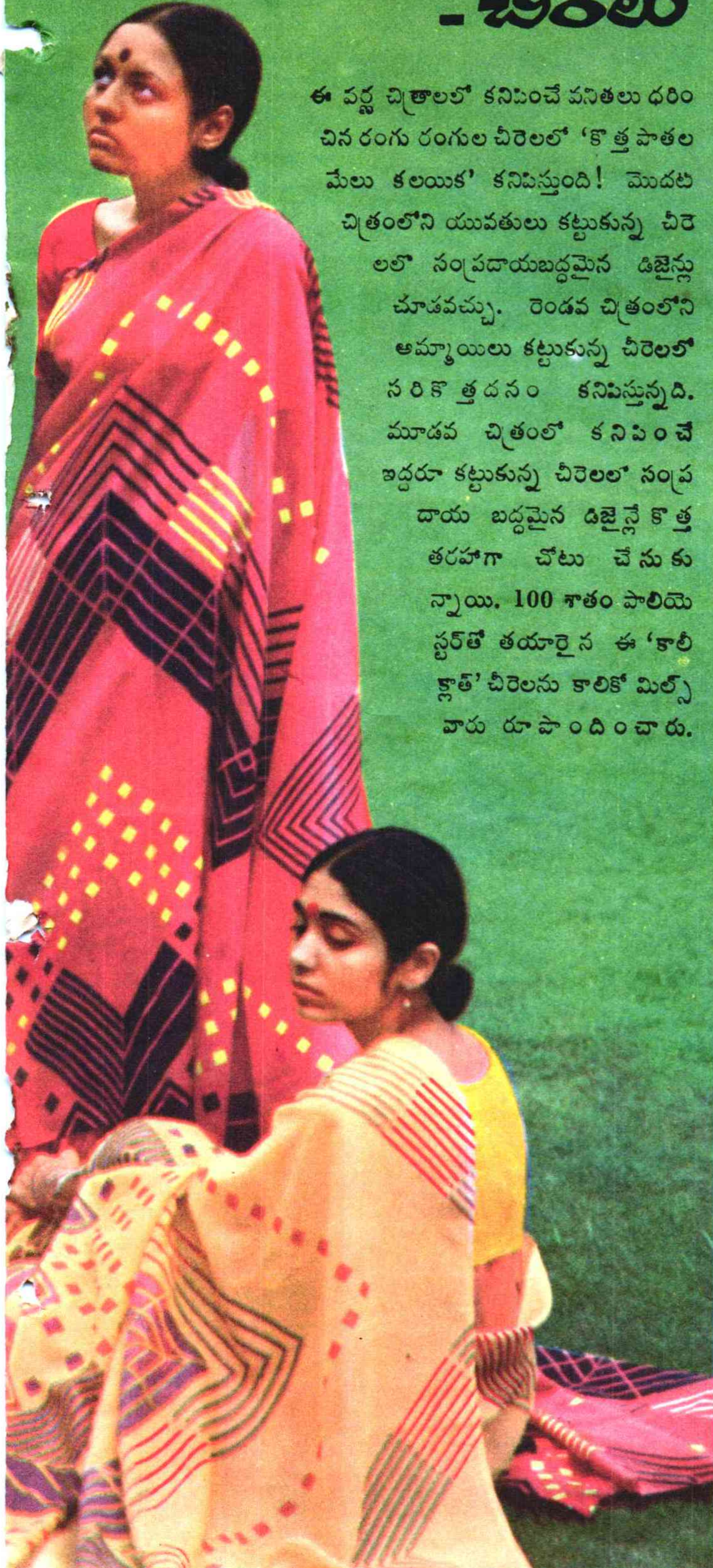

అందచందాలు - చీరెలు

ఈ వర్ణ చిత్రాలలో కనిపించే వనితలు ధరించిన రంగు రంగుల చీరెలలో 'కొత్త పాతల మేలు కలయిక' కనిపిస్తుంది! మొదట చిత్రంలోని యువతులు కట్టుకున్న చీరెలలో సంప్రదాయబద్ధమైన డిజైన్లు చూడవచ్చు. రెండవ చిత్రంలోని అమ్మాయిలు కట్టుకున్న చీరెలలో సరికొత్తదనం కనిపిస్తున్నది. మూడవ చిత్రంలో కనిపించే ఇద్దరూ కట్టుకున్న చీరెలలో సంప్రదాయ బద్ధమైన డిజైన్లకొత్త తరహాగా చోటు చేసుకున్నాయి. 100 శాతం పాలియెస్టర్ తయారైన ఈ 'కాలిక్లాత్' చీరెలను కాలికో మిల్స్ వారు రూపొందించారు.

ఈ నాలుగు పుస్తకాలూ పాస్టర్ ఖర్చులతో రు॥ 11/-లు
 1. గోటిటి ఫిలింస్టోలి '75 (200 పేజీలు) 2. హిరార్ అక్కినేని చరిత్ర (300 పేజీలు పెండితరనవలతో)
 3. సినిమా తారలు (100 పేజీలు జీవిత చరిత్రలతో) 4. అనుకూల బంధాలు (మిథి పాకెట్ నవల)
 V.P. పద్ధతి లేదు. M.O. ద్వారా డబ్బు సంపాది. రామరాజ్ కంపెనీ, 1. తంబయ్యరెడ్డి స్ట్రీట్, మద్రాస్-600 033.

గోటిటి సంపాదకత్వన
 అందరికీ అందుబాటు ధరలో ఆఫ్ సెట్ లో రంగుల జామ్మలతో

సినిరమ

ఒకప్పుడు అధిక పుచారంలో ఉన్నది-ఇప్పుడు మీ జేబుల్లోకి
 ఇమిడి పోయే స్టైజిలో వస్తోంది!
 కాఫీకి రు 2/-లు డిపాజిట్ చేసే ఏజంట్లూ రు 20/-లు సాలు చందాగా
 సంపాదనా త్వర పడండి! విడి ప్రతి వెల రూ 2/-

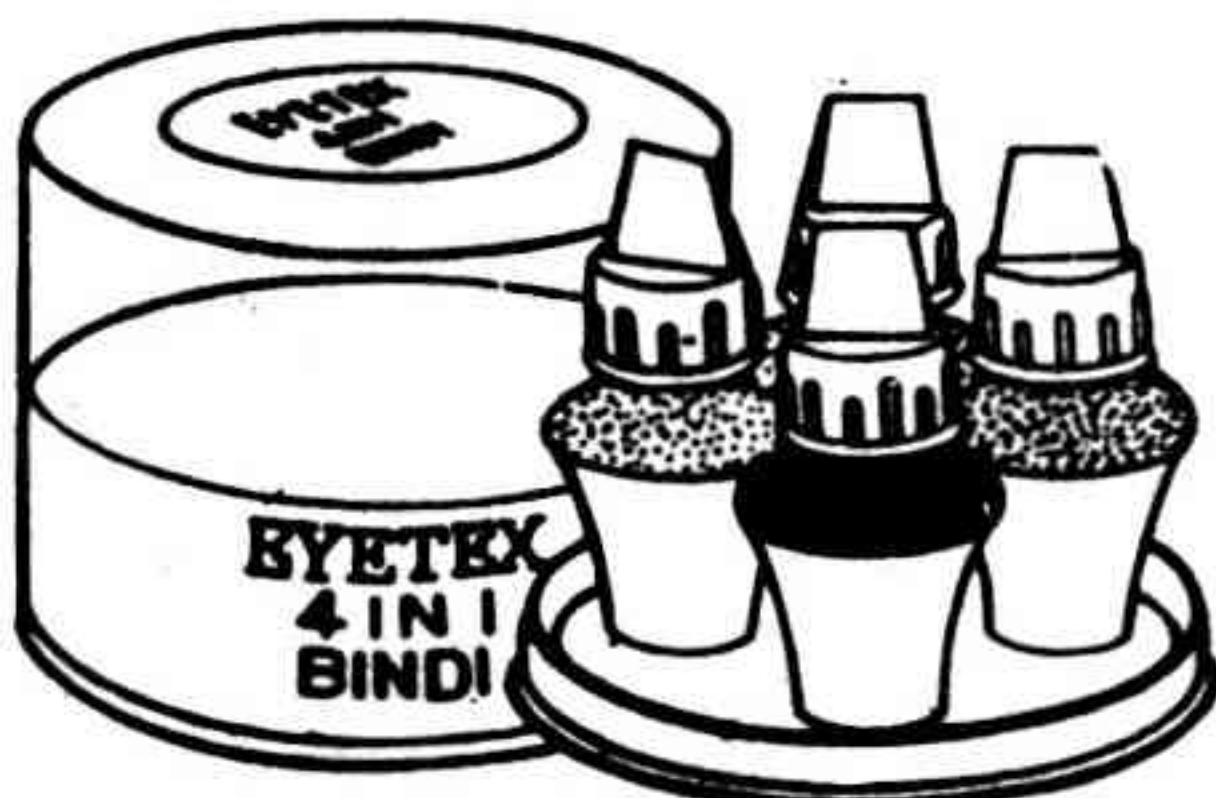
ప్రచురమ ౬౭౨౦-అనోకనగర్, మద్రాస్-600 083.

GOTETI

Srikanth

బిడెక్స్
 సౌందర్య సాధనములు

ARAVIND LABORATORIES MADRAS-600 033

అరవాలు, మినప్పప్పు, కందిపప్పు, మిరియాలు, మొంతులు, గోధుమలు, వడ్లు, జొన్నలు, బార్లీ-ఇవన్నీ మనం ప్రతిరోజూ ఉపయోగించే పదార్థాలే. అయితే ఇవి వంటలోనేకాక ఇంటిని అందంగా తీర్చి దిద్దడానికి కూడా ఉపయోగపడుతాయి అంటే చాలామంది ఆశ్చర్యపడవచ్చు; వాటిని ఉపయోగించి చక్కని బొమ్మలూ తయారు చెయ్యవచ్చు.

ఇవేకాక తక్కిన చెట్లు, మొక్కలు, తీగి-వంటి వాటి నుంచి కూడా మన రకరకాల గింజలు దొరుకుతాయి. ఈ గింజలను, గృహ గింజలను వాటి రంగులకు, ఆకారానికి తగ్గట్లు విడివిడిగా చిన్న గిన్నెలలో ఉంచుకోవాలి. ఈ రకరకాల, రంగుల గింజలను సరిగా ఉపయోగించడానికి నేర్చు, ఓర్పు అవసరం.

ఇలా గింజలను సేకరించి ఉంచుకున్నా:

గింజలతో బొమ్మలు

వాటిలో కొత్తరకహా బొమ్మలు చెయ్యవచ్చు.

మొదట ఒక కర్ర పలకనుగాని, గట్టిగా ఉన్న పైపుదనుగాని తీసుకోవాలి. లేదా మామూలు అట్టముక్కును తీసుకున్నా చాలు. అవి మీరు

కోరిన ఆకారంలో ఉండేలా కత్తిరించి వుంచుకోవాలి. అలా తీసుకున్న అట్ట మీద ఏదైనా రంగునుగాని, రంగుల కాగితాలనుగాని అంటించవచ్చు. ఇలా అట్టమీద డ్యాక్ గ్రౌండ్ సిద్ధం చేసుకున్నాక - దానిమీద ప్రకృతి దృశ్యాలనో,

పక్షులనో, మనుషుల రూపాలనో గీసుకోవాలి. బొమ్మలు గియ్యడంలో ప్రవేశం లేనివారు తమకు నచ్చిన బొమ్మలను డ్రేస్ చేసి, ఆ బొమ్మలను అట్టమీదికి ఎక్కించుకోవాలి.

ఇక బొమ్మలు చెయ్యడానికి పూనుకోవచ్చు. ఉపయోగించే గింజలు, ధన్యపు గింజలు తడిగా ఉండకూడదు. అవి బాగా ఎండి వుండాలి. గీసుకున్న బొమ్మ మీద 'పెవికార్' వంటి జిగురు పూస్తే, బొమ్మమీద అతకడానికి వీలుగా ఉంటుంది. అంచేత జిగురును బొమ్మమీద తేలికగా ఉండే బ్రష్టుతో పూసుకోవాలి. తర్వాత - వేస్తున్న బొమ్మ ఆకారానికి, రంగుకూ తగ్గట్టు ఆయారంగుల గింజలను ఎన్నుకోవాలి.

శ్రావణంలో (గింజను పట్టుకునే సాధనం) ఒక్కొక్క గింజనూ బొమ్మమీద అతకాలి. గింజల మధ్య సందు ఉండకుండా జాగ్రత్తపడాలి. ఉదాహరణకు పక్షి బొమ్మను గియ్యాలనుకున్నప్పుడు చుట్టం, ముక్కు, కళ్ళు, రెక్కలు-ఇలా ఒక్కొక్క భాగంలోను - గింజలు అతుకుతూ రావాలి. మొత్తం బొమ్మ పూర్తయ్యాక దాని మీద రంగులేని వార్నిష్ పూత పుయ్యాలి. ఇలా చెయ్యడం వల్ల బొమ్మను పురుగు, పుట్రా దాచించవు. అయితే ఈ గింజల బొమ్మలకు వేరే రంగులు మాత్రం పుయ్యకూడదు. ఏ రంగు పుయ్యకుండా వుంటేనే ఈ గింజల బొమ్మలు అందంగా, సహజంగా కనిపిస్తాయి.

ఇలాంటి బొమ్మలు గియ్యడానికి ప్రకృతి దృశ్యాలను ఎన్నుకుంటే ఎంతో బావుంటాయి. వాటిలో నీడబొమ్మలు (సిల్హెట్టు) గీసినా బాగానే ఉంటాయి.

నారింజపళ్ళు, నిమ్మపళ్ళు వంటి గింజలను కూడా పారెయ్యకుండా ఎండబెట్టి ఉంచుకుంటే ఈ బొమ్మలు చెయ్యడానికి పనికొస్తాయి. అవసరమైతే గింజలను రెండుగా పగలగొట్టి కూడా ఉపయోగించవచ్చు. చిక్కుడు గింజలను రెండుగా విడదీసి వాడితే మంచిది. ఒకసారి ఈ బొమ్మలు గియ్యడం ప్రారంభించారేకాని, ఆ తర్వాత వాటిని గియ్యడం చాలా సులభం.

తక్కువ ఖర్చుతో ఎక్కువ ఆకర్షణను కలిగించే ఈ బొమ్మలను ఇంటి హాలులోనో, డ్రాయింగ్ రూమ్లోనో తగిలిస్తే ఎంతో అందంగా కనిపిస్తూ బావుంటాయి.

— ఉష

కుట్టుపని: అభ్యాసం

వనిత - డి ప్లొ కుట్టుపని బడి

[కుట్టుమెషిన్లు తయారు చేసే ప్రసిద్ధ సంస్థ 'ఉషా' వారి సౌజన్యంతో] - -

దుస్తుల తయారీలో ఈ అలంకారపు కుట్టు మంచి అందాన్నిస్తాయి; అందుచేత ఈ నాడు వీటి వాడుక ఒక తప్పనిసరి ఫాషన్ గా తయారయింది. ఈ కుట్టు ముఖ్యంగా బేబీ-ప్రాక్, బాబా సూట్-బుష్ షర్టు, బ్లాజు చేతులపైనా, మొదలూ వేసినప్పుడు చూడముచ్చటగా ఉంటాయి.

సూది - దారం - ఖట్టు

సూచన:-కుట్టుపనిలో మొట్టమొదటి అంశం గుడ్డకి నప్పే దారాన్ని ఎంచుకోవటం. అయితే-

ఒక సంగతి గుర్తుంచుకోవాలి - మిషిన్ కి ఎక్కించి కుట్టేటప్పటి కంటే దారపు ఉండమీద ఉన్నప్పుడు రంగు ముదురుగా కనిపిస్తుంది. కనుక, దారపు ముక్క కాస్త తెంపి, బట్ట రంగుతో పోల్చి చూడాలిగాని, దారపు ఉండ అంతా పెట్టి పోల్చకూడదు. ప్రింట్లు (అద్దకాలు) కుట్టేటప్పుడు బాక్ గ్రౌండ్ రంగు వాడాలి. బేస్టింగ్ కు విరుద్ధమైన రంగు వాడాలి.

మధ్యరకం సిల్కు, సిల్క్ అనేవి రకరకాల

రంగులలో దొరుకుతాయి. సామాన్యంగా వీటినే వాడుతున్నారు. సిల్క్ అనేది సిల్కులాగా కనబడే 40 నంబరు సూలు. అయితే, పలచటి గుడ్డలకు ఇది చాలా మోటుగా వుంటుంది. శాటిన్ జు దారం మెరుస్తూ, గట్టిగా వుంటుంది. రకరకాల నైజు ల్లోనూ రంగుల్లోనూ దొరుకుతుంది.

నం. 60 .....అతి సన్నం

నం. 40 .....మీడియమ్ (మధ్య రకం)

నం. 20 .....ముతక

రకరకాల గుడ్డలకు సూదులు - దారాలు

నెం	గుడ్డ రకం	సూదులు			దారాలు		ఒక అంగుళానికీ వచ్చే కుట్టు
		చేతి	సింగర్	ఉషా	మాలు	సిల్కు	
1.	అతి నన్నటి నెట్, షిఫాన్, నన్నటి లాన్, కేంబ్రిక్, నిన్నీస్, నైలాన్-ఫాన్సీ డ్రెస్ సిల్కు లైనింగులకు.	9	9	65	80 100 110 120	20 మీడియమ్ ఫైన్ జములు 30	22-25
2.	మీడియమ్, తేలికయిన పిల్లలదుస్తులు, గ్లాస్ కర్టెన్లు, నన్నటిలేసు, రేయాన్ బట్టలు, నన్నటి సిల్కు గాబర్టీన్, వెల్వెటిన్ మొదలైనవి.	8	11	75	60 80-100	20-30 శాటిన్ జు దారం 60	18-20
3.	దుప్పట్లు, డ్రేపరీ బట్ట, డెనియమ్, సూలు శాటిన్, గట్టి సిల్కు, తేలిక ఉన్ని బట్టలు మొదలయినవి.	7 మీడియమ్ ముతక	14	90	40-60	ఎ, బి 20	15
4.	బరువు సూటింగ్, పూలుకోట్లు, క్విల్టులు ఏప్రస్టు, కార్డురాయ్ అలంకారపు బట్టలు మొదలైనవి.	5 6 ముతక	16	100	30 40 50	సి	12
5.	బరువయిన వులెన్ స్ట్రాకింగ్ కాన్వాస్, వాష్ యూనిఫారములు, బెడ్డింగ్, డ్రిల్లు, ముతక సూలు రెయిన్ కోట్లు మొదలైనవి.	5 4 అతి ముతక	18 19	120	40-60 అతి ముతక	24-30 10-12 సిల్కు	10
6.	ఏ బెక్స్ ఫర్ వైనా బరువైన బట్టలు, కాన్వాస్ సంచులు, బరువు బెక్స్ ఫర్ కలిగి దళసరిగా ఉండే ఓవర్-కోటింగ్లు, లెదర్-బాగు.	3 4	21	130	24-30	డి ఇ	7-9

తొమ్మిదవ పాఠం

దుస్తులు - ఇస్తీరీ

క్రైస్తునిలో తరుచు దుస్తులు చక్కగా ఇస్తీరీ చేయడం ముఖ్యం. ప్రతి మదత, అతుకు, దార్డు, కుచ్చెళ్ళు-ఒక్కొక్కటి పూర్తిచేయగానే కలపటానికి ముందుగా ఒకసారి ఇస్తీరీ చేయాలి. ఇలా చేయడంవల్ల చివరికి చేసే ఇస్తీరీ అంత కష్టముండదు. దుస్తు కుట్టడం పూర్తి అయిన తరువాత మళ్ళీ మరొకసారి ఇస్తీరీ చేయాలి.

ఇస్తీరీ సరంజామా :

1. ఎలెక్ట్రిక్ ఐరన్ (ఇస్తీరీ పెట్టె)
2. బొగ్గువేసే ఐరన్
- 3-ఎ. నీడిల్ బోర్డు
- 3-బి. ప్రెస్సింగ్ బోర్డు
4. తడిగుడ్డ
- 5-ఎ. ప్రెస్సింగ్ ప్యాడ్
- 5-బి. కుషన్
6. బొల్ (గిన్నె)
7. ప్రెస్ స్టాండు
8. స్పాంజి ముక్క
9. ప్రెస్ క్లాత్

ఇస్తీరీ పద్ధతులు :

(1) పొడి ఇస్తీరీ

(2) తడి ఇస్తీరీ

1. పొడి ఇస్తీరీ : పలచగా ఉండే రేయాన్, నూలు, నిల్గు దుస్తులను పొడిగానే-ప్రెస్ క్లాత్ లేకుండానే, దుస్తు నీదా వేపున ఇస్తీరీచేస్తారు. లొంగని ముడతలుంటే తడిపిన ప్రెస్ క్లాత్తో ఆ భాగాలను నొక్కి, మళ్ళీ మరొకసారి ఇస్తీరీ చేయాలి.

2. తడి ఇస్తీరీ : వూలుదుస్తులు అన్నింటికీ ఇస్తీరీ పద్ధతి ఇంతే. పలచని ఊలు దుస్తులను ప్లీచ్ చేసిన మస్లిన్ లేదా మల్లువంటి గుడ్డను తడిపి ఉపయోగించి, నీదావేపున ఇస్తీరీ చేయాలి. ముతక బట్టలకు తడిపిన లాంగ్-క్లాత్ వాడాలి. ప్రెస్సింగ్ క్లాత్ ఎంత తడిగా వుంటే అంత ఆవిరి వుడుతుంది.

ఇస్తీరీ చేసేటప్పుడు ఈ విషయాలు ముఖ్యంగా గమనించాలి :—

(ఎ) బట్టలాలాకు పోగు జాయలోనే ఎప్పుడూ ఇస్తీరీ చెయ్యాలి.

(బి) ఇస్తీరీపెట్టె శుభ్రంగా, బట్టకు తగినంత వేడిగా ఉండాలి.

(సి) ఇస్తీరీ చేయవలసిన బట్ట రకానిదే ఒక చిన్న వీలికపైన వేడిని పరీక్షచేసి-గుడ్డ ముడత పడదు కదా, రంగు వెలియదు కదా అని చూచుకోవాలి.

(డి) ఇస్తీరీ చేసేటప్పుడు బట్టను సాగదీయ కూడదు. ఇస్తీరీ పెట్టెను ఎప్పుడూ బట్టమీద అలా వదిలేసి ఉంచుకోకూడదు.

(ఇ) అతుకులు (సీములు) ఉన్న చోట పెట్టె మొనతో జాయంటు అంచులను విడదీస్తూ ఇస్తీరీ చేయాలి.

(ఎఫ్) అతుకు, అతుకు కలిసేచోట ప్రెస్ చేయాలి.

(జి) ప్లీటును ముందుగా తిరగేసి ఇస్తీరీచేసి, తరువాత మరగేసి చేయాలి. పెట్టెను ఎత్తగానే సాధారణంగా ప్లీటు స్థానం తప్పి బయటికి లేస్తాయి. కనుక, వాటిని వెంటనే బ్రష్తో సరిచేయాలి.

(హెచ్) బట్టకు నీదా వేపున ఇస్తీరీ చేసేటప్పుడు మెరుగు పోకుండా చూడాలి. బట్ట పైన తడి ప్రెస్సింగ్ క్లాత్ను ఉంచి, చప్పన ఇస్తీరీచేసి, వెంటనే బ్రష్తో తుడిస్తే సరి-మెరుగులు పోవు.

(ఐ) పారదర్శకమైన బట్టలపైన సబ్బుకాని మైనం కాని వాడకండి. ఇస్తీరీ చేసేటప్పుడు వాటితోపాటు బట్ట కూడా బయటికి వచ్చేస్తుంది.

(జె) పలచటి బట్టలకు సాధారణంగా అతుకుల దగ్గర అంచులు లేచి నించుంటాయి. కనుక, లోపలి అంచులకు కొద్దిగా సబ్బురాసి ఇస్తీరీ చేస్తే, అవి అణగిపోతాయి.

(కె) ఇస్తీరీపెట్టె బరువు, దాని వేడి-బట్ట రకాన్ని బట్టి ఉండాలి.

(ఎల్) నేత ఎడంగా వున్న బట్టలు తడి తగలగానే ఇట్టే ముడుచుకుపోతాయి. అందుచేత, వీటిని పొడి ఇస్తీరీ చేయాలి.

(ఎం) మెరినే నిల్గును ఇస్తీరీచేసేటప్పుడు,

ముందుగా దానిపైన పలచటి గుడ్డను జములుగా పరిచి మరీ ఇస్తీరీ చేయాలి.

(ఎన్) ఫర్, తోలు వేడిని ఓర్చవు. వీటిని బరువుతోనే ఇస్తీరీ చేయాలి. తింట్లో గట్టిగా నొక్కినా చాలు.

(ఓ) నూగు (వైల్డు) ఉండే బట్టలను నీడిల్-బోర్డుగాని, ముక్కుపైకెత్తి నిలబెట్టిన ఇస్తీరీపెట్టె గాని ఉపయోగించి, వాటి మీదుగా దుస్తు జాయంట్లు మాత్రం తిరగవేసి పోనివ్వాలి. లేకపోతే పోగులు నలిగిపోతాయి.

(పి) లేసు ప్రెస్సింగులో ప్రత్యేకించి శ్రద్ధగా ఉండాలి. హెచ్చు వేడి, హెచ్చు బరువు పనికి రాదు. అది సున్నితమైన ఎంబ్రాయిడరీ పోగులను చెదరగొట్టి తుంచేస్తుంది. లేసును చదునైన స్థలం మీదనే ఇస్తీరీ చేయాలి. నాలుగుగా మడత పెట్టిన కంబళి పరచి, లేసును సాపు చేయటానికి మాత్రమే ఇస్తీరీ పెట్టెను నడపాలి.

(క్యూ) వాడకంలో లినెన్ బట్ట త్వరగా ముడతలు పడుతుంది. కనుక, పలచటి తెల్ల గుడ్డను తడిచేసి, లినెన్ దుస్తుమీద వేసి ఇస్తీరీ చేయటం మంచిది. లినెన్ రకమూ రంగూ పెళుసుగా వుంటే ఆవిరి పెట్టాలి; లేదా సాగదీయాలి. డ్రాయింగ్ బోర్డు మీద బ్లాటింగ్ పేపరు పరచి, ఆ కాగితాన్ని పూర్తిగా కప్పేటట్టు ఒక మెత్తటి తెల్ల గుడ్డను పరచండి. బట్ట నంతటిసే తడిచేసి, నాలుగు వేపులా బోర్డుకి వీన్ చెయ్యండి. తరువాత కాగితానికి తడిగుడ్డకూ మధ్య లినెన్ దుస్తును దూర్చండి. ఎంబ్రాయిడరీ మధ్యనించి ప్రారంభించి, పెట్టె అంచులలోనే మూలలకు పోగుల వేపుగా ఇస్తీరీ చేయండి. తడి ఆరేవరకూ అలానే ఉంచాలి కనుక, తుప్పులేని విన్నులనే వాడండి. చక్కెర కలిపిన నీటిలో ముందు ఒక సారి ముంచినట్లయితే లేసు బిరునెక్కుతుంది.

(ఆర్) బాగా నలిగిపోయిన పోగులను లేవ నెత్తాలంటే-ఆవిరి వచ్చే తెటిల్పైన దుస్తును ఉంచాలి; లేదా వేడి ఇస్తీరీపెట్టె మీద తడిగుడ్డను ఉంచి, దానిపైన నలిగిన పోగులకు ఆవిరి తగిలేట్టు, దుస్తును నీదావేపు ఉండేలాగా పట్టుకోవాలి.

అంద చందాలు

“క్రమబద్ధముందీ: ఎంతసేపూ ఆ చైపురైటరు ముందు కూచుని టకటక లాడించడమే కదా: మనలాగా ఇంటి పనులు చెయ్యాలా: బట్టలు ఉరకాలా:” అని ఏ ఇద్దరు ప్రీలైనా ఉద్యోగం చేస్తున్న మరో ప్రీని గురించి అనుకుంటూ ఉండవచ్చు. అయితే అలా ఉద్యోగాలు చేస్తున్న కమలలకు కూడా శ్రమ ఉంటుందని చాలామంది గుర్తించరు. బల్లముందు కూచుని చేపే ఉద్యోగమే అయినా కళ్ళనూ, చేతులనూ ఎడతెరిపి లేకుండా పని చేయిస్తూ కమల పదే శ్రమ వారికి అంతుబట్టదు. అయితే తమ శ్రమను ఎవరో గుర్తించడం లేదని ఉద్యోగాలు చేస్తున్న వనితలు విచారించనక్కరలేదు. శ్రమ తెలియకుండా ఉండడానికి, ఆరోగ్యంగా ఉండడానికి వాళ్ళు కొన్ని చిన్న చిన్న చిట్కాలు అనుసరిస్తే చాలు. పై పెచ్చు ఈ చిట్కాలు అనుసరించడానికి పెద్ద శ్రమ కూడా పడనక్కరలేదు. దైనిష్టలుగాను, గుమాస్తాలుగానూ పని చేస్తూ చేతులకు ఎక్కువగా పని చెప్పే ఉద్యోగినులు ఈ వ్యాయామం చేస్తే మంచి ఫలితం ఉంటుంది. ఈ చిన్న చిన్న ఎక్సర్సైజులు చెయ్యడం వల్ల అలిసిపోయిన వేళ్ళు మళ్ళీ కొత్త శక్తి పుంజుకుంటాయి.

ఈ ఎక్సర్సైజులను కూచున్న చోటు నుంచి కదలకుండా చెయ్యవచ్చును. మోచేతులను బల్ల

మీద అన్నిపెట్టి వీటిని చెయ్యాలి. ప్రతి ఎక్సర్సైజును 10 నుంచి 15 సార్లు దాకా చెయ్యవచ్చు. అంతా చేశాక చేతులు విదిల్చి వేళ్ళను మెత్తగా మర్దన చేసి; మణికట్ల దగ్గర నుంచి, వేళ్ళకొసల దాకా రుద్దుకోవాలి.

మొదట వేళ్ళను ముడిచి విడికిలి బిగించి గుండ్రంగా తిప్పాలి. ఇలా తిప్పుతున్నప్పుడు కుడి నుంచి ఎడమ వైపుకు కొన్నిసార్లు, మళ్ళీ ఎడమ నుంచి కుడి వైపుకు అన్నేసార్లు తిప్పాలి. చిత్రం-1 చూస్తే ఈ ఎక్సర్సైజు ఎలా చెయ్యాలో తెలుస్తుంది.

తర్వాత వేళ్ళను ముడిచి విడికిలి బిగించడం, విడికిలి విప్పేయ్యడం ఒకదాని వెంబడి మరొకటిగా గబగబా చెయ్యాలి. ఇలా చిత్రం-2 లో చూపినట్లు, వేళ్ళు అలిసిపోయేదాకా ఇలా చేస్తూ ఉండాలి.

వేళ్ళను నిటారుగా ఉంచుకుని, బొటన వేలిని మాత్రం గుండ్రంగా తిప్పాలి. ఇలా తిప్పుతున్నప్పుడు కొన్నిసార్లు కుడివైపునుంచి ఎడమవైపుకు, మరొకసార్లు ఎడమవైపునుంచి కుడివైపుకు తిప్పాలి (చిత్రం-3 చూడండి).

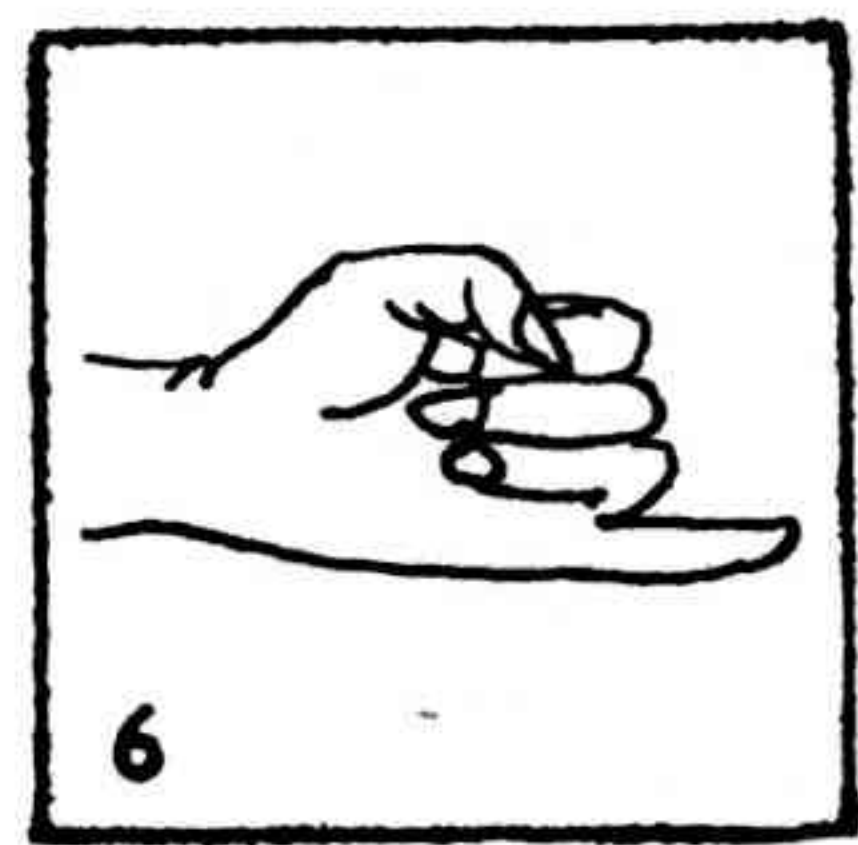
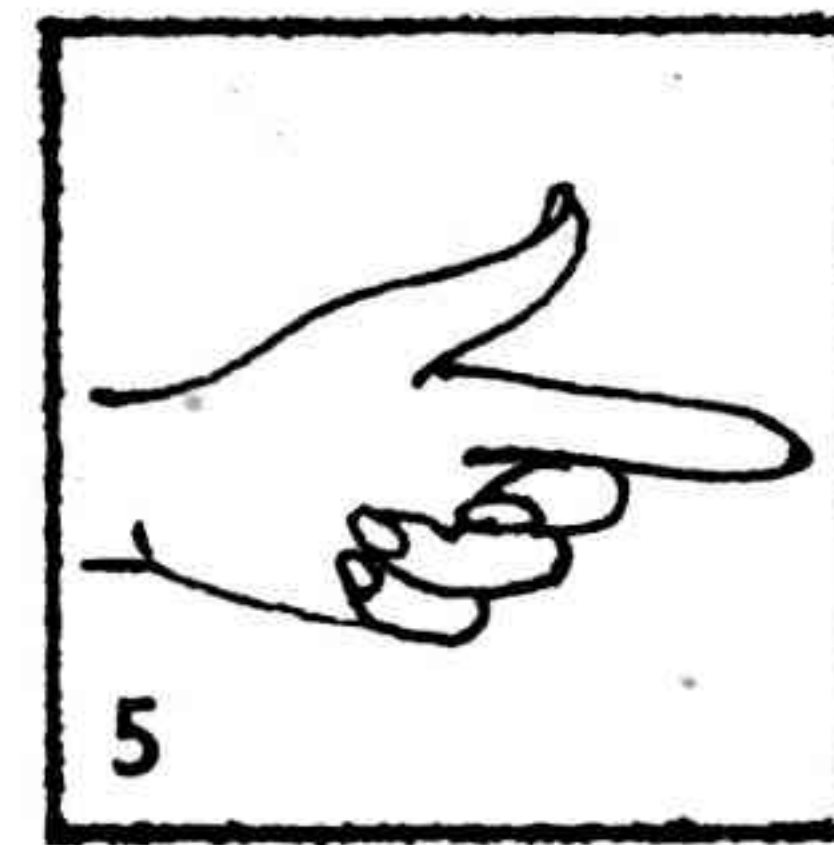
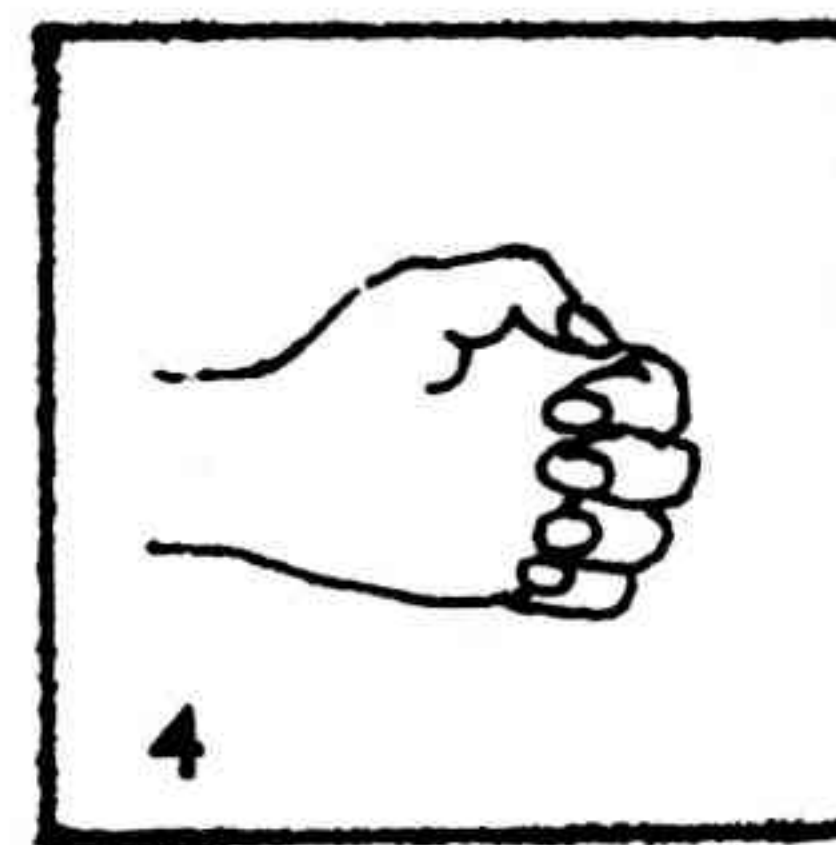
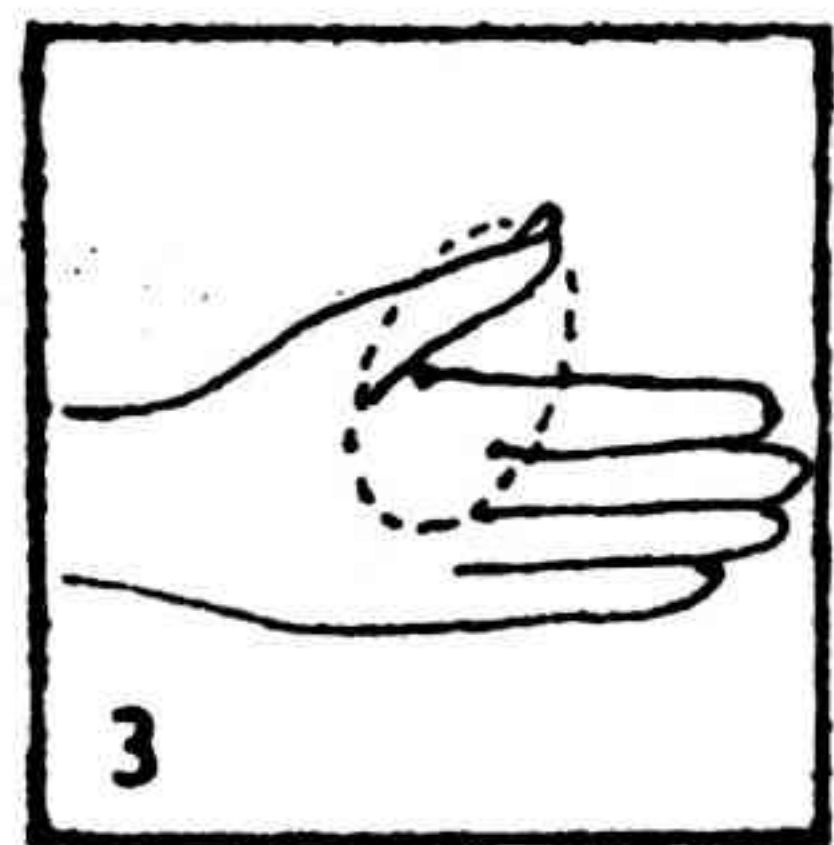
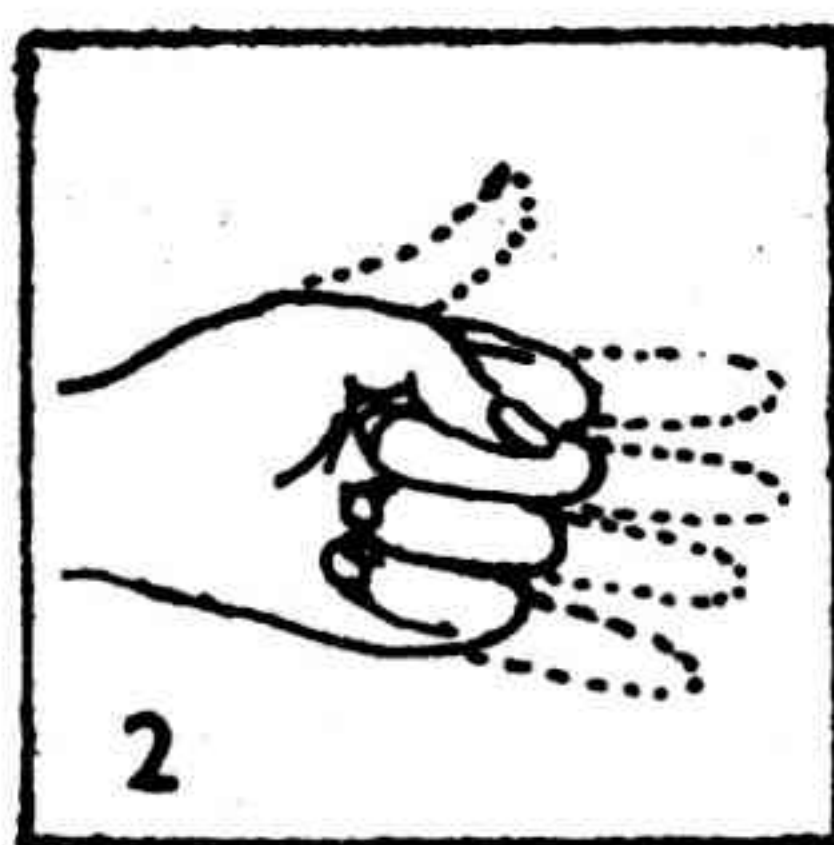
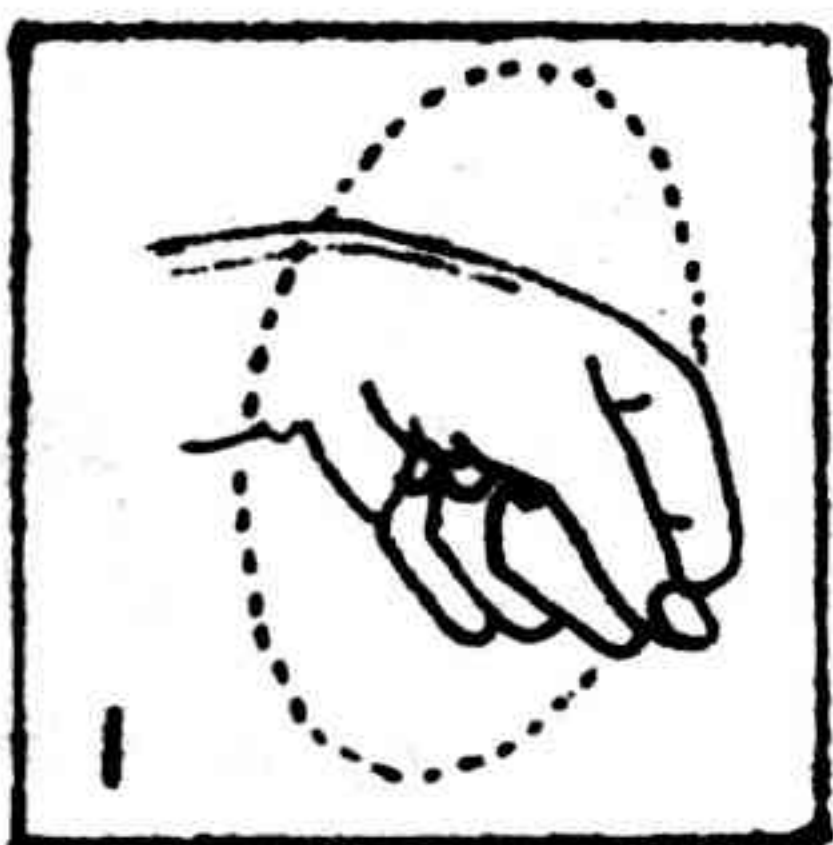
వేళ్ళను నిటారుగా విప్పిపట్టుకోవాలి. తర్వాత అన్ని వేళ్ళనూ చిత్రం-4 లో చూపించినట్లు ముడిచిపెట్టి, వెనువెంటనే విప్పేస్తూ ఉండాలి. ఇలా కొన్నిసార్లు చెయ్యాలి.

మీద చెప్పిన నాలుగు ఎక్సర్సైజులు చేశాక, చెయ్యదగ్గ ఎక్సర్సైజు మరొకటి ఉంది. మొదట అన్ని వేళ్ళను నిటారుగా విప్పిపట్టుకోవాలి. చిటికెన వేలుతో ప్రారంభించి ఒక్కొక్క వేలునే మడుస్తూ రాలి. అన్ని వేళ్ళనూ అలా ముడిచి విడికిలి బిగించాలి. ఆ తర్వాత బొటన వేలుతో ప్రారంభించి బిగించిన విడికిలి సడలించి ఒక్కొక్క వేలునే నిటారుగా విప్పిపట్టాలి. ఇలా కొన్నిసార్లు విడికిలి బిగిస్తూ, విడదీస్తూ ఉండాలి.

చేతుల ఆరోగ్యానికి సంబంధించిన ఆరో ఎక్సర్సైజు ఒకటి ఉంది. దీన్ని విడికిలి బిగించి ప్రారంభించాలి. ఒక్కొక్క వేలునూ విడివిడిగా తెరిచి మూస్తూ ఉండాలి. అలా చేస్తున్నప్పుడు తక్కిన వేళ్ళన్నీ విడికిలిలా బిగుసుకుని ఉండాలి.

అయితే ఈ ఎక్సర్సైజులు తొందర తొందరగా చెయ్యకూడదు. అలాచేస్తే వేళ్ళకు మరింత శ్రమ కలగడం తప్ప మరో ప్రయోజనం ఉండదు.

[‘సోవియట్ యూనియన్’ పత్రిక సౌజన్యంతో]

ఇటీవల గుంటూరు (నార్త్) రోటరీ క్లబ్బు వారు ఒక చిత్ర కళా ప్రదర్శనం ఏర్పాటు చేశారు. ఆ ప్రదర్శనంలో ప్రదర్శింపబడిన 73 చిత్రాలనూ గీచిన చిత్రకారిణి కుమారి లతా చవాన్. ఇరవై రెండేళ్ళ లత ఎన్నో చిత్ర కళా ప్రదర్శనలలో పాల్గొని బహుమతులు గెలుచుకున్నది.

గుజరాత్ విశ్వవిద్యాలయంలో చిత్ర రేఖనంలో మెట్రిక్ పరీక్ష పాసయిన లత—మద్రాసు కళా క్షేత్రంలో రెండేళ్ళ డిప్లొమా కోర్సు చేసింది. ప్రస్తుతం ప్రసిద్ధ చిత్రకారులు శ్రీ సి. ఎన్. ఎన్. పట్నాయక్ వద్ద ఆధునిక చిత్రకళ నేర్చుకుంటున్నది ఆమె.

“రకరకాల చిత్ర కళా రీతులను ప్రదర్శించే చిత్రాలు చిత్రించడం నాకు ఇష్టం” అంటుంది ఆమె. అలా ఆమె సంప్రదాయ సిద్ధమైన ధోరణు

లను; జానపద విధానాలు, ఆధునిక పద్ధతులను ఉపయోగించి ఎన్నో చిత్రాలు చిత్రించింది.

ఆమె మైసూరు, మచిలీపట్నం, బాపట్ల, వెల్లటూరు, విశాఖపట్నం, విజయవాడ, హైదరాబాదు వంటి వివిధ ప్రదేశాలలో జరిగిన చిత్ర కళా ప్రదర్శనలలో పాల్గొని ఎన్నో బహుమతులు, ప్రశంసలు సంపాదించింది. ఆమె చిత్రించిన ‘విష్ణు వాహన’ చిత్రం ప్రపంచ తెలుగు మహా సభలలో ప్రదర్శింపబడింది.

లతా చవాన్ చిత్రాలు చూచిన కళా ప్రియులు మున్ముందు ఆమె గొప్ప చిత్రకారిణి కాగలదనే ఆశాభావం వెలిబుచ్చారు.

—జి. సత్యవతిమూర్తి

ఫలిత మాటల కౌలుపు-5

స రై న స మా ధా నం

1 జ	ల	2 జ	3 ఖ	4 న	5 య	6 మ	7 రు
8 క	9 ల	10 ము	11 స	12 త్రి	13 ని	14 ది	15 మ
16 మ	17 గ	18 ది	19 క్కు	20 స	21 ము	22 దా	23 య
24 ము	25 ని	26 మ	27 రు	28 య	29 ము	30 ది	31 క్కు

పై సమాధానంతో సరిపోయే సమాధానాలు పంపినవారు ఐదుమంది. వారు :

డి. సరస్వతీదేవి
(గుడివాడ)

వెలగపూడి శ్యామలాప్రసాద్
(విశాఖపట్నం)

మహిపతి తులసీబాయి
(హైదరాబాదు)

బి. అంజనీరావు
(వజీరాబాదు)

ఎన్. సి. లక్ష్మీనాథ్
(మచిలీపట్నం)

బహుమతి మొత్తం 116 రూ. అను

ఈ ఐదుగురికీ సమానంగా పంచి అందజేస్తున్నాము.

చేతులు కాళ్ళు తరబోతు....

గాలి తాకిడికి చెట్లు వూగిపోతున్నాయి. దూరంగా వున్న స్మశానంలో నుంచి కుక్కల అరుపులు. తీతువు పిట్టల అరుపులు వినిపిస్తున్నాయి. హాస్పిటల్ పరిసరాల నిశబ్దాన్ని చేదిస్తూ నైట్ డ్యూటీ నర్సుల చెప్పుల టకటకలు వినిపిస్తున్నాయి. అప్పుడప్పుడు వినవచ్చే రోగుల మూలుగులు. ప్రసవవేదన పడుతున్న స్త్రీల రోదనలు మాటి మాటికి వినిపిస్తున్నాయి. టైము రాత్రి పన్నెండు గంటలు కావస్తున్నది.

ఆలోచనలో నుండి తేరుకుని శూన్యం లోకి చూస్తూ బాధగా నవ్వుకున్నాడు రవీంద్ర. హాస్పిటల్ పరిసరాలని ఒక్కసారి కలయజూసి మళ్ళీ ఆలోచనలో పడిపోయాడు.

“మిస్టర్ రవీంద్ర! డాక్టర్ మిమ్మల్ని పిలుస్తున్నారు” నర్స్ పిలుపుకి వులిక్కిపడి చూచాడు. ఆమె మరోసారి చెప్పి వెళ్ళిపోయింది.

ఆమె వెళ్ళినవైపు ఒక్కక్షణం చూసి నిట్టూరుస్తూ, భారంగా అడుగులు వేస్తూ డాక్టర్ కన్సల్టింగ్ రూమ్ లోకి ప్రవేశించాడు రవీంద్ర.

“మిస్టర్ రవీంద్ర! ప్లీజ్ బి సీటెడ్” డాక్టర్ చిన్నగా అన్నాడు. రవీంద్ర మౌనంగా కూర్చున్నాడు.

“చూడండి రవీంద్ర, మీ మినెన్ కి ఆపరేషన్ చేయబోతున్నాను. మందులవల్ల ఇంజక్షన్లవల్ల కోలుకోవటం కష్టం. ఆపరేషన్ చేయక తప్పదు. హార్ట్ ఎన్ లార్జి అయింది. ఆమె బ్రతకటమనేది మీ అదృష్టాన్ని బట్టి వున్నది. ఆపరేషన్ సక్సెస్ కావటానికి నా శాయ శక్తులా ప్రయత్నిస్తాను. ఆమె ఉపవాసాలతో తిండి తినక బాగా శుష్కించి పోయింది. బ్లడ్ బాగా తగ్గిపోయింది. మనోవ్యాధి కూడా తోడైంది ఆమెకు. ఆమె కోలుకోవాలంటే చాలా టైము పట్టేలా వున్నది. గుండె పోటు అంటే సామాన్యమైన జబ్బు కాదు. మీరు ఆమెను కలుసుకొని ధైర్యం చెప్పాలి.” గంభీరంగా చెప్పాడు డాక్టర్.

“డాక్టర్—ప్లీజ్ ఎంత డబ్బు అయినా సరే

యిస్తాను. రాధను బ్రతికించండి. ఆమె బ్రతికి తీరాలి....” దీనంగా అడిగాడు రవీంద్ర.

రవీంద్ర వైపు జాలిగా చూసి ఏదో ఆలోచిస్తూ వార్డుల వైపు గబగబా వెళ్ళిపోయాడు డాక్టర్ శర్మ.

తడబడే అడుగులతో రాధ పడుకున్న రూమ్ చేరుకున్నాడు రవీంద్ర. బెడ్ మీద అస్థిపంజరంలా పడి వున్నది రాధ. ప్రపంచంలోని దుఃఖాన్నంతా భరించి అలసిపోయినట్లుగా వున్నది ఆమె మొహం. ఆ మొహంలో విషాదచ్ఛాయలు కొట్టొచ్చినట్లు కనిపిస్తున్నాయి. ఆమె పెదవులు ఒణుకుతున్నట్లున్నాయి. చెంపలు లోతుకుపోయి, దవడ ఎముకలు స్పష్టంగా రెక్కపెట్టేందుకు వీలుగా కనిపిస్తున్నాయి.

ఆమె వున్న తీరు చూచిన రవీంద్రకి దుఃఖం ఆగలేదు.

“రాధా! నన్ను క్షమించవూ!” వణుకుతున్న స్వరంతో చిన్నగా అన్నాడు.

రాధ బరువుగా కనురెప్పలు ఎత్తి జాలిగా రవీంద్రవైపు ఒకసారి చూసి చిరునవ్వు నవ్వింది. ఎండిపోయిన ఆమె పెదవులు బలవంతంగా విచ్చుకున్నాయి.

“నన్నూ నా బ్రతుకును చూసి పరిహసిస్తున్నావా రాధా? అవును మరి నా జీవితంలో ఓడిపోవటం ఇది రెండవసారి. నా జీవిత గమనంలో ప్రతి అడుగు త్వరగా వేశాను. గుడ్డిగా ప్రవర్తించాను. నేను చేసిన పాపం సామాన్యమైనది కాదు. నేను....నేను....దుర్మార్గుణ్ణి రాధా!”

“ఎందుకు అట్లా బాధ పడతారు? నాకీ జబ్బు తొందరగానే నయమవుతుంది. భయపడకండి” నూతిలో నుండి వచ్చినట్లున్నది ఆమె స్వరం.

“రాధా నన్ను క్షమించానని ఒక్కమాట అను చాలు. నీకు తీరని ద్రోహం చేసిన దుర్మార్గుణ్ణి.

బద్దెప్రూడి సుధాకరిణి

రుణ్ణి. నీవు దేవతవని తెలుసుకోలేని నిర్భాగ్యుణ్ణి. నీలోని మంచితనం గ్రహించలేని నీచుణ్ణి అయాను. కానీ ఈనాటికైనా భగవంతుడు నా కళ్ళు తెరిపించాడు. రాధా! ఇక నిన్ను అన్యాయం చేయను. ఇక నా సర్వస్వం నీవేరాధా. నిన్ను దేవతలాగా పూజించుకుంటాను. నా కోసం నీవు మామూలు మనిషివి కావాలి—తప్పదు. నా కోసం నీవు బ్రతకాలి. నా మీద నీకు ఏ మాత్రం ప్రేమ వున్నా అది ద్వేషంగా మార్చుకోకు. నన్ను ఒంటరివాణ్ణి చేయకు. మాట్లాడవేం రాధా! నీ మానంతో నన్ను శిక్షించకు” రవీంద్ర కంఠం వణికింది.

“కోమల ఎక్కడ వున్నది? కోమలని ఒక సారి తీసుకురండి” హీనస్వరంతో అడిగింది రాధ.

“రాధా....ఇంకా నన్ను పరీక్షిస్తున్నావా? అది రాక్షసి. దానిపేరు ఎత్తకు. ఆధనవిశాచి నా సర్వం దోచుకుని నన్ను భ్రష్టుణ్ణిచేసి—నన్ను నా బ్రతుకుని పదిమందిచేత హేళన చేయించిన పాతకి. దేవతలాంటి నీవు ఆ దుర్మార్గురాలి పేరు ఎత్తకు.” అతని కంఠంలో ఆవేశం ధ్వనించింది.

“మిస్టర్ రవీంద్ర. పేషెంట్ ని విసిగించకండి. ఆమెకి రెస్ట్ అవసరం. మీరు ఇక్కడ వుండవద్దు.” నర్స్ వచ్చి హెచ్చరించింది.

రాధ నీళ్ళు నిండిన కళ్ళతో దీనంగా చూసింది రవీంద్ర వైపు.

రాధ రెండు చేతులు అందుకుని మొహం దాచుకుని బావురుమన్నాడు రవీంద్ర.

“పసిపాపలా ఏమిటా ఏడుపు? అన్నింటికీ ఆ భగవంతుడే మనల్ని కాపాడుతాడు. దిగులు పడకండి” చిన్నగా మందలించింది రాధ.

“నిజం రాధా. నీలాంటి పుణ్యమూర్తిని భగవంతుడే కాపాడతాడు. నన్ను క్షమించానని ఒక్కమాట అనవూ!” రాధ కళ్ళల్లోకి చూస్తూ జాలిగా అడిగాడు రవీంద్ర.

“మిస్టర్ రవీంద్ర డాక్టర్ వస్తున్నారు.” నర్స్ మళ్ళీ హెచ్చరించింది.

నర్సని కసిగా చూసి, మనసులోనే తిట్టుకుంటూ బయటకి నడిచాడు రవీంద్ర. వెనక్కి తిరిగి ఒక్కసారి రాధను జాలిగా చూచాడు.

రాధను పెన్ట్ చేసిన డాక్టర్, నర్సతో ఏదో చెప్పగానే, రాధను స్ట్రైచెర్ మీద ఆపరేషన్ థియేటర్కి తీసుకు వెళ్ళారు. నీళ్ళు చిప్పిల్లుతున్న కళ్ళతో రాధ తననే చూస్తూ వెళుతున్నది. తన నుండి రాధను దూరం చేయటానికి వీలు లేదని గట్టిగా అరవాలనిపించింది రవీంద్రకు.

ఆపరేషన్ థియేటర్ తలుపులు మూసు కున్నాయి. రవీంద్ర హాస్పటల్ వరండాలోని బెంచీమీద కూలబడ్డాడు.

ఆపరేషన్ చేయటానికి యింకా వ్యవధి వుంది కాబోలు. రాధ మూలుగు అంతకంతకు స్పష్టమవు తున్నది. ఆ మూలుగు తన గుండెల్ని పిండు తున్నట్లునిపించింది. కళ్ళు మూసుకుని గతాన్ని చర్చిత చర్చణం చేసుకున్నాడు.

*

తన ఒక్కడే తల్లితండ్రులకి సంతానం కావటంతో బాగా గరాబంగా పెంచారు. అస్త్రీ పాస్త్రులకు లోటులేదు. తను కాలేజీలో చేరిన తొలి రోజులు అవి.

ఒక రోజు తను కాలేజీనుండి ఇంటికి రాగానే అమ్మ దిగులుగా వుండటం గమనించాడు.

“ఏమిటమ్మా! అట్లావున్నావు? ఏమైంది” అని అడిగాడు ఆదుర్దాగా.

అమ్మ మౌనంగా ఒక ఉత్తరం అందించింది.

11/11/11

నాగ్

దొంగలకు

ఆ పావలా క్లాస్ ఛేరమాడుకుండా చప్పున
దొంగ క్లాస్ సెయ్! మరి క్లాస్ పాగితే
దొంగ ధర మో ముప్పవలా
పెరగాడు!

అది ఆశ్రంగా అందుకుని చదువుకున్నాడు. అది
తన మేనమామ రాసిన ఉత్తరం.

చి॥ శాంతకు,

నీ అన్న వ్రాయునది. రాధకు ఎన్నో సంఖం
దాలు చూచాను. దానికి పెళ్ళి అవుతుందని ఆశ
లేదు. నా అంత దురదృష్టవంతుడు ఈ
ప్రపంచంలోలేదు. నాకు ఇక బ్రతకాలనే ఆశ
కూడా లేదు. చెల్లెలివి నీకు తోచిన సలహా యిస్తా
వని రాస్తున్నాను. ఎంత గొప్పింటిదానవు అయినా
తోబుట్టువుగా నా మాటకు విలువ యిస్తావని
ఆశిస్తున్నాను.

నీ అన్న
రామనాథం

ఆ ఉత్తరంలో మామయ్య రాసిన ప్రతి మాటా
నా హృదయాన్ని కదలించి వేసింది. పాపం
మామయ్యకు ఆ స్త్రీపాస్త్రులు లేకపోవటమే కారణం
కావచ్చు; కట్నాలు యివ్వలేని పరిస్థితుల్లో పెళ్ళి
ఏం చెయ్యగలడు? ఎట్లా చేయగలడు? అనిపించి
ఎంతో బాధపడ్డాను. ఎలాగైనా సరే మామయ్యని
గురించి వివరాలు అడిగి తెలుసుకోవాలను
కున్నాను....అప్పుడప్పుడు మామయ్య వచ్చి
పోతున్నా. ఆయన భార్యగాని పిల్లలుగాని తనకి
వూహ తెలిసిన తరువాత రాలేదు. వాళ్ళు ఎట్లా
వుంటారో కూడా చూడలేదు. మామయ్య కూతురు
ఎట్లా వుంటుందో చూడాలనిపించేది ఒక్కోసారి.

తన ఆలోచనలన్నీ మామయ్య చుట్టూ తిరిగేవి.

ఆ రాత్రి భోజనాలు చేసేటప్పుడు అమ్మ నాన్న

గారితో అంటున్నది.

“మా అన్నయ్య ఉత్తరం చూశారుగా?
మీ అభిప్రాయం ఏమిటి?” అన్నది చిన్నగా.

“జానకి అంటున్నానని కోపమేమో నీకు.
ఎందుకు చెబుతున్నానో బాగా విని అర్థంచేసుకో.
మీ అన్నగార్ని కోరికలు చాలా వున్నాయి-ఉట్టికి
ఎగరలేనివాళ్ళు స్వర్గానికి ఎగరాలని ఆశపడ్డట్టు.
నాకు అంతా తెలుసు. రవి మనకి ఒక్కగా
నొక్కడు. నా దృష్టిలో వాడికి ఏ లోపమూ లేదు.
లక్షణంగా వాడికి కట్నంతోపాటు, అన్ని లక్షణాలు
వున్న అమ్మాయే వస్తుంది. రావాలని నా కోరిక.
ఇంక నీ అభిప్రాయాలు అంటూ నన్ను విసిగిం
చకు,” అన్నారు నాన్న.

“అదేమిటండీ! మా అన్నయ్య మూడు
నాలుగు వేలవరకు కట్నం యివ్వగలడుట.”
అమ్మ మనస్సులో బాధపడ్డా నాన్నగారి మాటలకి
పైకి మామూలుగానే అన్నది.

“వూ....మూడు, నాలుగు యిచ్చినా, పది
యిచ్చినా, నీ కోడలి అందచందాల సంగతి ఆలో
చించు. నాకు వున్న పేరుకి, హోదాకి-చూస్తూ...
చూస్తూ అట్లాంటి పిల్లని తెచ్చుకొని హేళనకావటం
నాకు ఇష్టంలేదు” అంటూ నాన్న గబగబా
అన్నం తిని చెయ్యి కడుక్కుని వెళ్ళిపోయారు.
ఆ రోజు ఎంతో తొందరగా భోజనం ముగించుకుని
వెళ్ళిపోయారు నాన్న. రోజూ అయితే, తన బిజి
నెస్ గురించి, కొనబోయే ఇళ్ళు, స్థలాలని గురించి
అమ్మతో గంటల తరబడి చర్చించేవారు భోజనాల
ముందు. బహుశా మామయ్య ఉత్తరం కారణం

కావచ్చు—ఆ రోజు నాన్నలోని మార్పుకి కారణం
అనుకున్నాడు తను.

అమ్మ చీర కొంగుతో కళ్ళొత్తుకుంటూ
కూచుంది. ఆ పూట ఆమె భోజనం చేయలేదు.
నాన్నగారి మాటల ధోరణి ఆమెకి బాధ కలిగించి
వుండవచ్చు.

“అమ్మా! మామయ్యకి కార్లు మేడలు లేవు
కాబోలు. ఆయనకి కాస్త ఆస్తి వున్నట్టయితే
నాన్న ఘనంగా చెప్పేవారు ఆయన్ని గురించి.
నాన్నకి డబ్బు ఆశ ఎక్కువ అని తెలిసికూడా,
ఆయన మాటలకి నీవు బాధపడటం ఎందుకమ్మా?”
అన్నాడు తను.

“అది కాదు రా బాబూ! మీ మామయ్య
కూతుర్ని నువ్వు ఎప్పుడూ చూసి వుండవు. నల్లగా
ఉంటుందని దాన్ని ఎవరూ చేసుకోనంటున్నారు.
పి.యు.సి. వరకు చదువుకుంది. కానీ ఏం లాభం
అందచందాలు లేవు.”

“అదేమిటమ్మా! నల్లగా వున్నంత మాత్రాన
పెళ్ళి కాకుండా పోతుందా? నా కెందుకో
ఆ అమ్మాయిని చూడాలని వుండమ్మా” అన్నాడు
అప్రయత్నంగా తను.

“పోనీలే బాబూ నీకైనా నా వాళ్ళంటే జాలి,
దయావుంది.” అంటూ అమ్మ ఎంతో మెచ్చుకుంది.

“మామయ్య వాళ్ళ ఊరు వెళ్ళి వద్దాము
వస్తావా?” అని అడిగింది అమ్మ.

“నాన్నగారి పర్మిషన్ తీసుకున్నావా?”
అని అడిగాడు తను.

“నాన్న లేవు ఏవో పనుల మీద ఊరేదో
వెళతానన్నారు. మీ నాన్న వచ్చే లోపలే వెళ్ళి
వచ్చేద్దాము. మనమేమీ తప్పు పని చేయటం
లేదు కదా?” అన్నది అమ్మ. పాపం అమ్మకి
వాళ్ళని చూడాలని ఎంత కోరికగా వుందో
అనిపించింది. నాన్న మనస్తత్వానికి కోపం
వచ్చింది.

మర్నాడు అమ్మా నేను ప్రయాణమైనాము.
మామయ్య వాళ్ళ ఊళ్ళో దిగగానే ప్రాణం ఎంతో
హాయిగా వుందనిపించింది. పట్న వాసాలతో
విసిగిపోయి వుండటంచేత కాబోలు. ఆ పచ్చని
పొలాలు ఆ వాతావరణం మనస్సుని ఆహ్లాద
పరుస్తున్నది. నాకు తెలిసినంత వరకు అమ్మ
మామయ్య వాళ్ళ ఊరు ఎప్పుడూ వెళ్ళినట్లే జ్ఞాపకం
లేదు. పాతిక సంవత్సరాల తరువాత కూడా

అమ్మ ఎంతో గుర్తుగా ఎవర్నీ అడ్రసు అడక్కుండానే ఎప్పుడూ వచ్చేపోయే వూరులాగే సులభంగానే కనుక్కుంది వాళ్ళ ఇల్లు. ఇల్లు చాలా పురాతనమైనది. తలుపులు కొద్ది రోజులకి విరిగి పడిపోయేలా వున్నాయి. సగం విరిగిన గేటు తీసుకుని రోపలకి అడుగుపెట్టాము.

“వదినా! వచ్చారా? ఎన్నాళ్ళకి మా మీద దయగలిగింది మీకు....రండి రండి” అంటూ, ఒకావిడ ఎదురు వచ్చింది రోపలినుండి.

ఆమె తెల్లగా సన్నగా పొట్టిగా వుంది. నుదుట అర్ధరూపాయి అంత బొట్టుతో మాసిన ముతక చీరతో పెదవుల మీద చెరగనట్లున్న చిరునవ్వుతో ఆస్వాయంగా పలకరిస్తూ వచ్చింది.

“ఇదిగో ఈమేరా మీ దుర్గ అత్త” అని నాకు పరిచయం చేసింది అమ్మ. ఆమెకు నమస్కరించాను. ఆమె నవ్వింది.

“వీడు నా కొడుకు రవీంద్ర. వీడి తరువాత ఆడపిల్లలు ఇద్దరు వున్నారు. మాలతి, వాసంతి. వాళ్ళిద్దరూ పట్నంలో చదువుకుంటున్నారు. వీడు ఎమ్.ఎస్.సీ. పరీక్షలు రాసి వచ్చాడు.” అంటూ అమ్మ చెప్పింది.

నా కళ్ళు అత్తయ్య కూతురు కోసం నలు వైపులా కలియజూడసాగాయి. ఆ అమ్మాయిని చూడాలనే ఆరాటం నాలో అధికం కాసాగింది.

ఒక గంట తరువాత అమ్మ అత్తయ్యని అడిగింది.

“అమ్మాయిఏది? కనిపించడం లేదేమిటి?” అని.

“సంగీతం మాస్టారింటికి వెళ్ళింది. ఈ పాటికి వస్తుండాలి. ఆ .... ఏమిటోలే నా మొహం. “అన్నీ వున్నా అల్లుడి నోట శని” అని “ఎన్ని విద్యలున్నా దాని ఖర్చే బాగుండలేదు” అన్నది అత్తయ్య.

“పాపం అంత మోరంగా వుంటుందా ఏమిటి?” అనుకున్నాను. మరో అరగంట గడిచాక ఆ అమ్మాయి వచ్చింది.

“ఇదిగో యిదే రాధ” అన్నది అత్తయ్య. ఆ అమ్మాయి నల్లరాతి బొమ్మలా వున్నది. కానీ ఆ కళ్ళల్లో ఏదో ఆకర్షణ వున్నది.

ఆ పెదవులు ఎప్పుడూ నవ్వుతున్నట్లే ఉంటాయి. నన్ను ఆశ్చర్యంగా చూస్తూ నిలబడింది. సన్నగా నాజాగ్గా వుంది మనిషి మాత్రం. కానీ కారు

ఆ ఈస్ట్రన్ కలర్ సినిమాకి వద్దు సుజీ! 'శాంతి' లో బ్యాక్ అండ్ ఫ్రెండ్ సినిమా ఆడుతుంది, వెళ్ళాం! దానికే తోనే నా చోర మ్యాచ్ అవుతుంది!!

నలుపు. భగవంతుడికి న్యాయం లేదు. ఏదో ఒక వంక కల్పిస్తాడు. రాధను పరిచయం చేసుకుని పలకరించాను. ఆమె కమ్మని కంఠంతో ఎన్నో పాటలు విన్నాను. ఆమెనే పెళ్ళాడాలని పించేది. ఆమె కంఠంలోని తీయదనం, ఆమె పాట నాకు అంత హాయిని కలిగించాయి. రాధ మంచి తెలివిగలది. చక్కగా పాడుతుంది. గుణవంతురాలు. చదువుకున్నది. ఆడపిల్లకి అది చాలు అనుకున్నాను. రాధ దగ్గర బాగా చనువు అయింది. అత్తయ్య వాళ్ళు వున్నంతలోనే బాగా మర్యాదలు చేశారు. అమ్మా నేను తిరిగివస్తుంటే బట్టలు పెట్టారు. వాళ్ళ దొడ్లో కాసిన కొబ్బరి కాయలు, సపోటాలు యిచ్చారు బుట్టనిండా నింపి.

“మళ్ళీ ఎప్పుడు వస్తారు అత్తయ్యా!” రాధ అడిగింది.

“నీ పెళ్ళికే మళ్ళీ వచ్చేది” అన్నది అమ్మ నవ్వుతూ. ఆ మాటకి అత్తయ్య మొహం రాధ మొహం ఏదోలా మారాయి.

మా ఊరు వచ్చేకాక, రాధ మరీ మరీ గుర్తుకు రాసాగింది. రాధకు ఉత్తరాలు రాసే వాణ్ణి - రాధ ఎంతో ప్రేమగా జవాబులు రాసేది. నేను రాధను మనస్ఫూర్తిగా ప్రేమించాను. రాధ లేని బ్రతుకు వృధా అనిపించేది. రెండు మూడు సార్లు ఒంటరిగా రాధావాళ్ళ ఊరు వెళ్ళి వచ్చాను అమ్మ నాన్నకి చెప్పకుండా.

రాధా నేను ఒకరి మనస్సులు ఒకరం అర్థం చేసుకుని మరింతదగ్గరైనాము. రాధను పెళ్ళాడి తీరాలనే పట్టుదల ఎక్కువైంది నాలో.

ఉన్నట్టుండి ఒక రోజు రాధ దగ్గర నుండి ఉత్తరం ఒకటి వచ్చి నా మనస్సుని గందరగోళ పరిచింది.....!

“....బావా నాన్న నాకు తొందరగా వివాహం చేయాలనే పట్టుదలతో, ఒకడజను సంబంధాలు పైగా తీసుకువచ్చారు. నేను ఎవరికి నచ్చలేదుట. ‘నువు చస్తే సగం వీడా వదులుతుంద’ని అరిచారు నాన్న. అమ్మ చాటుగా కళ్ళొత్తుకుంది. అంతకన్నా ఆమె చేయగలిగింది ఏమీ లేదు. మళ్ళీ ఈ రోజు ఒక సంబంధం వచ్చింది. అతనికి రెండవ పెళ్ళట, ముగ్గురు చిన్న పిల్లలున్నారుట. అతను ఒక బడిపంతులు, యాభై ఏళ్ళుదాటినాయి. బట్టతలతో పొట్టిగా లావుగా వున్నాడు. నన్ను చూడగానే చేసుకోవటానికి ఒప్పుకున్నాడుట. అమ్మా, నాన్న సంతోషంతో పొంగిపోయారు. ‘నీకు ఇన్నాళ్ళకైనా భగవంతుడు దయతలచి కల్యాణ గీత తెప్పించాడు. లేకపోతే నీకీజన్మకి పెళ్ళి కాదేమో అని దిగులుపడ్డాము.’ అన్నారు ఇంట్లో.

నాఅంగీకారం లేకుండానే నాన్న ఈ సంబంధం నిశ్చయించేసి వివాహం చేయటానికి నిశ్చయించారు. నీకు తెలపటం నా విధి కదా! అని వ్రాస్తున్నాను. యింక ఏమీ వ్రాయలేని నిర్భాగ్యురాలు....

రాధ అని రాసింది. ఆ ఉత్తరం చూడగానే నాలో ఏదో తెలియని ఆవేశం, మావయ్య మీద కోపం, ఏదో తెలియని పట్టుదలా ప్రవేశించాయి. అమ్మ దగ్గరకుపోయి చెప్పాను, రాధ వ్రాసిన విషయాలు.

[45 వ పేజీ చూడండి]

అలా గోబీ

అలా పాలక్

మూరారెండు పంజాబీ వంటకాలు

ఈసారి మరో రెండు పంజాబీ వంటకాలు చేసే పద్ధతులు వివరిస్తున్నాము. అవి—
అలూ పాలక్, అలూ గోబీ. ఈ రెండింటినీ వేడివేడిగా రొట్టెలతో కలిపి తింటే
బావుంటుంది!

అలూ గోబీ

ద్వీనికి ముఖ్యంగా కావలసినవి 225 గ్రాముల
కాలీఫ్లవర్, 225 గ్రాముల బంగాళాదుంపలు,
80 గ్రాముల నూనె (లేదా వనస్పతి), అల్లం
ముక్కలు, పచ్చిమిరపకాయలు కొన్ని, కొద్దిగా
కారప్పొడి, $\frac{1}{2}$ టీ స్పూను పసుపు పొడి, చిటికెడు
ఇంగువ, వెల్లుల్లిముక్కలు కొన్ని, ధనియాలు,
డీలకర్ర కలిపి $\frac{3}{4}$ టీ స్పూను, $\frac{3}{4}$ టీ స్పూను ఉప్పు.

మొదట బంగాళాదుంపల తొక్కలు ఒలిచి,
వాటిని నిలువుగా ముక్కలు కొయ్యాలి. కాలీఫ్లవర్
మీది ఆకులు తీసి, లోపలి పువ్వును చక్కగా
కడిగి దాన్ని చిన్న చిన్న ముక్కలుగా తరగలి.

ధనియాలు, డీలకర్ర తీసుకొని వాటికి పచ్చి
మిరపకాయలు, అల్లం, వెల్లుల్లిముక్కలు కలిపి
ముద్దగా నూరాలి. ఇలా నూరిన ముద్దను అంతకు
ముందే కాచిన నూనెలో వేసి వేయించాలి. ఇది
వేయించడానికి ముందే ఆ నూనెలో ఇంగువను
వేయించి తియ్యాలి.

వేయించిన మసాలాకు బంగాళాదుంప ముక్క-
లను, కాలీఫ్లవర్ ముక్కలను కలిపి వాటినిన్నిటిని
ఒక పాత్రలో వేసి, మూసి-సన్నని మంటమీద
ఉడకనివ్వాలి. పాత్రలోని ముక్కలకు ఉప్పు,
కారప్పొడి, పసుపుపొడి కలిపి బాగా ఉడకనివ్వాలి.

బాగా ఉడకనిచ్చి తీసి పాత్రలోని ముక్కలకు
కాలీఫ్లవర్ ఆకులు గాని, కొత్తిమీరి ఆకులు గాని
కలిపితే 'అలూ గోబీ' తయారు చెయ్యడం
పూర్తవుతుంది.

అలూ పాలక్

ఇది చెయ్యడానికి 225 గ్రాముల ఆకుకూర
(పాలక్), 225 గ్రాముల బంగాళాదుంపలు, అల్లం
ముక్క, కొద్దిగా వెల్లుల్లిముక్కలు, పచ్చిమిరప
కాయలు కొన్ని, కొద్దిగా కారప్పొడి, వంటనూనె
80 గ్రాములు, కొద్దిగా ఉప్పు, కొత్తిమీరి కావాలి.
వంటనూనెకు బదులు వనస్పతి కూడా ఉపయో-
గించవచ్చు.

మొదట బంగాళాదుంపల మీది తొక్క ఒలిచి
వాటిని నాలుగేసి ముక్కలుగా తరగలి. బాణట్లో
నూనె గాని, వనస్పతి గాని పోసి వెచ్చబెట్టాలి.
నూనె కాగిన తర్వాత అందులో బంగాళాదుంప
ముక్కలు వేసి బాగా వేయించి తీసి ఉంచుకోవాలి.

అల్లం, వెల్లుల్లి, కారప్పొడి మూడిటిని కలిపి
చక్కగా ముద్దలా నూరుకోవాలి. ఈ మసాలా
ముద్దతో బాటు పచ్చిమిరపకాయలనూ అలాగే
కొద్దిగా నూనెలో వేసి వేయించాలి.

ఆకుకూరను శుభ్రంగా కడిగి, దాన్ని చక్కగా
తరిగి ఉంచుకోవాలి. ఇలా తరిగి తీసిన ఆకుకూరను
వేయించి తీసిన మసాలాతో కలపాలి. వేయించి
తీసిన బంగాళాదుంపలను గోంగూరకు కలిపి,
ఉప్పు వెయ్యాలి. వీటినిన్నిటిని ఇలాగే ఒక
పాత్రలో తీసుకుని బంగాళాదుంపలు మెత్తగా
ఉడికేదాకా సన్నని పొగ తగలనిచ్చి ఉడికించాలి.
బంగాళాదుంపలు బాగా ఉడకాలంటే కొద్దిగా నీరు
కలపవచ్చు. బాగా ఉడికాక పాత్రను దించేస్తే
'అలూ పాలక్' సిద్ధం!

దక్షిణభారతీయ వంటకం

గోధుమలతో 'ఇడియాప్పం'

'వనిత'లో గోధుమ పిట్టు, గోధుమ ఇడ్లీ
అనే దక్షిణ భారతీయ వంటకాలు ఎలా చెయ్యాలో
ఆ మధ్య వివరించాము. ఈ మారు గోధుమలతో
'ఇడియాప్పం' (దీన్నే తెలుగులో 'సారె సత్తు'
అంటారు; అయితే దీన్ని చెయ్యడం ఎలాగో
చాలామందికి తెలియదు కనుక ఇక్కడ తెలియ-
జేస్తున్నాము.) అనే వంటకం ఎలా చెయ్యాలో
తెలుసుకుందాము. దీన్ని మామూలుగా బియ్యపు
పిండితో చేస్తూ ఉంటారు.

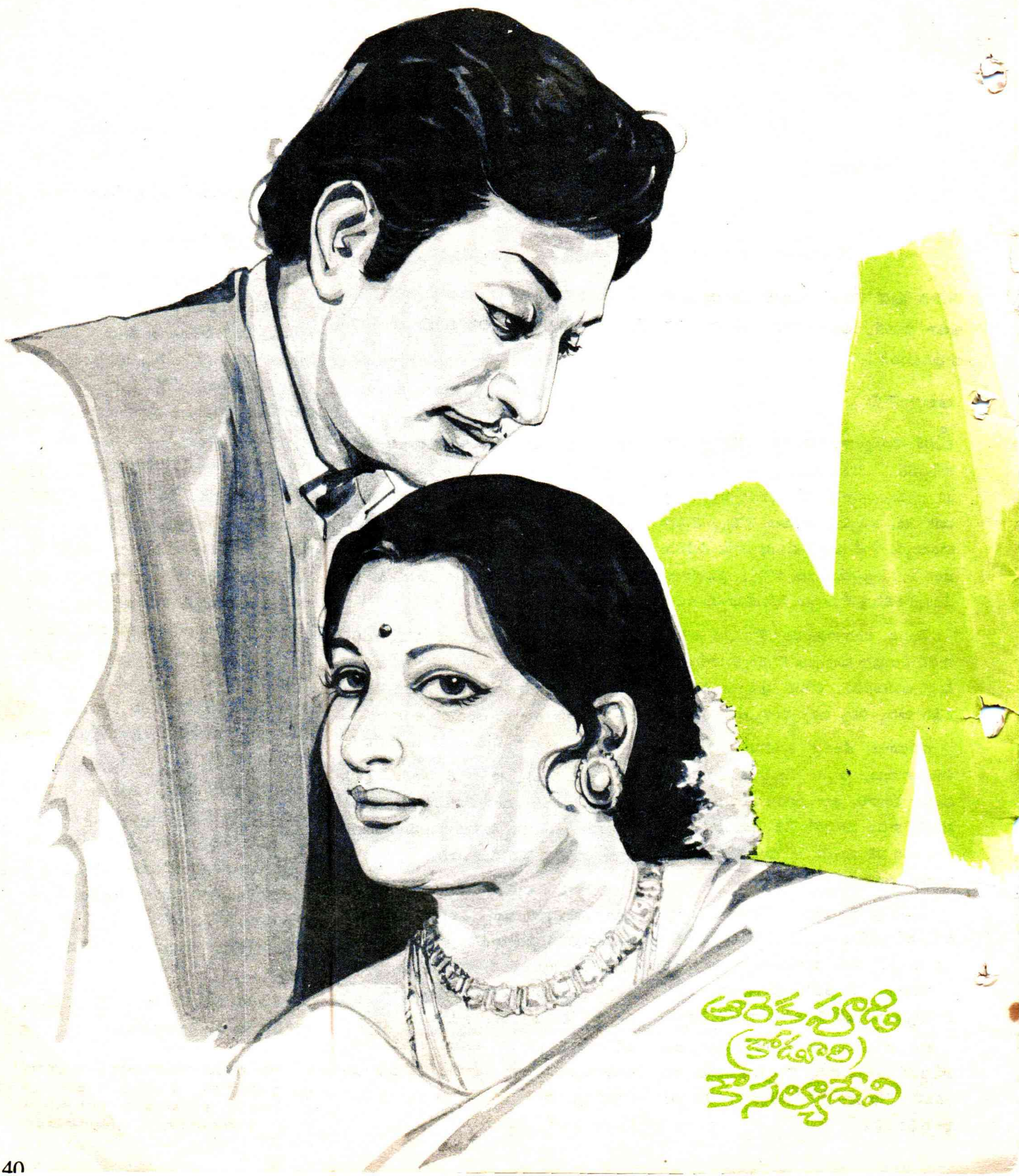
ఈ ఇడియాప్పం చెయ్యడానికి ముఖ్యంగా కావల-
సినది గోధుమపిండి. ఇడ్లీలు చెయ్యడానికి ఉపయో-
గించే బెణ్ణాల పళ్ళెం మీద ఒక పొడి గుడ్డ పరచి,
దానిమీద గోధుమపిండి పోసి, ఇడ్లీ పాత్రలో ఉంచి
పది నిమిషాలపాటు ఆవిరిలో ఉంచాలి. తర్వాత
దాన్ని నీడలో ఆరనివ్వాలి. ఇలా ఆరబెట్టిన
గోధుమపిండిని రెండు కప్పులు తీసుకోవాలి.
ఆ పిండికి తగినంత ఉప్పువేసి కలిపి, అందులో
మరుగుతున్న నీళ్ళుపోసి ముద్దలా వచ్చేటట్టు బాగా
కలిపి పెట్టుకోవాలి.

ఇలా కలిసిన ముద్దను జంతికల గొట్టంలో
ఉంచి (సన్నని తీగెలు వచ్చేలా) ఇడ్లీల పళ్ళెం
మీద పిండి, ఇడ్లీ పాత్రలో ఉంచి ఆవిరి సోక-
నివ్వాలి. ఇలా ఆవిరిలో బాగా ఉడికించి తీస్తే
ఇడియాప్పం తయారవుతుంది. ఈ ఇడియాప్పంతో
కొబ్బరికోరు, చక్కెర కలిపి తినవచ్చు. లేకుంటే
దాన్ని సాంబారు, కుర్మావంటి వాటితోను కలిపి
తినవచ్చు.

ఈ ఇడియాప్పం చెయ్యడానికి ఎర్ర గోధుమల
పిండిని కూడా ఉపయోగించవచ్చు.

జూలై '01 ఇంజనీ '6 ఇంజనీ '8 ఇంజనీ
ఆగస్టు '2 ఇంజనీ '9 అక్టోబర్ '9 ఇంజనీ '9
నవంబర్ '8 ఇంజనీ '2 ఇంజనీ '1
: ఇంజనీ '2 : ఇంజనీ '2 : ఇంజనీ '2

ఆరెకప్రోది
(కాడూరి)
కెనల్మదవి

ప్రజాబిలి

23 24

కాత్యాయనికి నరహరికి మధ్య ఉన్న అత్యంత మిరాకు ఆశ్చర్యం కలిగించింది. వారి ఇంట చాలా రోజుల తర్వాత మనసారా పాటపాడే అవకాశం లభించింది ఆమెకు. నరహరి అన్నయ్య అయిన శంకర్ అత్తవారితో నరహరి తల్లిదండ్రులు ఘర్షణపడతారు. అదంతా విన్న మిరాకు అంతులేని భయం కలిగింది.

25

“మీరా! మీరా!” చెవి దగ్గరగా విన వస్తూన్న మృదు మధురమైన సంబోధన మీరాను ఈ లోకం లోనికి తీసుకు వచ్చింది.

నెమ్మదిగా కనులు విప్పి చూచింది.

“మీరా ఏమిటి ఇప్పుడు నిద్రపోతున్నావ్?” అంటూ నుదుటిపై చేయి వేసిన నరహరి “అబ్బా! జ్వరం వచ్చిందా? ఎప్పుట్నుంచీ?” అన్నాడు.

ఆ వివరం తనకే తెలియని మీర మాట్లాడకుండా నెమ్మదిగా లేవ బోయింది కానీ లేవలేక పోయింది. నలువైపులా బెదురుగా చూడ సాగింది.

“ఏమిటి? ఏమిటలా చూస్తున్నావ్ మీరా?”

“ఎంత తేవాలి? ఎన్నిలక్షలు కావాలి మీకు?” మీర పైకి చూస్తూ అడుగుతోంది తీవ్రంగా.

“ఏమిటది మీరా, ఏమిటదీ?” గాభరాగా ఆమెను పట్టి కుదుపుతూ అడిగాడు నరహరి.

“నాకు లక్షలు లేవు. నాకు తల్లితండ్రీ లేరు” అంటూ ఏడవ సాగింది ఆమె. నరహరికి గాభరా అధికమైంది.

“సుబ్బులూ! సుబ్బులూ!” వంట మనిషిని పిలిచాడు.

“ఏం బాబూ, భోజనం తెమ్మంటారా?”

“వద్దు. ఇలారా, చిన్నమ్మగారికి జ్వరం ఎప్పుట్నుంచీ?”

అయోమయంగా చూచింది సుబ్బులు: “నాకు తెలియదు హరిబాబూ!”

“ఉదయం భోజనం, మధ్యాహ్నం టిఫిన్ ఇచ్చావా?”

“లేదు బాబూ. అమ్మాయిగారు తెమ్మనలేదు.”

నరహరికి ఎన్నడూ లేనంత ఆగ్రహం కలిగింది. “ఎందుకు తెమ్మనలేదో, ఎలాగున్నారో నని కనుక్కునే అవసరం లేదా ఎవరికీ?”

సుబ్బులు చేతులు నులుపుకుంటూ బెదురుతూ చెప్పింది. “పొరపాటే బాబూ. రోజూ అలాగే చూస్తున్నా—అమ్మాయిగారు అడగకపోయినా, కానీ కానీ....ఇవాళ....”

“ఏమిటి ఇవాళ?” హుంకరించాడు.

“ఇవ్వాళ యింట్లో రాద్ధాంతాలతో అసలు నాకు వంటిల్లు దాటి రావటానికే లేకపోయింది.”

“ఏమిటా రాద్ధాంతాలు?”

“శంకర్ బాబూ అత్తవారు వచ్చారు....” అని విషయమంతా చెప్పింది. “క్షమించండి బాబూ, ఎక్కువ మాట్లాడుతున్నాను. ఈ అమ్మ బొత్తిగా అమాయకురాలు. ఏమీ తెలియదు. అందరూ తలోమాట అనే సరికి రుడు సుకున్నారనుకుంటాను. త్వరగా డాక్టర్ని పిలవండి బాబూ!”

“వద్దులే. నర్సింగ్ హోంలో చేర్చిస్తాను. ఇంట్లో ఎందరున్నా చూచేదిక్కు లేదుకదా!”

“బాబూ! మీళ్ళు కోప మొచ్చినా సరే.... మీ చిన్నప్పటి నుంచీ ఇక్కడ పని జేస్తున్నాను గనుక చనువుగా చెప్తున్నాను—ఈ అందరి మధ్యామాత్రం ఆమెను మీరు దక్కించుకోలేరు.”

“సుబ్బులూ!” అదిలించినట్లే అన్నాడు.

“వెళ్తాను బాబూ! అలస్యమైతే అమ్మగారు కోప్పడతారు.”

మీర జబ్బు నెమ్మదికావడానికి పదిహేను రోజులు తీసుకున్నది. మరి తప్పని పనులుంటే తప్ప నరహరి బయటకు వెళ్ళలేదు. నిత్యం మీర వద్దనే గడిపాడు కంటికి రెప్పలా కాపాడుతూ. కాత్యాయని వచ్చి రోజులో మూడు వంతులు అక్కడే గడిపేది అవసరాలు కనుక్కంటూ.

“ఎంత శ్రమపెడుతున్నాను మీ అక్కా తమ్ముళ్ళను? నేవ చేయాల్సింది పోయి నేవ చేయించుకుంటున్నాను!” అన్నది మీర.

“చాల్లే, నీవు త్వరగా కోలుకుంటే అంతే చాలు. చూడు—నరహరి ఎంత గాభరాపడి పోయాడో!” అన్నది కాత్యాయని.

నర్సింగ్ హోం నుంచి వెళ్ళేదారి కొత్తగా అనిపించింది మీరకు.

“ఇదేమిటి ఈ దారిన వెళ్తున్నాం? ఎక్కడికీ?” ఆశ్చర్యంగా అడిగింది.

“మన యింటికి!” గంభీరంగా అన్నాడు.

“అంటే?”

“చూస్తావుగా?”

అదునాతనమైన చిన్న రెండతస్తులమేడ-చుట్టూ పెద్ద ఆవరణతో వున్నది. కారు అగగానే మాలీ, ఒక ఆడమనిషి వరుగున వచ్చారు.

ఇదంతా కొత్తగా అనిపించింది మీరకు. మౌనంగానే భర్తను అనుసరించి నడిచింది తోపలికి.

“ఇది నీ యిల్లు; మన యిల్లు!” హాలులో కూర్చుంటూ అన్నాడు నరహరి.

ఆశ్చర్యంగా చూచింది మీర.

“పద. గదులన్నీ చూద్దాం.”

మంత్రముగ్ధురాలివలె అనుసరించింది.

“ఇక్కడ అంతా నీ యిష్టం. స్వేచ్ఛగా వుండు ఎవ్వరికీ భయపడకుండా. ఈ మాలీ అతడి భార్య పనులన్నీ చేసుకుపోతారు. నమ్మకమైన వాళ్ళు. ఇంకా నమ్మకమైన వంట మనిషెవరూ కుదరలేదు.”

“అవసరం లేదు. చాలు. నేను చేయగలను వంట.”

నరహరి ఆశ్చర్యంగా చూచాడు. అతడి

నులలో ఏదో ప్రశ్న కదులాడింది.

“ఏమిటి?”

“ఏమీలేదు, పద. బయట మొక్కలు ఏమే మున్నాయో చూద్దాం. నీక్కావలసినవన్నీ మాలితో చెప్పు, తెచ్చి నాటతాడు” అన్నాడు నరహరి.

“అలాగే.”

ఆ రకరకాల మొక్కలనూ పూలనూ చూచి మీర నిజంగా నాట్యం చేసినంత పని చేసింది.

పంజరం నుండి విడుదలైన పక్షి స్థితిలా వున్నదామె మానసిక సంతోషస్థితి.

ఆమెనే పరీక్షగా గమనిస్తున్న నరహరి పెద్ద బరువు దిగిపోయినట్లుగా తేలికగా నిశ్శబ్దం చాడు: “అమ్మయ్య! బ్రతికి పోయాను. నువ్వే మేమి అభ్యంతరాలు చెప్తావోనని చాలా సందేహించాను మొదట - ఇది కూడదూ అది కూడదూ అంటావేమోనని.”

మీర అతి గంభీరంగా సమాధాన మిచ్చింది: “అలా అనుకోవలసిన అగత్యం ఇక్కడే మున్నది? మనం అవసరం లేదనుకున్న తావున ఎంత కాలం మొండిగా బ్రతగ్గలం? అక్కడైనా మనం విడిగానే బ్రతికాం - ఇతరుల నుండి. చూసేవారికి మాత్రం ఒకే యిల్లు, ఒకే కుటుంబంగా కనబడింది. అంతే, మన నిష్క్రమణవల్ల అక్కడ కొన్ని గొడవలు తప్పి ప్రశాంతంగా వుంటారేమో?”

“మీర బుద్ధిలా మీర నిర్ణయాలు కూడా చాలా చురుకు!” అనిపించింది నరహరికి. కానీ తన ఆశ్చర్యం పైకి ప్రదర్శించలేదు.

“మరి నీ అభిప్రాయం అదే అయితే, నువ్వు నాకు ఇదివరకే చెప్పాల్సింది” అన్నాడు ప్రకాశంగా.

“నా అభిప్రాయాలు వేరు. మీ అభిప్రాయాలకూ, నిర్ణయాలకూ అనుగుణంగా నడవడం నా విధి-అంతే.”

“అయితే ఈ నా నిర్ణయం నీకు ఆనందమేనా?”

చిరుహాసంతో జవాబిచ్చింది మీర: “తన సర్వమూ అయిన వారికి అతి సన్నిహితంగా మనలుకుంటూ, స్వయంగా సేవ చేస్తూ మనశ్శరీరాలతో పూజించుతూ గడపడం ఏ శ్రీకై నా ఆనంద కారణమేనని నా అభిప్రాయం.”

ప్రశంసాపూర్వకంగా చూచిన నరహరికి ఆమె చూటలు అక్షరాలా యథార్థ మనిపించింది కొలది రోజులకే.

ఆ ఇంట ఎవరి సాక్షింపులూ లేవు. బెదిరింపులూ, అడుగుడుగునా అనుజ్ఞలూ అలజడులూ అసలే లేవు.

ఇద్దరి మాటా ఒకటే కావడంతో అనురాగమే అక్కడ నాట్యమాడసాగింది.

అతడు నిద్రలేచే సమయానికే ఆమె స్నానం, పూజ ముగించి కాఫీ కప్పుతో సిద్ధంగా నిలబడివుంటుంది. అతడు బయట పనులపై వెళ్ళే వరకూ వెంట వెంట తిరుగుతూ అన్నీ అమరుస్తూనే వుంటుంది.

నిర్మల వదనంతో పీడ్కోలిస్తుంది - “త్వరగా వస్తారు కదూ?” అంటూ.

అతడు తిరిగి వచ్చే సమయానికి ఆవరణలోనే ఎదురు వస్తుంది చిరునవ్వుతో వనసుందరిలా స్వాగతమిస్తూ.

చిలిపి నవ్వులతో, సులలిత హాస్యాలతో సరళ సంభాషణలతో వెల్లివిరిసే ప్రేమ మందిరం ఆ గృహం. అనురాగలతల లల్లుకున్న రాగ నిలయమది. భువిలో వెలసిన స్వర్గం. ఒకరినొకరు అర్థం చేసుకుని గౌరవించుకున్న భార్యాభర్తలున్న గృహం.

పాలూ తేనెలలా కలిసిపోయిన ఆ భార్యాభర్తలకు రోజొక నిమిషంగా గడచిపోతున్నది.

26

“మీరా స్వర్గ-చలిగలి స్వర్గకన్న చల్లగా హాయిగా వున్నది” మీరా చేతిని పట్టి తన గుండెలపై అడుముకుంటూ అన్నాడు నరహరి: “ఎప్పుడూ యిలా నా ఎదుటనే- సరసనే వుండు మీరా. ఆ పనీ ఈ పనీ అంటూ పారిపోకు.”

సుతారంగా నవ్వుతూ, సున్నితంగా చేయి విడిపించుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తూ “అయితే ప్రేమనే బోంచేద్దాం. ఇలా కూర్చుంటే కడుపులు నిండిపోతాయి,” అన్నది మీరా.

“అదేమో నాకు తెలియదు. నేనింటి వద్ద వున్నంతసేపు నువ్వు మాత్రం ఇలా నా ఎదుట వుండవలసిందే!”

చిరునవ్వుతో తల వాల్చుకుంది మీరా.

“మీరా!” ఆమె కురులు సవరించుతూ ఆప్యాయంగా అన్నాడు: “ఒక్క మాట అడుగుతాను. సూటిగా సమాధానం చెప్పు-చెప్తావా?”

“ఏమిటి? అడగండి” అన్నది మీర దడదడలాడే గుండెలతో.

“ఏదీ, ఇలా చూడు.”

బలవంతంగా చూపులు అతడివైపు త్రిప్పింది. ‘భగవాన్! అతడడగబోయేది ఏమై వుంటుంది?’

“మన వివాహమై ఎన్నాళ్ళైంది చెప్పు?”

ఈ అప్రస్తుత ప్రశ్న ఏమిటో అర్థం కాక ఆలోచిస్తూ, “మూడు నెలలకుపైగా!” అన్నది మీరా.

“ఔనామరీ! ఇంకా నా దగ్గర నీకు సిగ్గు ఎందుకు? అసలు నావైపు సరిగా చూడడానికి, నాతో సూటిగా మాట్లాడటానికికే అంత బెదిరిపోతా వెందుకు చెప్పు? నేనేమైనా అంత రాక్షసుణ్ణా?”

మీర మాట్లాడలేదు. వారి వున్న కనురెప్పలు ఒక్కసారి లేచి మళ్ళీ వారిపోయాయి.

“నేను మాట్లాడించితే తప్ప, నీకై నీవు మాట్లాడవు. ఇలా ఎంతకాలం చెప్పు? ఎందుకంత మందంగా వుంటావు? చక్కగా నువ్వు గలగలలాడుతూ నవ్వుతూ కబుర్లు చెప్తే వినాలని, సాధ్యమైనంత త్వరగా వచ్చి యింటి దగ్గర వాల్చాంటాను. నువ్వు మాత్రం అలాగే పరాయి వాడి ఎదుట జంకుతూ బిడియ పడ్తూ వున్నట్లుగా ప్రవర్తిస్తావేం-కారణం ఏమిటి?”

తన చేతి గజలను సవరిస్తూ ప్రశ్నిస్తున్న అతడి స్పర్శలో నిండు ప్రేమా. అనురాగం పొంగి పొరలుతున్నాయి.

“కారణం....ఏమీలేదు-నా స్వభావమే అంత.” అతి బలవంతంగా సమాధానం చెప్పింది మీర.

“ఊహా!.. అది కుదరదు. ఈ స్వభావాన్ని మార్చుకో మీరా!” నరహరి స్వరంలో లాలింపు, అభ్యర్థన ధ్వనించాయి. “నువ్వు నాకు భయపడ్తూ, గౌరవం ప్రకటిస్తూ వుండాలని నేనేప్పుడూ అనుకోవటం లేదు. నన్ను....ఆరాధిస్తూ ప్రేమిస్తూ నాతో కలిసిపోవాలి-ఒక స్నేహితురాలిలా!” తగ్గు స్థాయిలో అతి మార్దవంగా పలుకుతున్నా ఆ గళంలో ఏదో యుగయుగాల ప్రేమ ప్రవహిస్తున్నట్లే వున్నది.

అతడు ఏమడుగుతాడో అనే భయంతో, ముకుళించుకు పోయిన మీర ఆ మాటలు విని పులకించింది.

ఆమెకు తెలుసు - త్రికరణకుద్దిగా నరహరి తనను ప్రేమిస్తున్నాడు. బహుశా ఈ భూమిపై ఏకొందరో అదృష్టవంతులైన వనితలకు అటువంటి పతి ప్రేమ లభిస్తుంది. కానీ....కానీ తాను

అదృష్టవంతురాలేనా? ఆమె మనసులో నిత్యం ఏదో శంక-తన విషయాలు ఎప్పుడతనికి ఏమి తెలిసి ఈ ప్రేమంతా కర్పూరంలా హరించుకు పోతుందో అనే భయం అనుక్షణం క్రుంగదీస్తూ భర్తతో నిర్మలంగా కలసిపోసేయకుండా అడ్డు గోడవలె నిలబడుతుంది.

‘భగవాన్: ఏమి చేయదలచుకున్నావు? ఈ గోడను తొలగిస్తావా లేక యింకా గట్టిబరచడానికి ప్రయత్నిస్తున్నావా? ఈహా తెలిసిన నాటి నుండి కూడ చింతామగ్నమూ, సమస్య తోరణమే అయింది నా బ్రతుకు’ అనుకుంది ఆమె.

ఆ కన్నులనుండి స్రవిస్తూన్న కన్నీటిదారలను చూచి కలవరపడిన నరహరి, “ఏమిటి మీరా? నేనేమీ పరుషంగా మాట్లాడలేదే? ఎందుకంత జేలవైపోతావు చెప్పు?” అని ఆ కన్నీళ్ళ నొత్తుతూ అక్కున జేర్చుకున్నా ఆ జలధారలు ఆగలేదు.

“ఏమిటి మీరా? ఏమిటి చెప్పు?” మరింత దగ్గరికి తీసుకుంటూ లాలనగా అడిగాడు నరహరి.

“ఏమీలేదు.” ఎలాగో మాట్లాడ గలిగింది మీరా. “చిన్ననాటి నుండి తల్లిదండ్రుల ప్రేమలకు కరవైన నేను.....అమృతధారవంటి మీ ప్రేమలో మునిగి పోతున్నాను....”

“అదుగో, అలాటి మాటలు వద్దు.”.....

“నిజమే అంటున్నాను. భగవంతుడే మీ రూపంలో నన్నిలా వరించాడా అనిపిస్తుంది.”

“అబ్బా! మా మీర ఎంత మాటకారి!”

“కాదు మీ ప్రేమ, అనురాగం నన్ను మెల్లగా మాటకారిని చేస్తున్నాయేమో!”

“ఎప్పుడూ అలాగే మాట్లాడ్తుండు మీరా. మౌనంగా కూర్చోకు. నా ఎదుట భయపడకు, న్వేచ్ఛగావుండు. చూడు....అసలు ఎందుకు భయం చెప్పు? నేనెప్పుడైనా కోపంగా వుండగా చూశావా నువ్వు?”

“కాదు,” అంతలో మళ్ళీ మీర ముఖంలో ఆనందమూ నవ్వు అంతరించి, ఉత్సాహంగా మాట్లాడ్తూన్న స్వరం నీరసపడి పోయింది. “నేను చిన్నప్పటినుంచీ అందరి ప్రేమలకూ దూరంగా ఉండి పెరిగాను. పెన్నిధిలా లభించిన మీ ప్రేమకు కూడా దూరమౌతానేమో, మీ మనసు మారిపోతుందేమోనని నాకు భయంగా వుంటుంది.”

“ఛ ఛ....అలాంటి అనవసర ఆలోచనలు వదిలెయ్యి మీరా. నా మనసు ఎప్పుడూ మారదు.

మీ భాషాబివృద్ధికి

పురాణాలలో వచ్చే పాత్రలకు ఒక్క పేరే చెప్పుకో గలిగితే - మీది పస్తు మార్కె:

కాకుండా మరికొన్ని పేర్లు కూడా వున్నాయి.

ఉదాహరణకు-శ్రీరాముడికి ‘రాఘవుడు’ అనే పేరున్నది. అలా - ఈ కింద వున్న కొన్ని పేర్లకు ఎదురుగా మరికొన్ని పేర్లున్నాయి. ఆ పేర్లు ఎడమపక్క వున్న పేర్లకు తగ్గవి కావు. మీరు ఆలోచించి, ఎడమ పక్కన వున్న పేర్లకు ఎదురుగా ఏ పేరుండాలో వేరేగా రాసి పెట్టుకోండి. మీరు అనుకున్నవి తప్పో ఒప్పో ఈ సంచికలోనే వున్న సమాధానాలతో సరిపోల్చుకోండి! ఆస్నీ సరిగ్గా

1. శివుడు	....	సుయోధనుడు	8
2. అర్జునుడు	....	శ్రష్ట	10
3. భీష్ముడు	....	దారాదరుడు	1
4. హనుమంతుడు	....	గజాననుడు	7
5. లక్ష్మణుడు	....	ధనంజయుడు	2
6. ధర్మరాజు	....	కాళికుడు	9
7. విష్ణుశ్వరుడు	....	మారుతి	4
8. దుర్యోధనుడు	....	యుధిష్ఠిరుడు	6
9. విశ్వమిత్రుడు	....	గాంగేయుడు	3
10. బ్రహ్మ	....	సౌమిత్రి	5

నీ ముఖం ఎప్పుడూ మారకూడదు. పూర్ణచంద్ర బింబంలా ఎప్పుడూ నాకు దర్శనమిస్తుండాలి. నీ కనులలో ఆ తేజస్సు, ఆ కళకళలా నిత్యం కనిపించాలి.”

భర్త - ప్రేమగా తనను దరి జేర్చుకొని ఆదరంగా పలుకుతూంటే యంతకంటే జీవితంలో ఏ శ్రీ కోరదగిన పెన్నిధి వుండదనుకున్నది మీర.

‘జీవితాంతం ఈ తృప్తికన్న నేను నిన్ను కోరే దేమీలేదు భగవాన్: ఈ జన్మలో ఇది నేను కోరే ఒకే ఒక కోరిక’ అని మౌనంగా ప్రార్థించింది.

27

అర్ధరాత్రి చలిగాలికి మెలకువ వచ్చింది మీరకు. పంకా ఫుల్ స్పీడ్ లో తిరుగుతున్నది. తల తిప్పి చూచింది. నరహరి మంచి నిద్రలో వున్నాడు. చదువుతూ చదువుతూనే నిద్రపోయినట్లున్నాడు-కొన్ని కాగితాలు పక్కమీద మరికొన్ని గుండెలపై వున్నాయి. తలవైపుగా మంచం పక్కన రెండు లైట్లు వెలుగుతునే వున్నాయి.

లేచి సవ్వడి కాకుండా ఆ కాగితాలన్నీ తీసి ప్రక్కన బేబుల్ పై పెట్టింది. తలక్రింద దిక్కు సరిచేసి, కాలువా కప్పింది. అతడి సుదుటిపై పడ్తూన్న క్రాఫును సరిజేస్తూ కొన్ని షీటలు ఆ మోహన రూపాన్ని అలా చూస్తూండీపోయింది. ఎన్నో భావతరంగాలు ఆ మనసున పొంగ సాగాయి.

ఎక్కడ నరహరి! ఎక్కడ తాను! ఏమి విధి చిద్విలాసాలు! తలదండ్రులచే పరిత్యజించబడి, పరాయి యింట పెరిగిన తనకు తనదనబడే ఒక ఇల్లా, ఇంత ముచ్చటైన సంసారమూ ఏర్పడ గలదని ఏనాడైనా ఊహించిందా? ఇంత ప్రాణాధికంగా ప్రేమించి గౌరవించే భాగస్వామి లభించగలరని స్వప్నమందైనా తలచిందా? తన వంటి భాగ్యశాలులను ఈ సమాజంలో వేళ్ళపై రెక్కింపవచ్చనడం అతిశయోక్తి కాదు.

పరవశావస్థలో ఆలోచనలలో కొట్టుకుపోతున్న ఆమె అంతలో స్ఫురించినట్లుగా, అతడి పాల భాగాన్ని సవరించుతున్న తన చేతిని వెనక్కు తీసుకున్నది. ‘అతడికి నిద్రాభంగం కాదా?’

సవ్వడి కాకుండా లేచి వెనుదిరిగిన మీర ఆడుగు ముందుకు వేయలేకపోయింది.

ఆమె పైట చెంగు నరహరి గుప్పిట బింబంప బడింది. కనులు మూసుకునివున్నా నవ్వుతున్న పెదవులు-అతడు మెలకువగా వున్నట్లు చాటుతున్నాయి.

“అబ్బ, ఎంత చతురులు! నిజంగా నిద్ర పోతున్నారనుకున్నాను!” సున్నితంగా విడిపించుకో ప్రయత్నించింది మీర.

“ఎంత నేర్పరివి! స్వయంగా వచ్చి నిద్ర లేపి, పైగా నిద్ర మోపుతున్నావ్!”

“క్షమించండి. అపరాధమే.”

“అపరాధానికి శిక్ష వేయక తప్పదు!”

“తర్వాత చూద్దాం. నిద్రపోండి.”

విశేష వార్త!

పనితల ఉద్ధరణ కోసం 1976 నుంచి 1985 దాకా-ఒక దశాబ్ద కాలాన్ని "ఐక్యరాజ్య సమితి పనితా దశాబ్దం" గా పరిగణించాలని ఐక్యరాజ్య సమితికి చెందిన సోషల్ అండ్ హ్యూమానిటేరియన్ కమిటీ వారు ఇటీవల ఒక తీర్మానం చేశారు. ఆ మధ్య మెక్సికోలో అంతర్జాతీయ మహిళా సంవత్సరం సందర్భంగా చేసిన నిర్ణయాలకు అనుగుణంగానే ఈ తీర్మానంలోనూ పనితల "సమానత్వం, అభివృద్ధి, శాంతి" పెంపొందించాలని ప్రకటించారు. ఈ తీర్మానంలో ఐక్యరాజ్య సమితి అధ్యక్షుల శ్రీల పురోగతికి దోహదం చేసే పరిశోధన, బోధన చెయ్యడానికి వీలు కలిగించాలని పేర్కొన్నారు; అందుకు ఒక అంతర్జాతీయ సంస్థను వెలకొల్పాలని నిర్ణయించారు. ఈ 'పనితా దశాబ్దం' మధ్య అంతవరకూ శ్రీల పురోగతి కోసం జరిపిన కృషి గురించి, ఇంకా అమలు జరపవలసిన కార్యకలాపాల గురించి పరిశీలనలు జరుపుతారు. ఈ పదేళ్ళలోనూ ప్రపంచం మొత్తం మీద శ్రీలకు పురుషులతో సమానమైన స్థాయిని, ప్రత్యేకతను కలిగించడానికి కృషి జరపాలని ఈ కమిటీ సిఫార్సు చేసింది.

వినతి

'వైద్య సలహాలు' శీర్షికకు ప్రశ్నలు వంపేవారు వాటిని డాక్టర్ పేరిట వ్యక్తిగతంగా కాక, ఎడిటర్, పనిత, చందమామ బిల్డింగ్స్, మద్రాసు - 26 అనే చిరునామాకే వంపాలి. కవర్లో రాసి వంపుతూ, కవరు వైపు 'వైద్య సలహాలు' అని పై మూలగా రాయాలి. పరితలు ఈ చిన్న నియమాలు పాటించి సహకరించగలరని ఆశిస్తున్నాము. కాము రాసే లేఖలు రహస్యంగా ఉండాలనుకున్నవాళ్ళు ఆ విషయం రాయాలి.

'పనిత' కు వంపే కథలు సాధ్యమైనంత చిన్నవిగా ఉంటే ప్రచురించడానికి సులభంగా వుంటుంది. కథలతోబాటు తమ చిరునామాతో, తగినన్ని స్థాంపులు అతికిన కవరు కూడా వంపాలి. కాము వంపుతున్న రచనలు ఏవైనా, అవి తమ సొంత రచనలే అని కూడా రాయడం అవసరం. ప. సం.

"ఊహు..." పసిబిడ్డ మారాం చేసినట్లే అన్నాడు : "ఇంత నిర్మలమైన రేయి మనవంటి వాళ్ళు నిదురపోవటానికేనా?"

తనను అప్పటికే బంధించిన ఆ చేతులను విడిపించుకోవటానికి వ్యర్థప్రయత్నం చేసింది. "అసలే పొద్దుపోయేవరకూ చదువుతున్నారు. ఇంతగా నిద్ర లేవపోతే ఆరోగ్యం పాడు కాదా?" బతిమాల్తున్నట్లే అన్నది.

సరళ సౌమ్యతలు ఉట్టిపడుతున్న ఆ మూర్తిని మరింత యురిపెంగా చూస్తూ గోముగా అన్నాడు : "నిద్రపోతున్నానో లేదో, దుప్పటి కప్పుకున్నానో లేదో అంటూ అపరాధివేళ కూడ పసిబిడ్డను సాకినట్లే ఆలన పాలనలు చూచే అర్థాంగి సమక్షంలో అనారోగ్యం ఆమడదూరం పారిపోదూ?"

"చాలెండి పొగడ్తలు."

"పొగడ్త కాదు మీరా : నీ వంటి శ్రీలకు భార్య అనే సామాన్య పదం అన్వయింపదు."

"మరి? ఏమనాలి?"

"ప్రియ, ప్రియబాంధవి, ప్రాణసఖి, ప్రాణేశ్వరి, ఇల్లాలు....ఏ పదమైనా పూర్తిగా న్యాయం చేకూర్చటం లేదు!" రహస్యం చెప్పినట్లే అన్నాడు చెవిలో.

"రచయితలు కదా : మీరేమైనా కొత్త బిరుదీయండి."

"అదే ఆలోచిస్తున్నాననుకో....ఆ విషయం రేపటికి వాయిదా వేద్దాం...."

మరి సంభాషణకు అవకాశం కలుగలేదు.

నిద్ర మేలుకోగానే మీర చాలా నిగ్గుపడింది. గడియారం ఏడు గంటల కాలాన్ని సూచిస్తున్నది. ఇంత పొద్దెక్కివరకూ తాను ఏ నాడూ నిద్రపోలేదు అనుకుంది ఆమె.

నరహరి ఇంకా మంచి నిద్రలో వున్నట్లు అతడి ఉచ్చాస నిశ్వాసాలే చెబుతున్నాయి. అతడిని నిద్ర లేపేందుకు ముందుకు సాగిన చేయి-అంతలోనే గడచిన రాత్రి మధురానుభూతి, మధురాతి మధురమైన సంభాషణ జ్ఞప్తికి రాగా ఆగిపోయింది. స్నాన సమయంలోనూ, పూజా సమయంలోనూ కూడా ఆ నాడు ఆమెకు నరహరి, అతడి మంచితనమూ గుర్తుకువచ్చి ఆమెలో కొంత ఆత్మ విమర్శ కూడా రేకెత్తింది.

'ఔను. ఈయన సాహచర్యంలో నేను మారుతున్నాను. కరకు దెబ్బలతో మోటుదేరి

మొద్దుబారిపోయిన నా మనసు ఈ నవనీతపు పూతవల్ల కరిగి, తిరిగి సున్నితత్వాన్ని సంతరించుకుంటున్నది. ప్రేమ స్వభావాన్ని, జీవితపు పరిపూర్ణతనూ ఆకళింపచేసుకుంటున్నది.'

పూజానంతరం గదిలోకి వెళ్ళి మళ్ళీ చూచింది. నరహరి అలాగే ఆదమరచి నిద్రపోతున్నాడు.

అతని నిద్రకు భంగం కలిగించలేక, రాత్రి అతడంత శ్రద్ధగా చదువుతున్న కథ ఏమిటో చూడాలనే కుతూహలంతో ఆ కాగితాలన్నీ తీసుకున్నది.

భర్త చేసిన ఆ క్రొత్త రచనను ప్రశాంత వాతావరణంలో చదవాలనే కోరికతో, క్రింద ఆవరణలో పూలమొక్కల నడుమ కూర్చున్నది.

శ్రీ: ఆదది; అబల; భారత శ్రీ.

రచనకు ఏ శీర్షికను నిర్ణయించాలో నిశ్చయం కాక తికమకపడ్డాన్నట్లుగా స్పష్టికరిస్తున్న ఆ నాల్గు పేర్లనూ చూచి నవ్వుకుంటూ చదవటాని కుపక్రమించింది.

ఎంత చేయి తిరిగిన రచయితలైనా మళ్ళీ కొత్త రచనను పూరింపటానికి కష్టపడవలసిందే కదా! కథలో లీనమై పోయిన మీర, "అమ్మగారూ" అని మల్లి మూడుసార్లు పిలిచిన తర్వాత తలెత్తి చూచింది విసుగ్గా.

అప్పుడే కారు దిగి వచ్చిన మంగమ్మనూ, వర్గ నమ్మనూ చూచి గతుక్కుమన్నది.

"రండి రండి." సాదరంగా ఆహ్వానించింది మీర.

"మా అబ్బాయేడీ! అప్పుడే వెళ్ళిపోయాడేమిటి?" చిటచిట లాడ్తున్న ముఖంతో అడిగింది వర్గనమ్మ.

"ఉన్నారు ఇంట్లోనే - ఇంకా నిద్రలేవలేదు. లేపమంటారా?" సవినయంగా ప్రశ్నించింది మీర.

"ఏమిటి?" వర్గనమ్మ ప్రేళ్ళు బుగ్గలు నొక్కుకున్నాయి. కనులు ఏదో విపరీతాన్ని సూచిస్తూండగా, "ఉదయం తొమ్మిది గంటల వరకూ నిద్రా? ఏం అరిష్టం పట్టుకున్నదో కొంపకి?"

ఉదయమే విన వస్తున్న ఆ శాపనార్థానికి చివుక్కుమన్నది మీర హృదయం. "రాత్రంతా ఏదో రాసుకుంటూ చదువుకుంటూ నిద్రపోలేదు. అందుకూ....." ఇంకా యేమో చెప్పబోయింది కానీ మంగమ్మ కసిరి ఆపుజేసింది.

[నశేషం]

[చేతులు కాలిన తర్వాత : 37 వ పేజీ నుంచి]
“వాని చుట్టూ అది. ఏం చేస్తాం? అంతా దైవ నిర్ణయం. మన చేతిలో ఏమీ లేదురా” అనేసింది.

ఆ రాత్రి అంతా ఆలోచనలతో గడిపాను. తెల్లవారిన యిరువార మావయ్య పేరుతో ఒక ఉత్తరం రాసి పంపేశాను.

“మీరు చూచిన సంబంధం రాధకు చేయటానికి వీలులేదు. రాధను నేను చేసుకుంటాను. మీకు రాధని నాకు యిచ్చి చేయటానికి ఇష్టం లేకపోతే యావజ్జీవితం బ్రహ్మచారిగా వుండిపోతాను....” అని వ్రాసి పంపేశాను. మూడో రోజు కల్లా మావయ్య వచ్చాడు. నన్ను ఆశ్చర్యంగా, జాలిగా చూశాడు. నేను పట్టించుకోలేదు. మావయ్య నాన్నకి అంతా చెప్పేసరికి, నాన్న ఉగ్రనరసింహావతారం ఎత్తారు. అనరాని మాటలు అన్నారు. అమ్మ కూడా కోపంగానే వుంది.

మావయ్య కూడా మందలించాడు : “నీకేంరా రాజాలా వుంటావు. ఆ దరిద్రురాలిని చేసుకుని నువ్వే సుఖపడతావు?” అని.

ఆ క్షణంలో నాకు ఎవరి మాటలూ చెవికి ఎక్కలేదు. మావయ్య వెంట బయలుదేరాను. నాన్న, అమ్మ మాట కాదని.

మూడవరోజు పెళ్ళి అనగా ఆ రాత్రి రాధ నాలో అన్నది:

“బావా నువ్వు త్యాగం చేస్తున్నావు. నన్ను చేసుకోవటానికి ఎందుకు సాహసిస్తున్నావో అర్థం కావటంలేదు. అందమైన వాళ్ళు, వేలకి వేలు కట్నాలు యిచ్చేవాళ్ళు, విద్యాధికులు వస్తారు నువ్వు కావాలనుకుంటే. నన్ను తొందరపడి చేసుకుని జీవితాంతం బాధపడాల్సి వస్తుందేమో” అంటూ, ఎంతో బ్రతిమాలుతున్నట్టుగా చెప్పింది.

“అవును కోరి చేసుకుంటానంటే అట్లాగే వుంటాయి కబుర్లు. నువ్వు నన్ను పరీక్షిస్తున్నావా?” అన్నాను ఆవేశంగా.

“బావా! నువ్వు యింత కోపిష్టివి, తొందర పాటు మనిషివి అనుకోలేదు.” అని కన్నీరు తుడుచుకుంటూ చిరునవ్వుతో క్షమాపణలు అడిగింది.

శుభలేఖలు పంపినా, మావయ్య స్వయంగా వెళ్ళి పిలిచినా, నాన్న రాలేదు; అమ్మని రానీయలేదు. నా పెళ్ళికి, వాళ్ళిద్దరూ లేకుండానే పెళ్ళి జరిగిపోయింది.

రాధని చేసుకుని తల్లితండ్రులకి దూర

మయ్యాను. నా పెళ్ళి అయిన రెండేళ్ళ తరువాత నాన్న చనిపోయారు పక్షవాతం వచ్చి. తరువాత రెండేళ్ళకి అత్తయ్య కూడా చనిపోయింది. నేను జూలూరి లెక్కరర్గా ఉద్యోగంలో చేరాను. రాధతో నా జీవితం నందనవనంలా వుండేది. అమ్మ చూత్రం మౌనంగా వుండేది. చెల్లెళ్ళిద్దరికీ పెళ్ళిళ్ళు జరిపించి పంపించేశాను. రాధ అమ్మని దేవతలా చూసేది. అన్ని పనులూ తనే చేసేది. అట్లా జరిగిపోతున్న రోజుల్లో, తోటి లెక్కరర్ జయరాంనో బాగా పరిచయం అయింది. అతను ఒకనాడు తన ఇంటికి తీసుకువెళ్ళాడు. కబుర్లు అయ్యాక తన చెల్లెలు కోమలని పిలిచి పరిచయం చేశాడు.

‘ఈమె నా సిస్టర్ కోమల ఎమ్. బి. బి. ఎస్.’ అంటూ. ఆమెను చూడగానే నా మతిపోయింది. ఆమెను చూడటానికి రెండు కళ్లు చాలవేమో అనిపించింది. పాలరాతి బొమ్మలా వున్నది. కోమల చిరునవ్వు నా గుండెని రుల్లుమనిపించింది. అద్వితీయమైన సౌందర్యం ఆమెది. ఎంతో చనువుగా, ఆప్యాయంగా మాట్లాడింది. ఆమె సమయంలో గంటలు క్షణాల్లా దొర్లిపోయినాయి. ఆమె అందమైన రూపం నా హృదయంలో చిత్రంగా హత్తుకుపోయింది.

“అప్పుడప్పుడు వస్తుండండి. మర్నీ పోరు కదా.” అంటూ నవ్వింది కవ్వింపుగా. “నిన్ను మరచిపోవటం ఆ బ్రహ్మకేమైనా తరమేమోగాని, నా తరం కాదు” అనాలనిపించింది. కానీ, మౌనంగా చిరునవ్వు నవ్వి వూరుకున్నాను.

ఇంటికి రాగానే, తెల్లని దుస్తుల్లో తల నిండా విరజాజలలో, చిరునవ్వుతో ఎదురైంది రాధ. ఆమెను చూడగానే నా హృదయం బాధతో మూగింది. కానీ అంతలోనే తమాయించుకుని మామూలు మనిషిని అయ్యాను. కానీ ఏదో తెలియని అసంతృప్తి, బాధ నాలో ప్రవేశించాయి. జయరాం ఇంటికి రాకపోకలు ప్రారంభించాను. నా మనస్సు నా స్వాధీనం తప్పింది కోమలని చూడటంతో. నా మనస్సుకి కళ్ళాలు లేవు. కోమలతో నా పరిచయం పెరిగింది. ఆమె కవ్విస్తూ, నవ్విస్తూ మాట్లాడేది. ఆమె వశం అయ్యాను. ఆమెతో సినిమాలు, షికార్లు ఎక్కువైనాయి. ఒక్కో రాత్రి నా ఆలోచనలన్నీ అనేక రూపాలు దాల్చేవి. రాధ అంటే విసుగెత్తింది. కోమల అందం నన్ను పిచ్చివాణ్ణి చేసింది. కోమ

లని వివాహం చేసుకుంటేనో అనిపించేది. జయరాం తనకి కోమలకి పూర్తి స్వేచ్ఛనిచ్చాడు. తన కోరిక ఏదీ కాదనడు. తన ఆలోచనలు వింతగా సాగేవి. తను ఇంటికి రాగానే చిరాగ్గా వుండటం చూసి ఎన్నోసార్లు అడిగింది రాధ.

“మీరు ఎందుకో మారిపోతున్నారు. ఈ మధ్య చిరాకు ఎక్కువైంది” అంటూ వుంటే తను సమాధానం చెప్పకపోగా, మరింత విసుక్కునేవాడు.

రాధకు దూరం కావటానికి ప్రయత్నించసాగాడు. రాత్రిళ్ళు ఆలస్యంగా రావటం గమనించి కూడా, రాధ అడిగేదికాదు. ఒకవేళ అడిగినా ఆమెకి తను యివ్వబోయే సమాధానం ఎటువంటిదో ఆమె వూహించుకొని వుండవచ్చు. అందుకే ఎలాంటి ప్రశ్నావేసేదికాదు.

కోమల ఒకసారి అడిగింది. “రవీ మీ ఇంటికి రావాలని వుంది. రమ్మంటావా?” అని.

ముందు రమ్మనటానికి సంశయించినా, ఆమె మాట కాదనలేక పోయాడు. అమ్మని పరిచయం చేశాడు ముందు. రాధను చీదరింపుగా చూస్తూ “ఈమె మీ పని మనిషా?” అని అడిగింది.

ఏమీ జవాబు చెప్పలేకపోయాడు.

“చీ....చీ....ఎంత ఘోరంగా వుందో. నీ ఇంట్లో ఎలా వుంచావు రవీ!” అన్నది చిరాగ్గా కోమల.

రాధ ఆమె మాటలు పట్టించుకున్నట్టులేదు. కాఫీ టీఫెన్ యిచ్చి ఎంతో మర్యాద చేసింది. కానీ ఆమె కళ్ళు తడికావటం తను గమనించాడు. కోమలతో తనకు స్నేహం అని గ్రహించింది కాబోలు రాధ. తనలో తనే కుమిలిపోయేది. అమ్మ మంచం పట్టింది హఠాత్తుగా. ఆమెకి రాత్రింబవళ్ళు మేలుకుని ఎంతో నేవ చేసేది. అమ్మ ఒక రోజు కన్ను మూసింది. అమ్మ పోవటంతో తనకి మరింత స్వేచ్ఛ లభించింది. అవసరమైనదానికి, అనవసరమైనదానికి కూడా రాధను విసుక్కువటం ప్రారంభించాడు. రాధని ఒక్కోసారి కొట్టేవాడు కూడా. రాధ క్రమేణా కృశించి పోసాగింది. తిండి తినేదికాదు. నిద్ర పోయేదికాదు. ఎప్పుడూ ఆలోచిస్తూ గడిపేది.

ఒక రోజు పనిమనిషి సుబ్బులు చెప్పింది “అమ్మగారు గుండెనొప్పి వచ్చి పడిపోయారు” అని. ఎందుకో ఆ క్షణంలో రాధని చూడాలని పించి పోబోతుండగా, కోమల ఫోన్ చేసింది. ఆమె ఆహ్వానాన్ని కాదనలేక రాధ సంగతి మరచి వెళ్ళిపోయాను.

శంఖాలముగ్గు

సంక్రాంతి పండుగ వస్తున్నది. అంచేత చాలా మంది వసంతలు సంక్రాంతికి కొత్త కొత్త ముగ్గులతో తమ ఇళ్ళను అలంకరించాలని అనుకుంటూ ఉండవచ్చు. అటువంటి వారికోసం ఈసారి ఈ 'శంఖాల ముగ్గు'ను ఎలా వెయ్యాలో వివరిస్తున్నాము. ఈ ముగ్గు వెయ్యడం పెద్ద కష్టమేమీకాదు.

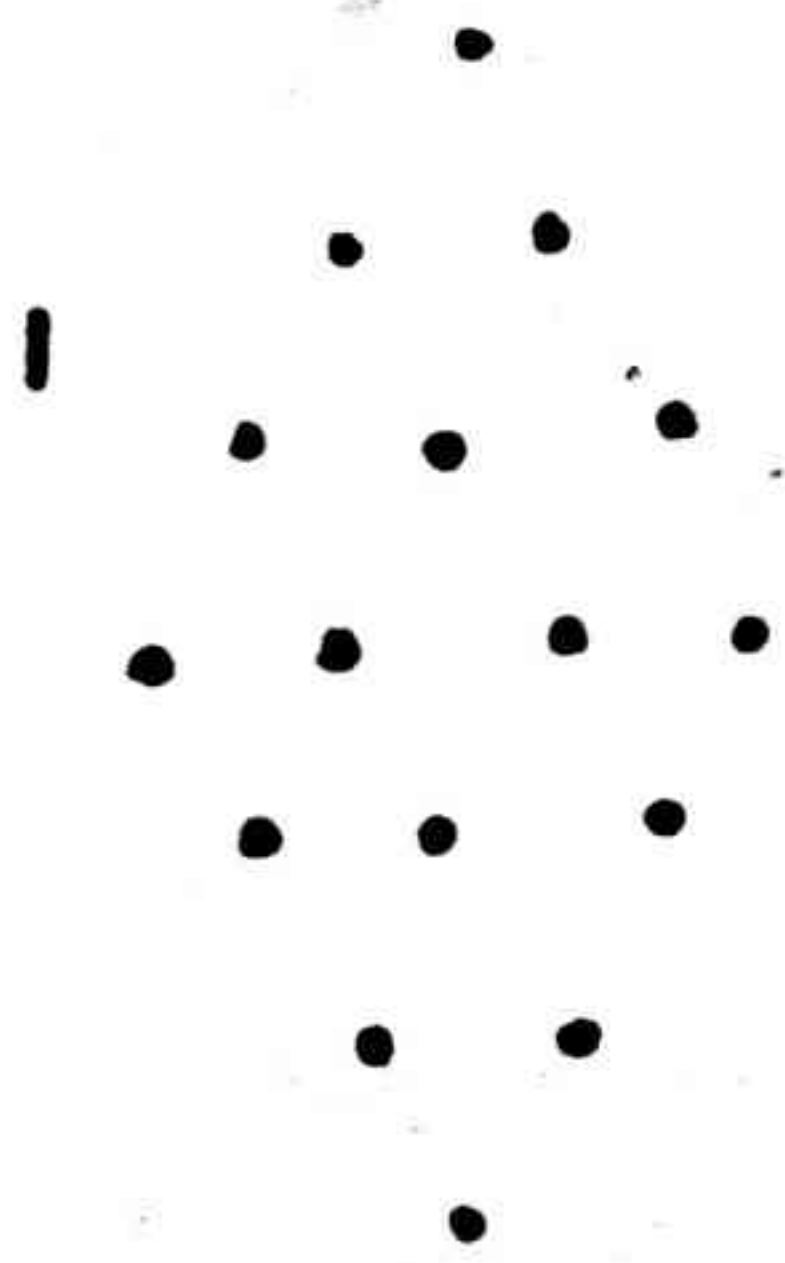
మొదటి నాలుగు చుక్కలు ఒక వరుసలో పెట్టుకోవాలి. ఆ తర్వాత ఆ వరుసకు రెండు వైపులా ఒక్కొక్క చుక్క చొప్పున తగ్గిస్తూ ఒక చుక్క వచ్చేదాకా చుక్కలు పెట్టి ఆపాలి. (చిత్రం - 1 చూడండి).

తర్వాత ఆ చుక్కలను చిత్రం 2 లో చూపినట్లు

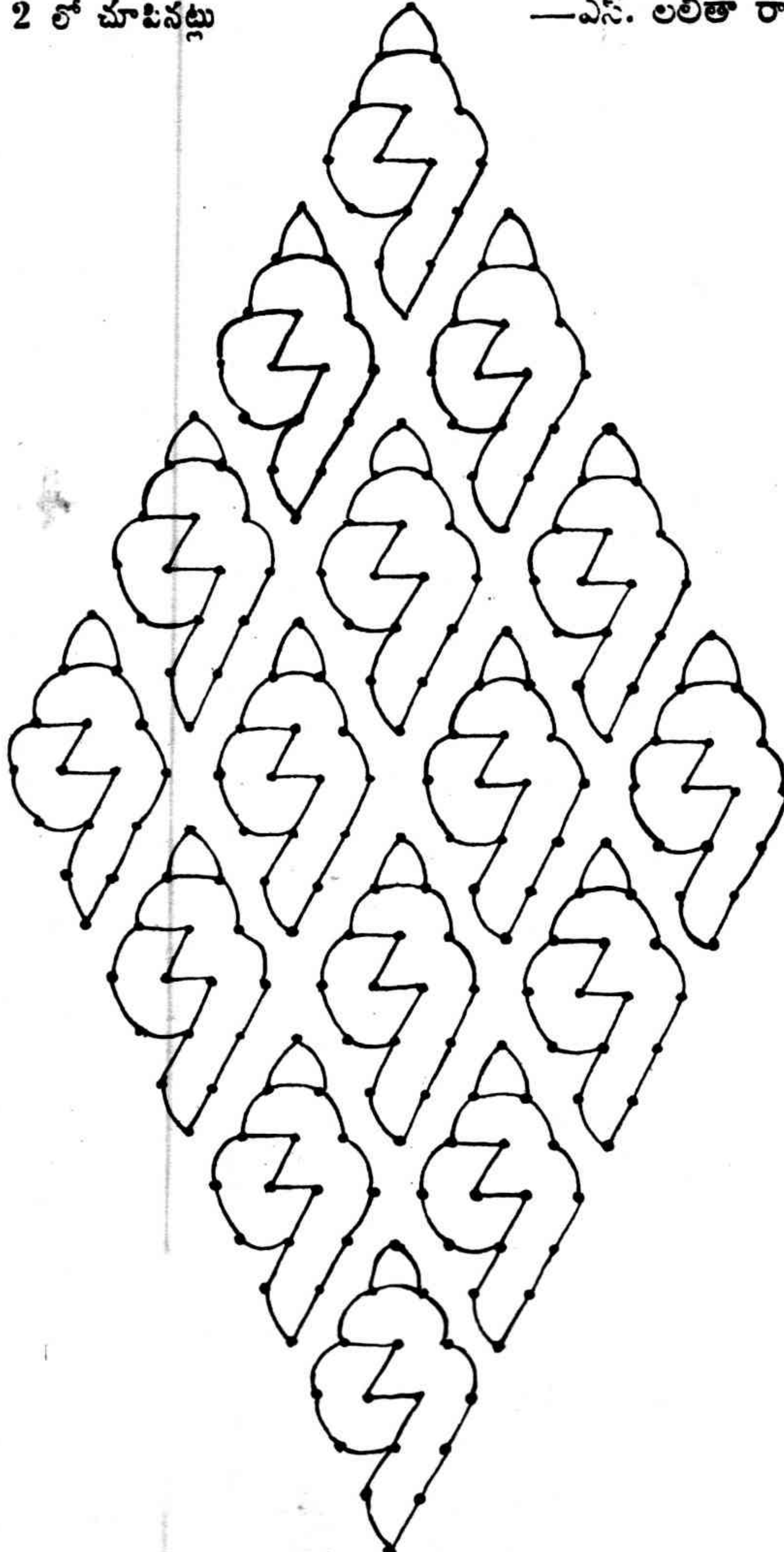
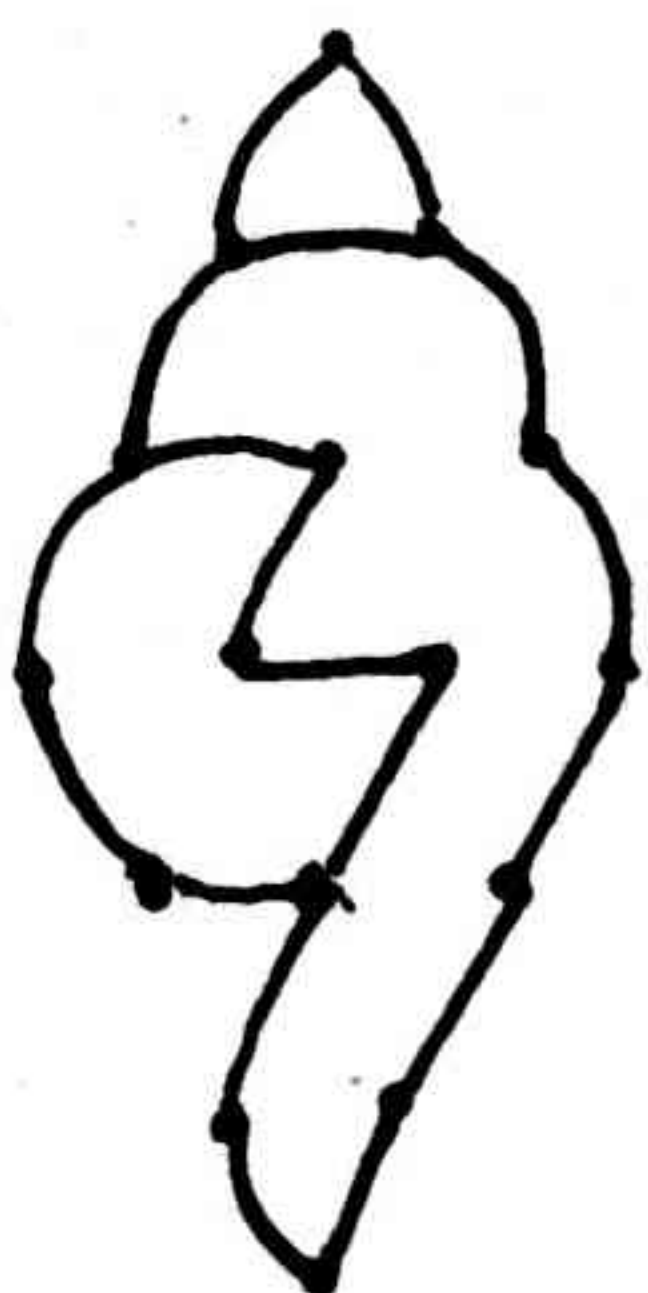
శంఖం ఆకారం వచ్చేటట్లు కలపాలి. ఇప్పుడు ముగ్గులో ఒక శంఖం తయారైంది.

మరింత పెద్దముగ్గు కావాలనుకునేవాళ్ళు మరి కొంత ముందుకు వెళ్ళాలి. వారు మొదట ఒక వరుసలో 16 చుక్కలు ఉంచాలి. ఆ తర్వాత దానికి రెండువైపులా ఒక్కొక్క చుక్క చొప్పున తగ్గిస్తూ, రెండువైపులా ఒక చుక్క వచ్చేదాకా చుక్కలు పెట్టాలి. ఆ తర్వాత ఆ చుక్కలను చిత్రం - 3లో చూపినట్లు కలిపితే 'శంఖాల ముగ్గు' పూర్తవుతుంది.

—ఎస్. లలితా రాజ్యలక్ష్మి

2

ఒక రోజు కోమల ఇంటికి వెళ్ళగానే, కోమల పక్కన ఒక యువకుడు కూర్చుని వున్నాడు. అతన్ని నాకు పరిచయం చేసింది.

“మిస్టర్ రవీ! ఇతను మా బావ దయాకర్. స్టేట్స్ నుండి వచ్చారు. నాకు ఈయనగారితో, వచ్చే నెల పెళ్ళి జరగబోతున్నది. తరువాత ఇద్దరం స్టేట్స్ వెళ్ళిపోతాం” అని చెప్పింది నవ్వుతూ.

తన తల తిరిగిపోయింది. కోమల తనను మోసం చేసిందా? తనలో ఎందుకలా ప్రవర్తించింది? ఆ ప్రవర్తనను చూసి, తాను అపార్థం చేసుకున్నాడా? ఇందులో తప్పు ఎవరిది? తనదా? కోమలదా? .... నిస్సంశయంగా తనదే. వెనక ముందులు ఆలోచించుకోకుండా, ఏవో పూహల్లో పడిపోయాడు: తనకు అక్కడ ఒక్క ఊణ కూడా వుండ బుద్ధికాలేదు. తను తిరిగి వస్తుంటే, వెనక నుండి గొల్లున నవ్వులు వినిపించాయి. తన బ్రతుకును ఎవరో హేళన చేస్తున్నట్లు అనిపించింది. వడివడిగా ఇల్లు చేరాడు. రాధకు తను ఎంత ద్రోహం చేశాడో అర్థమైంది. ఆమెను క్షమాపణ కోరాలని ఆశ్రుతపడ్డాడు. ఇల్లంతా వెతికాడు. రాధ లేదు. పనిమనిషిని అడిగాడు.

“ఇంకెక్కడి అమ్మగారు? గుండెపోటు బాగా వచ్చింది. వారం రోజుల క్రిత మే హాస్పిటల్లో చేర్చాము. ఆమెకి బొత్తిగా స్పృహలేదు” అని చెప్పగానే, గుండెలు అవిసిపోయేలా ఏడ్చాడు; తల బాదుకున్నాడు. దేవతలాంటి రాధకు ఎంత అన్యాయం చేశాడు! బాధతో కుమిలిపోతూ హాస్పిటల్ చేరాడు - రాధ తనని తప్పక క్షమిస్తుందనే దైర్యంతో.

*

అలోచిస్తూ కూచున్న రవీంద్ర చెట్టు మీద తీతువు అరచిన అరుపుకి వులిక్కిపడ్డాడు. చైము చూసుకున్నాడు. మూడు కావస్తున్నది. బరువుగా బాధగా నిట్టూర్చాడు.

“మిస్టర్ రవీంద్ర! డాక్టర్ మిమ్మల్ని పిలుస్తున్నారు” నర్స్ చెప్పింది. గబగబా నడిచి డాక్టర్ వుండే రూమ్ చేరుకున్నాడు.

“సారీ, మిస్టర్ రవీంద్ర! ఎంత ప్రయత్నించినా ఆమెను బ్రతికించలేక పోయాను. అయ్యాం వెరీ సారీ” అన్నాడు తలొంచుకుని డాక్టర్.

“రాధా! ఎంతపని జరిగింది” అంటూ కుప్పలా కూలిపోయాడు రవీ. □

**You'll love their
naturalness
under the
new fashion**

NAIDU HALL

Bras designed for fit, support and comfort

Manufacturers of Ladies foundation garments

29 Pondy Bazaar Madras 600 017 Phone 442882

నాయుడు హాల్

బ్రేసియర్లు, స్త్రీల దుస్తులు తయారు చేయటంలో నిపుణులు

29, పాండిబజార్,

త్యాగరాయనగర్,

మద్రాసు-600017

ఫోన్ : 442882

పెళ్లి సంబరాన్ని
మరింత ఎక్కువ చేసేవి
శారదాస్ పట్టు చీరలు

శారదాస్ పట్టుచీర
ధరించి శోభతో
వెలుగొందండి!

శారదాస్

(పట్టు చీరలకు కొత్త దిజైన్లు రూపొందించడంలో ముందంజవేసేవారు)

ధన్ బిల్డింగ్
మౌంట్ రోడ్
మద్రాసు - 600002
ఫోన్ : 87177

ఎన్. ఎస్. బి. రోడ్
తిరుచ్చి - 620002
ఫోన్ : 7077